

Bătălia pentru resurse

ENERGIA

Producerea și distribuția energiei electrice reprezintă nu numai expresia concretă a funcționării sistemului energetic național ci, înainte de aceasta, și în primul rând, o problemă vitală de comportament civic, de înțelegere exactă a ceea ce înseamnă, pentru fiecare din noi, marea gospodărie a țării, organism social economic ce ne aparține și din care facem parte. Izbînzile muncii, ale inteligenței și, împreună cu acestea, eforturile conjugate pentru depășirea dificultăților temporare sînt, tocmai de aceea, înainte de orice, fapte de conștiință. Cîștigurile și pierderile, bogățiile naturale sau cele făurite de mina omului ne privesc în egală măsură, deoarece ele sînt ale noastre și ale țării în același timp.

La loc de frunte, implicată în existența noastră de fiecare clipă — energia, resursă regenerabilă, dar tributară unor dictate ale naturii, cum sînt și cele ale acestui început de iarnă. Confruntarea cu anotimpul frigului a pus — cum se știe — sistemul energetic național în fața unei situații critice. Așa cum s-a arătat la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. centralele pe cărbune nu au mai putut să lucreze în mod corespunzător, iar în prezent, din pricina secetei prelungite, hidrocentralele au fost obligate să lucreze cu un minus de cel puțin 1.000 megawați putere instalată zilnic. Acest lucru a obligat statul nostru să importe suplimentar cantități însemnate de petrol în scopul creșterii producției de energie electrică pe hidrocarburi. Iată de ce fiecare om al muncii, la locul

Economisirea,
în puterea
tuturor

său de muncă și în viața sa particulară, trebuie să înțeleagă cu spirit responsabil că de modul cum se produce și se cheltuiește acest bun național depinde buna aprovizionare a tuturor consumatorilor, alți industriali, cit și publici sau casnici. Energeticienii și, în mod deosebit, colectivele de muncă din termocentrale trebuie să învingă toate greutățile care mai împiedică funcționarea integrală a capacităților de producție, să execute de urgență reparațiile necesare, să instituie un climat de ordine și disciplină în fiecare loc de muncă.

Indatoriri de maximă importanță revin consumatorilor industriali, și în primul rînd aplicarea cu fermitate a tuturor măsurilor tehnice și organizatorice pentru ca absolut toate produsele să fie realizate, fără excepție, cu cantitatea de energie stabilită prin normele tehnologice de consum. În consens cu aceste indicații, rigurose elaborate, trebuie să se procedeze deopotrivă ca mașinile-unelte, liniile de fabricație, toate utilajele să funcționeze numai la capacitatea nominală.

Energofag se dovedește — iar aceasta numai și numai din pricina lipsei de răspundere a unor concetățeni, a nechibzuinței și egoismului — consumul casnic. Astfel, unii locatari, aflați, prin beneficiul întîmplării, mai aproape de sursele de gaze, le folosesc pe acestea în chip abuziv, nerațional, și în detrimentul celor aflați „în aval”. Aceștia din urmă sînt constrînși să solicite electricitatea ca sursă de căldură, ceea ce, evident, nu poate avea decît o consecință negativă asupra potențialului energetic național. Reamintim acestora că, pentru producerea unui kilowatt-oră, în termocentrale sînt necesare pînă la 3.005 kilocalorii, că, altminteri, sub un asemenea kilowatt-oră, obținut prin arderea cărbunelui, păcurei sau gazului metan se converteste, prin intermediul reșoului, în numai 825 kilocalorii.

Faotul că cel mai mare producător de energie este tocmai reducerea consumului energetic constituie un adevăr ce nu mai trebuie demonstrat. În interesul dezvoltării economiei naționale, al bunăstării, prosperității, diminuarea consumurilor energetice, evitarea oricăror forme de risipă devine o datorie patriotică a fiecărui om al muncii, a fiecărui cetățean.

L. MAIOR

Importanța problemei energetice reclamă soluții de fond, paleativele putînd doar amîna sau „anestezia” intervențiile radicale în direcția obținerii unor economii substanțiale de energie. Problema energetică e a tuturor, dar distribuția statistică a consumatorilor, ponderea lor diferită la contorul sistemului energetic național trimite la ponderi corespunzătoare, proporționale în aportul de economisire la care este angajată întreaga economie națională, întreaga rețea energetică a țării. În cadrul acesteia, segmentul numit „foc continuu” ocupă o poziție delicată: pe de o parte, natura obiectivă a fluxurilor tehnologice face ca respectivele instalații să fie în priză 24 de ore din 24 și, ca urmare, măsurile organizatorice să aibă o rază limitată de acțiune în direcția economisirii energiei prin conceperea altfel, să zicem, a programului de lucru: pe de altă parte, asemenea locuri nu se pot sustrage imperativului general existent în această privință. Situată la confluența acestor două stări de lucruri, industria „focului continuu” are o singură variantă de a putea realiza economie de energie: varianta cercbrală, rațională, a bunului simț tehnic, de a merge pe firul continuu al procesului de producție și de a depista, pas cu pas, unde și cum se mai pot elimina consumuri energetice fără a afecta conținutul și calitatea procesului productiv.

Pe această variantă au mers oamenii muncii de la Combinatul petrochimic Pitești, unul din colosii industriei chimice românești, în care sînt articulate sute de instalații cu foc continuu. În acest combinat nu există loc de muncă în care să nu se lucreze 24 de ore din 24, respectivele instalații, odată pornite, funcționînd continuu, pînă la epuizarea lor morală, la termenele ce consfîșesc, de fapt, preluarea din mers a fluxului tehnologic de alte instalații, într-o continuitate fără sfîrșit a muncii și vieții acestui colos industrial.

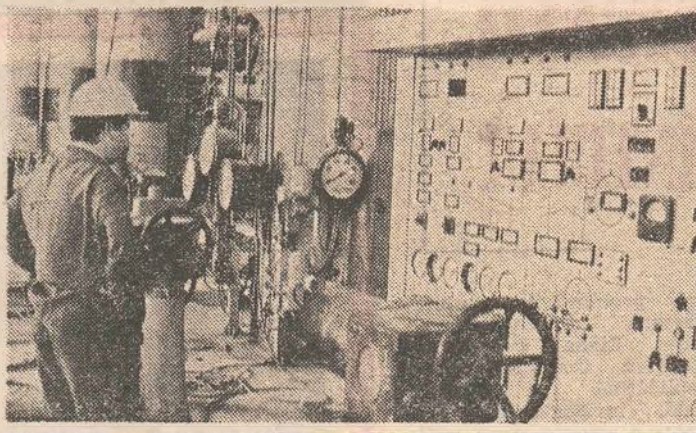
Analiza tuturor schemelor de funcționare a combinatului, a întregului sistem vascular prin care circulă substanță și energie n-a fost și nu este deloc o treabă simplă. Este vorba, în

fond, de un efort de re-proiectare în limite rezonabile a unor procedee științifice și tehnologice „intangibile”, efort prin care să se obțină maximum de economie de energie cu minimum de alterare a finalităților productive ale respectivelor procedee. Uneori, soluțiile la care s-a ajuns au fost radicale: eliminarea din diverse procese a unor utilaje consumatoare de energie. Astfel, instalațiile de reformare catalitică și cracare catalitică funcționează în prezent

ține o economie de încă 18.000 tcc.

O altă sursă indirectă de economisire, luată în considerare ca atare, a fost creșterea capacității de producție a unor instalații, fără mărirea suplimentară a consumurilor energetice. Astfel, prin raționalizările tehnologice aduse instalației de polietilenă de înaltă presiune, consumul de energie pentru obținerea unei tone de polietilenă a scăzut cu 40 la sută. E vorba, deci, de mai multă pro-

Focul continuu mai are rezerve

în condițiile unei scheme raționalizate, din care s-au eliminat niste cupatoare, obținîndu-se astfel o economie de 50.000 tone combustibil conventional pe an. Tot la instalațiile de reformare catalitică s-au prelunzit etapele de utilizare a temperaturii gazelor arse. Potentialul termic al acestora, descrescător de la 250° la 200°, este folosit pentru preîncălzirea tehnologică a unor materiale și pentru obținerea aburului necesar altor procese tehnologice. În acest fel, se realizează o economie anuală de 2.000 tone combustibil conventional, iar prin definitivare — pînă la sfîrșitul acestui an — a acestui procedeu de recuperare a căldurii gazelor arse la instalațiile de cracare catalitică, piroliză și DMT se va ob-

ductie cu aceeași energie sau — ceea ce într-un fel, e același lucru — de aceeași producție cu mai puțină energie.

O intervenție tehnologică s-a produs și în domeniul recuperării căldurii din fluxurile cu temperaturi joase. Apa de răcire folosită aici iese din flux la o temperatură relativ joasă care acum este însă ridicată prin intermediul unor pompe de căldură și redată unei cantități de apă mult mai mică, desigur, dar mai fierbinte. Se recuperează astfel circa 5 gigacalorii pe oră, respectiva apă reîncălzită fiind folosită la încălzirea și prepararea apei menajere pentru apartamentele din cartierul Prundu. În prezent, sînt în funcțiune 2 astfel de pompe de căldură, dar în cu-

vară de vară, se pierdea. Am procurat un compresor de la București pe care l-am racordat la metatanc, reușind astfel, pentru prima oară în țară, să imbuteliem biogazul în rezervoare anume. Miza lor industrială, care trăia pe mușche de cutit din cauza crizei de energie și combustibil, era salvată! Au înlocuit astfel consumul de gaz la răchitărie. Au adus cazanele de fierbere a răchitei la stația de producere a biogazului, operînd acolo fierberea ei și decojirea. La fel au procedat și cu topirea bitumului pentru hidrozolații necesare izolării conductelor de apă — care pînă aci tot cu gaz metan se rezolva. Izolările conductelor se fac de acum

gropau reziduuri industriale cu putere calorică de două-trei ori mai mare decît puterea calorică a cărbunelui. Fabrica de bere „Partizanul” și Combinatul de celuloză și hîrtie Bacău depozitau astfel de reziduuri pe această rampă în cantități uriașe — 300-400 tone pe an. Pentru valorificarea lor au adaptat un cazan de la o centrală termică pe care l-au așezat chiar pe rampă, cazan care urma să folosească drept combustibil numai aceste reziduuri industriale. Au reușit astfel să asigure energia termică necesară secției de salubritate — apă caldă, încălzirea pavilionului administrativ — după care, au construit și o seră în suprafață

rînd vor porni alte 6, astfel încît se va mai obține un plus de căldură de încă 15 gigacalorii pe oră.

Pe lîngă aceste lucruri deja sau aproape finalizate, la combinat sînt în curs de aplicare noi reconsiderări ale fluxurilor tehnologice, concretizate în scurtarea lor, prin eliminarea unor etape intermediare. Astfel, se află în curs de execuție cuplarea directă a instalațiilor de distilație atmosferică a motorinei cu instalațiile de hidrofinație. Prin această cuplare se renunță la fazele de răcire și apoi reîncălzire a motorinei, hidrofinația ei făcîndu-se direct la temperatura de iesire din instalația anterioară. Se vor economisi astfel circa 5.700 tone combustibil conventional pe an.

Într-o perspectivă imediată se situează definitivarea studiilor pentru recuperarea căldurii din fluxurile de produse fierbînti din rafinărie și petrochimie, estimîndu-se o economie anuală de 76.000 tone combustibil conventional, ce vor căpăta forma concretă a energiei necesare încălzirii altor cartiere ale Piteștiului. De asemenea, se are în vedere o reconsiderare tehnologică a obținerii polietilenei de joasă presiune prin folosirea unui catalizator superactiv și eliminarea unor etape intermediare de fabricație. Consumul de energie electrică și termică va fi astfel cu 10 la sută mai mic decît în prezent.

Preocupările de reducere a consumurilor energetice sînt ele însele, la Combinatul petrochimic Pitești, un fel de „foc continuu”, în sensul că fac parte din sfera activității cotidiene a tuturor oamenilor muncii de aici. Răspunderea muncii de a lucra la instalații cu foc continuu se regăsește, astfel, în răspunderea permanentă de a face ca aceste instalații să funcționeze la fel de bine și să producă la fel de mult cîerînd tot mai puțină energie. Acest „tot mai puțină energie”, acești pași mici de economisire cer, însă, în situația chimistilor piteșteni, multă energie intelectuală; este pretul acelor soluții de fond despre care vorbeam la începutul acestor rînduri.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Noutăți pe plan național
la o întreprindere județeană

pe loc, la aceeași stație, biogazul înlocuind gazul metan. Și tot ca o noutate pe plan național este cazanul vertical de topit materiale reciclabile din bronz și aluminiu, conceput, proiectat și realizat cu forțe proprii. Pînă aci, înțelegem, nu existau decît cazane orizontale la care se foloseau fie gazul metan, fie păcurea, fie energia electrică. Al lor, cel vertical, consumă în exclusivitate biogaz. Și nu numai atît. S-a redus și consumul de combustibil la jumătate!

Tot nevoia i-a împins din spate pentru rezolvarea unui alt caz care le dădea mare bălaie de cap. La rampa de depozitare a reziduurilor menajere și industriale din municipiu se in-

de 2000 mp racordată la aceeași centrală care folosește în exclusivitate acest combustibil. Cum cantitatea de reziduuri industriale era excedentară, gîndul a mers mai departe: folosirea lor și în alte puncte. Atelierul de proiectare și prototipuri a realizat cu forțe proprii o altă noutate pe plan național: o mașină de balotat aceste reziduuri industriale cu putere calorică foarte ridicată. „Balotăm, astfel, 300 tone pe an — precizează interlocutorul nostru — utilizînd acești baloți la pepiniera noastră unde am adaptat iarăși un cazan pe același tip de arzătoare. În prezent lucrăm la analiza de preț pentru a putea livra și populației astfel de baloți ce se pot folosi

la sobele de terașotă”. Cum nașterea acestei mașini s-a dovedit mai mult decît folositoare, acțiunea este în curs de generalizare, urmînd a fi dotate toate rampele municipale și orașenești cu asemenea mașini. De această dată noutatea i-a captivat și pe vecini care au tot venit să vadă cu ochii lor procedura. Interesul manifestat de aceștia le-a sugerat ideea omologării acestei mașini pe care ar putea-o executa în producție de serie în cadrul Fabricii de mică industrie, pentru a o livra și celorlalte întreprinderi județene de gospodărie comunală și locativă din țară. După cum, la rîndul lor, nu pierd din vedere nici noutățile în materie de prin alte părți. Și apelînd la ele reușesc niste premiere pe țară. De curînd, de pildă, și-au procurat pentru experimentare un panou solar executat în exclusivitate din folie și profile de mase plastice la dimensiuni reduse, realizat de Centrul de fizică tehnică Iași. Noul panou, care se experimentează la ei, este realizat pentru a satisface necesarul de apă caldă în locuințele individuale ale populației, fiind scos la un preț mult mai redus față de panourile solare industriale. După ce se vor pune la punct și eventualele îmbunătățiri ieșite la iveală cu ocazia experimentării — vor trece la producția de serie în cadrul aceleiași fabrici de mică industrie în vederea livrării către populație.

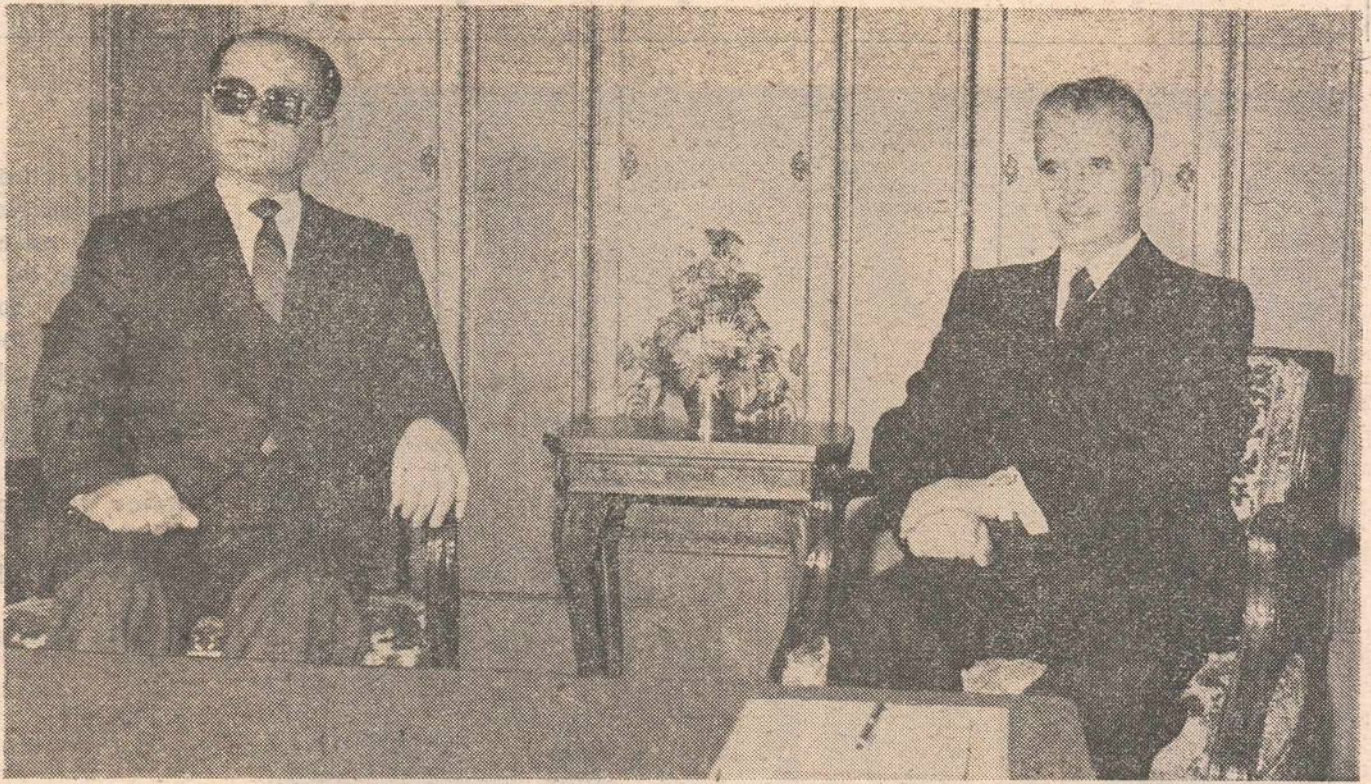
Ne oprim aici cu însemnările. Respectăm, la rîndul nostru, timpul de plecare în teren al directorului. Înțelegem că mai are „în buzunar” și alte noutăți care vor putea oricînd ține locul unui interviu anume despre viața și munca lui — chiar dacă din 27 de ani de muncă, 26 a fost numai director. Pentru că viața și munca lui se topește în cea a colectivului!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Dialogul româno-polonez la nivel înalt

Având rădăcini adinci în prietenia tradițională româno-polonă, în lupta celor două popoare desfășurată de-a lungul secolelor pentru eliberare națională și socială, în aspirațiile și țelurile comune de edificare a unei vieți noi pentru popoarele noastre, relațiile de prietenie și colaborare multilaterală dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncitoresc Unit Polonez, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Polonă, dintre popoarele români și polonezi s-au dezvoltat continuu, pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, solidarității și întraajutorării tovarășești, în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală, al documentelor comune adoptate la nivel înalt. Un moment de importanță deosebită în cronică relațiilor româno-polone, care a marcat o treaptă ascendentă în dezvoltarea și diversificarea legăturilor noastre tradiționale, l-a constituit vizita oficială de prietenie făcută anul trecut în R.P. Polonă de delegația de partid și de stat a țării noastre, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Această vizită a prilejuit o analiză a stadiului și a perspectivelor relațiilor bilaterale, a evidențiat hotărârea comună de a se acționa pentru dezvoltarea dinamică, în continuare, a conlucrării româno-polone pe multiple planuri, ca și hotărârea celor două țări de a acționa tot mai activ pe plan extern, aducându-și astfel contribuția la largirea cooperării și colaborării între state, la edificarea securității și păcii. Pe linia fructuoasă a promovării relațiilor româno-polone la cel mai înalt nivel se înscrie și recenta vizită de lucru în țara noastră, efectuată la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu de tovarășul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone.

Vizita a prilejuit convorbiri oficiale, în cadrul cărora au fost abordate probleme referitoare la dezvoltarea colaborării româno-polone pe multiple planuri, precum și aspecte ale situației internaționale actuale. După cum se menționează în Comunicatul comun, în timpul convorbirilor s-a evidențiat că întâlnirile la nivel înalt, ca și conlucrarea dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncitoresc Unit Polonez, constituie un factor hotărâtor pentru înlăuntrirea prieteniei și largirea colaborării dintre cele două țări și popoare. O atenție deosebită s-a acordat schimburilor comerciale, cooperării și specializării în producție, ca și colaborării tehnico-științifice. S-a arătat că potențialul tot mai mare și cerințele economiilor celor două țări creează condiții favorabile pentru o și

mai strinsă colaborare economică. Apreciindu-se pozitiv conlucrarea ambelor guverne și activitatea Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică, s-a indicat să se întreprindă în continuare eforturi pentru promovarea cooperării în producție, pentru conlucrarea în vederea folosirii raționale a resurselor de materii prime și energice din ambele țări, îndeosebi pe baza tehnologiilor moderne. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Wojciech Jaruzelski au trasat organelor centrale de planificare sarcina de a-și intensifica lucrările pentru convenirea coordonării planurilor de dezvoltare economică pe perioada 1986-1990, care să asigure o creștere substanțială a schimburilor economice bilaterale față de actualul cincinal. S-a recomandat, de asemenea, elaborarea Programului de colaborare în domeniul științei și tehnicii.

Abordându-se probleme majore ale situației internaționale, s-a relevat că problema fundamentală a contemporaneității o constituie oprirea neînfrântă a cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rând la dezarmarea nucleară. În acest context, a fost subliniată importanța analizei situației internaționale și actualitatea concluziilor și propunerilor cuprinse în Declarația de la Sofia a statelor participante la Tratatul de la Varșovia și s-a exprimat sprijinul deplin al

României și Poloniei față de poziția constructivă promovată de U.R.S.S., în spiritul Declarației menționate, la recenta întâlnire sovieto-americană la nivel înalt de la Geneva. S-a evidențiat importanța acestei întâlniri pentru realizarea de progrese la negocierile privind încetarea cursei înarmărilor pe Pământ și preîntâmpinarea extinderii ei în Cosmos, pentru întărirea păcii și securității internaționale. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Wojciech Jaruzelski s-au pronunțat pentru intensificarea lucrărilor conferințelor internaționale consacrate dezarmării, colaborării, securității și păcii în Europa și în lume. Ei au subliniat necesitatea asigurării succesului Conferinței de la Stockholm pentru măsuri de încredere și securitate și de dezarmare în Europa, a negocierilor de la Viena și a Conferinței pentru dezarmare de la Geneva.

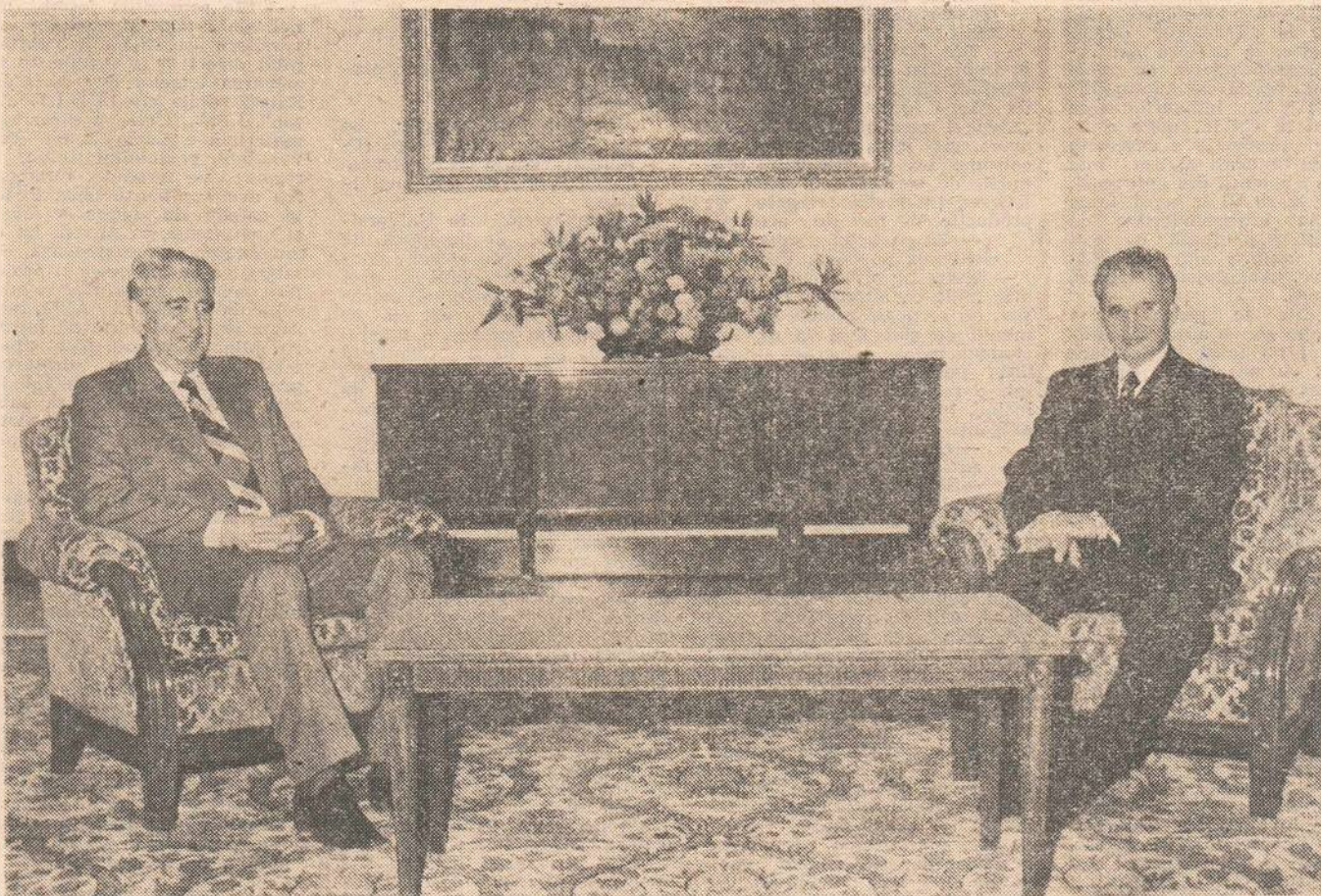
Cei doi conducători de partid și de stat și-au exprimat satisfacția față de rezultatele vizitei, precum și hotărârea de a continua practica unor asemenea întâlniri de lucru în vederea analizării operative a problemelor privind dezvoltarea în continuare a relațiilor de prietenie și colaborare dintre partidele, țările și popoarele noastre. „Am convins-gerea — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — că vizita dumneavoastră, convorbirile avute vor duce la identi-

ficarea de noi posibilități privind colaborarea dintre partidele și țările noastre, ceea ce corespunde nu numai intereselor celor două țări, dar și intereselor țărilor socialiste în general, cauzei păcii și colaborării între toate națiunile lumii“. La rîndul său, tovarășul Wojciech Jaruzelski a declarat: „Contăm că vizita actuală va da noi impulsuri pentru largirea pe mai departe a colaborării noastre. Așa cum am convenit, această largire a colaborării trebuie să se refere la toate domeniile vieții noastre — la colaborarea pe linie de partid și de stat, la colaborarea economică, în domeniile științei, culturii și tineretului. Mi se pare a fi extrem de prețioasă și largirea colaborării și conlucrării dintre noi, precum și la alte niveluri“. A fost reafirmată hotărârea celor două partide și țări de a întări conlucrarea pe arena internațională, în scopul de a-și aduce contribuția la soluționarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea în momentul de față.

Desfășurat într-o atmosferă de prietenie, înțelegere și respect reciproc, noul dialog româno-polonez la nivel înalt va da, fără îndoială, un nou impuls conlucrării și colaborării dintre România și Polonia, în interesul ambelor țări și popoare, al păcii și colaborării în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

Amplificarea colaborării româno-bulgare

Dezvoltarea dinamică a raporturilor româno-bulgare, la fundamentarea căreia un rol determinant îl au întâlnirile, devinute tradiționale, dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov, a înregistrat noi și importante impulsuri cu ocazia vizitei de prietenie întreprinse în țara noastră la sfârșitul săptămânii trecute, la invitația tovarășului Constantin Dăscălescu, prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, de către tovarășul Grîșa Filipov, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria.

Convorbirile purtate au evidențiat voința celor două guverne de a acționa și în viitor pentru extinderea și adâncirea continuă a prieteniei și dezvoltarea multilaterală a colaborării româno-bulgare în spiritul înțelegerilor și hotărârilor convenite cu prilejul frecventelor întâlniri la cel mai înalt nivel dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări. În acest spirit, s-a acordat o atenție deosebită colaborării economice în perioada 1986-1990 și, în mod special, coordonării planurilor economiilor naționale ale celor două țări pentru această perioadă. De asemenea, s-a convenit asupra direcțiilor de specializare și cooperare în producție și de livrări reciproce într-o multitudine de domenii și sectoare economice.

Au mai fost abordate probleme legate de schimbul de mărfuri pe anul în curs și anul viitor, construirea — de obiective prin eforturi comune, valorificarea unor resurse de materii prime din zona de frontieră, colaborarea în domeniul tehnico-științific, cultural, al mijloacelor de informare în masă. În cursul vizitei, cei doi șefi de guvern au semnat un Protocol cuprinzând măsuri concrete pentru dezvoltarea schimburilor comerciale, colaborării economice și tehnico-științifice, specializării și cooperării în diferite domenii — document cu valoare practică, operațională, ce constituie noul avânt înregistrat de prietenia și colaborarea multilaterală dintre cele două țări și popoare.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

ȘTIINȚA ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTUL

„Este oare astăzi posibil progresul societății fără fizică, fără biologie, fără chimie — ca să nu enumerăm și alte ramuri ale științei? Este de înțeles pentru toată lumea că educația, formarea conștiinței socialiste presupun tocmai cunoașterea cuceririlor științei înaintate. Numai înțelegerea și cunoașterea marilor descoperiri ale omului, însușirea noilor cuceriri ale științei — care, în epoca actuală, a revoluției tehnico-științifice, transformă radical întreaga omenire, modul de a înțelege diferitele fenomene sociale — vor putea să dea omului înaintat orizontul de care avem noi nevoie, o conștiință comunistă.”

NICOLAE CEAUȘESCU

— Cum ziceți, stimate tovarășe doctor inginer Samoilă, sinteți un produs sută la sută al școlii universitare brașovene, în care ați învățat și în cadrul căreia lucrați, ca șef de lucrări și prodecan al Facultății de Tehnologie Construcțiilor de Mașini. Aveți deci, calitatea de a vorbi, în deplină cunoștință de cauză, despre ce a fost, este și va fi școala universitară din Brașov. Vă ascult.

— Practic, învățământul superior brașovean e mai vechi, Institutul forestier datînd din 1948. Eu însumi am absolvit în 1964 fosta facultate de mecanică, în care T.C.M. figura ca o catedră. Momentul crucial pe calea modernizării acestui învățământ, al așezării lui pe baze temeinice, revoluționare, l-a constituit, fără îndoială, cel al înființării Universității din Brașov, creație, din 1971, a Epocii Nicolae Ceaușescu. Orientările primite cu acel prilej, cele care au urmat, au dat un puternic impuls și largi orizonturi vieții universitare brașovene, tot mai recunoscută și mai stimată azi, pentru realizările ei, în țară și peste hotare.

— Dacă înțeleg bine, se poate vorbi mai puțin despre tradiție, da?

— Fatalmente, numărul înaintașilor e mic, deși aș putea invoca o serie de nume, cele ale profesorilor Radu Mărdărăscu, Ion Cosereanu sau Silviu Crișan, oameni de știință în cel mai propriu sens al cuvîntului, care au lăsat în urmă, în materie de rezistență a materialelor, de achiere etc., semne durabile. Tradiția însă e abia la început, acum se formează, dar se formează, îmi permit să apreciez, într-un spirit modern, serios ancorat în realitate, poate mai legat decît în alte părți de producție.

— De ce credeți că mai legat decît în alte părți?

— Cînd s-a încheiat Universitatea, în 1971, marea majoritate a cadrelor ei s-au recrutat direct din producție. Bunăoară, conferențiarul doctor Alexandru Constantinescu, șeful catedrei de utilaj tehnologic, a venit de la „Tractorul”, unde începuse, cu ani în urmă, ca electrician. Profesorul doctor Gheorghie Boncoi a lucrat ca lăcătuș la Cîmpulung, iar actualul decan al facultății de T.C.M., conferențiar doctor inginer Sanda Vasili, la întreprinderea mecanică. Un alt exemplu: profesorul emerit Ioan Stănescu e una și aceeași persoană cu fostul director tehnic de la Cugir. De ce insist asupra acestui aspect? Pentru că, sosind direct din producție, toți aceștia și, firește, alții ca dinșii au imprimat vieții universitare, studenților rigoare și ordine, disciplină și seriozitate. S-ar putea să greșesc, dar tradiția, pe lângă avantajele și lumina ei, presupune uneori și o doză de boemie. La Brașov nu poate fi vorba despre așa ceva. Nu zic că la noi e ideal, oricînd și oriunde rămîne loc pentru mai bine, dar beneficiind de asemenea dascăli, și de asemenea pilde, studenții

noștri n-au învățat numai din cărți. Nu știu dacă am fost suficient de explicit.

— Ați fost, e limpede. Altceva, tovarășe Samoilă, se discută tot mai mult, am auzit cu toții, despre metoda brașoveană de integrare, despre izbînzile ei. În ce constă?

— „Metoda brașoveană”, da, așa i se spune.

— Adică?

— Urmînd indicațiile de partid și de stat, cele ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, noi am mutat facultățile direct în întreprinderi. Adică n-am adus întreprinderile în facultăți, sub

— Ce-i cu ei?

— Deși foarte tineri, cum ziceam, ei ocupă de-acum posturi de conducere în producție, ca o dovadă a competenței și seriozității. Scăunașu e director tehnic la Combinatul siderurgic Călarăși, Mocanu lucrează, tot ca director, la „6 Martie” Zărnești, Kerestesz e inginer-șef, cu sectoarele calde, la Auto-camioane Brașov etc., etc. Activitatea și succesele lor reprezintă, o spun cu satisfacție, cea mai bună dovadă că noi, cei care am contribuit la formarea lor, am muncit bine. Că n-au — Dumneavoastră, mă ier-

de cunoaștere extraordinară. Unii însă, chiar dacă puțini, cer mult și dau mai nimic. În facultate cîștigă brusc, după dădăceala din liceu, o independență pe care nu știu totdeauna s-o folosească. Cred că li se cuvine totul pe degeaba, citesc pe apucate și ar merge mai degrabă la reuniuni decît la bibliotecă.

— Dacă tot am ajuns aici, puteți să-mi furnizați un exemplu?

— Cred că da. Anul trecut, din cauza unei defecțiuni, unul dintre cămine a fost, aproape o lună, lipsit de apă. Cînd s-a dat

ne unități, foarte puține, își asumă un factor cit de mic de risc, acceptînd să lucreze în ideea că va ieși, dar nu imediat. I.P.L. Reghin, de pildă, ne-a încredințat un astfel de contract.

— Și-a ieșit?

— A ieșit. Canturile de schiuri, la care am lucrat, nu se mai importă. Nu pledez, de parte de mine o asemenea intenție, pentru cercetare de dragul cercetării, fără beneficiul pentru producție, dar mă și mihnesc că, rareori e drept, ne revin cercetări simple, care exclud tocmai creația de invenție. Ca și cum cu o locomotivă Diesel ai căra un sac de cartofi!

— Apropo, creatorul e o ființă aparte, are el un har deosebit?

— Părerea mea e că putem vorbi, tot mai curajoș, despre meseria de creator. Creația poate ajunge o disciplină de sine stătătoare, cu regulile ei, cu prevederile ei. Pentru că, să nu uităm asta, are și o legislație proprie. Numai și familiarizarea cu acest cadru, sub forma unui curs facultativ, ar însemna un pas înainte, pentru inventatori pe de-o parte, care nu sînt specii rare, doar lucrează într-un context, pentru viitori conducători de întreprindere, pe de alta.

— Tovarășe doctor inginer Samoilă, am văzut aici, la Universitate, câteva filiale ale unor institute centrale, ce-i cu ele?

— Ele reprezintă forme mai noi ale integrării, cadrele universitare și studenții participînd direct și în comun la rezolvarea temelor de cercetare. Există filiale ale I.C.S.I.T., „Titan”, I.P.A., I.T.C., a căror bază materială e asigurată de Universitate, personalul ținînd de respectivele institute. Colaborarea decurge foarte bine. Pe lângă catedra de organe de mașini și mecanisme, ca să dau un ultim exemplu, funcționează un laborator de cercetare și proiectare pentru modernizarea autovehiculelor de teren ARO, laborator care, îndrumat de inginerul Mihai Ciobanu, fost absolvent de-al nostru, urmărește proiectarea mașinii pe calculator. Noul, asta vreau să subliniez, e chiar meseria noastră, înțelegînd că prin promovarea lui, în spirit revoluționar, ne achitam măcar în parte de marile datorii care ne revin față de o societate care ne-a pus și ne pune la îndemînă, statornic, generos, toate condițiile pentru a ne realiza. Tatăl meu, care a fost un simplu dogar, avea obiceiul să spună: fă și numai dacă ai făcut bine, cel mai bine, cere! Altfel, să-ți fie rușine! Fără să știe, el făcea politică.

— Poate că știa, vă mulțumesc. Este această bătaie pentru nou, cel mai adesea încununată de succes, și unul din motivele pentru care Universitatea din Brașov se prezintă cu fruntea sus, cu realizări notabile, la Congresul științei și învățămîntului din aceste zile.

VIDIU IOANIȚOIA

„Noul e chiar meseria noastră de fiecare zi”

Cornel Samoilă; doctor inginer; șef de lucrări, prodecan al Facultății de Tehnologie Construcțiilor de Mașini de la Universitatea din Brașov; aproape 80 de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare; 22 de brevete de invenție; autor (singur sau în colaborare) al cărților „Executarea formelor și miezurilor prin impușcare”, Editura Tehnică 1968, „Proiectarea și construcția garniturilor de model pentru turnătorie”, E.T. 1971, „Calendarul de la Sarmizegetusa Regia”, Editura Academiei 1980, „Cuptoare și instalații de încălzire”, Editura Didactică și Pedagogică, 1983.

forma atelierelor-școală, deși există și ele, ci am procedat invers. Utilajul tehnologic, de pildă, e la „Tractorul”, Mașinile unelte, la catedră mă refer, la întreprinderea de auto-camioane, secția de automobile la I.C.P.A.T., industrializarea lemnului la C.P.L., unde o linie de producție e deservită direct de studenți și așa mai departe. Studenții din anii mari, IV și V la zi, VI la seral, intră pe poarta întreprinderilor cu legitimații și poartă ca toți oamenii muncii din unitățile respective. Avantajele sînt, cred, subînțelese.

— Nu se poate ridica obiecția că, în acest fel, studentul nu intră în legătură decît cu un singur tip de proces tehnologic?

— Obiecția, dacă există, e minoră. Ca inginer, el tot se specializează, nu e pus să facă de toate pentru a nu ști nimic! Înțelegeți ce vreau să spun?

— Da, cred că da. Se poate vorbi și despre consecințele concrete ale acestui sistem sau e prea devreme pentru asta?

— Se poate vorbi, de ce nu? Stau mărturie în această direcție o sumedenie de premii de creație științifică atribuite studenților brașoveni, cel mai recent dintre ele, obținut la Seminarul național de la Timișoara, de proiectare asistată de calculator, fiind acordat unci teme condusă de profesorul Gherman Drăghici. Aș putea iarăși produce mai multe nume, cele ale lui Florea Scăunașu, Vasile Irimescu, Ioan Kerestesz, Horia Marcu, Ioan Apostol sau Petre Cioacă, foști absolvenți ai noștri, oameni pînă la 35 de ani.

tați că v-o spun, n-ați lucrat în producție, fiind repartizat direct în învățămînt, așa-i?

— Am fost repartizat direct, e drept, dar 3 ani la rînd am efectuat stagii de perfecționare de cite 4 luni la „Tractorul”, „Steagul roșu” și „Metrom”. Iar acum, mai mult ca oricînd, mă consider tot în producție, planurile de cercetare la care colaborez fiind strîns legate de producție, de nevoile acesteia.

— Cit participă studenții la cîștigarea pozițiilor de vîrf?

— Mult. În orice caz, mult mai mult ca altădată. La Brașov, nu se poate ajunge la examenul de stat fără să ai, ca student, măcar o lucrare științifică publicată sau susținută într-o sesiune. Exigenți cu noi înșine, înțelegem să fim foarte exigenți și cu studenții.

— Și sinteți?

— Aici ar fi de discutat.

— Perfect, să discutăm.

— Cînd am terminat eu facultatea exista, la utilaj tehnologic, o singură grupă, cu 18 inși. Azi sînt, la nivelul facultății, 72 de grupe, numărul studenților fiind, evident, incomparabil mai mare. Atît de mare încît, uneori, abia dacă se cunosc între ei în cadrul unui an de studii! A crescut numărul și, o dată cu el, au crescut și pretențiile studenților, lucru iarăși normal de vreme ce trăim, sub conducerea înțeleaptă a partidului, anii cei mai fertili, de realizări altădată de neconceput, de vreme ce, în general, omenirea a progresat și progresaază. Nimic de zis, majoritatea zdrobitoare a studenților sînt foarte buni, ei vin și te trag de mîncă, vor să afle cit mai mult, au o sete

drumul la apă, au dispărut, săptămîni în șir, fenomenele de neglijență, inundațiile care ne cauzaseră atîtea bătaii de cap în toți anii dinainte!

— Adică învățaseră să prețuiască!

— Exact.

— Sinteți inventator, ba încă unul, nu protestați, reductibil, cum și cit contribuie studenții la această activitate?

— Funcționează în Universitate o Comisie de inventică, de care răspunde profesorul doctor Florea Dudiță, șeful catedrei de organe de mașini și mecanisme, comisie care are cu ce se lauda. Mai există, la nivelul orașului, pe lângă Comitetul municipal de cultură și educație socialistă, un „Laborator de creație”, pe care îl conduc, împreună cu conferențiarul Șerban Bobancu. Anual, laboratorul își trece în cont citeva invenții realizate cu studenții.

— Această activitate întîmpină și greutăți?

— Apar uneori mari dificultăți de aprovizionare. Suma necesară există, dar materialele de care ai nevoie sînt, în unele cazuri, dirijate. Atunci te adresezi fostului coleg sau fostului student, care ar putea să îți le pună la dispoziție. Numai că, făcînd-o, ar comite o abatere. Pînă la urmă le obții, dar cu cite eforturi și cu cit timp! Și-ar mai fi ceva. Nu toate întreprinderile privesc în perspectivă. Ele zic îmi faci asta, nu o dată un fleac față de capacitatea universitară de cercetare, pentru că asta îmi trebuie! Și, firește, i-o faci și încasezi sumele convenite, dar cu ce beneficiu pentru perspectivă?! Puși-

FACTORI DECISIVI AI PROGRESULUI

„Sarcina supremă a tinerilor din școli și universități este de a învăța, de a învăța neconținut, de a se strădui să-și însușească tot ce a dat mai valoros gândirea umană de-a lungul veacurilor, știința și cultura contemporană, de a pătrunde tot mai adânc în universul minunat al cunoașterii. Numai astfel ei își vor putea îndeplini cu cinste, atunci când vor intra în câmpul muncii, misiunea de a contribui la dezvoltarea continuă a economiei și culturii, la sporirea bunurilor materiale și spirituale ale societății, la bunăstarea și fericirea celor ce muncesc.”

NICOLAE CEAUȘESCU

Școală a notelor mari

— Pentru orice observator atent este limpede că învățământul românesc a înregistrat în ultimele două decenii o serie de mutații ale structurii organizatorice și funcționale care au propulsat școala românească în rândul celor mai avansate instituții instructiv-educative din lume. Sistemul de învățământ românesc s-a transformat, devenind apt să răspundă solicitărilor complexe ale procesului de edificare multilaterală a societății socialiste. Se vorbește tot mai des de o adevărată „revoluție pedagogică în învățământul românesc”. Stimată tovarășă Constanța Bărboi, vă propun să trecem în revistă câteva dintre argumentele care susțin această afirmație.

— Este dificil de formulat totul în puține cuvinte. Lista argumentelor este lungă. În ultimele două decenii, școala noastră s-a integrat organic cu activitatea productivă și științifică. Aceasta a determinat o modificare de amploare a responsabilităților sale social-politice și economice. Numai în licee învățau astăzi peste 1.250.000 elevi față de 372.000 care învățau în 1965; în învățământul profesional și de maistrie, cu 100.000 mai mulți, iar numărul studenților, comparat cu același an, a sporit cu aproape 27%. Școala românească de astăzi nu pregătește doar „absolvenți”. Ea pregătește pentru muncă, pentru viața tinăra generală. A fost generalizat învățământul de 10 clase, s-a extins învățământul liceal profesional și superior. Sunt fapte care vorbesc de la sine despre efortul social și economic al țării. Înțelepciunea politică partidului, concretizată în programele de dezvoltare multilaterală a patriei și de menținere a României spre comunism au determinat definirea școlii drept factor esențial de cultură și civilizație. Pregătim specialiștii de mine, pregătim oamenii care vor continua în mileniul următor ceea ce construim noi astăzi. Pregătim revoluționari intrinseci cele mai profunde calități ale omeniei, dar care, în același timp, vor fi și specialiști competenți capabili să facă față cu succes complexelor solicitări ale activităților productive și de creație. Efortul de a pregăti tineretul, în conformitate cu cerințele dezvoltării social-economice, politice și umanitare ale patriei reprezintă condiția sine-qua-non a acestei dezvoltări. A răspunde îndemnatelor formulate, în repetele rânduri, de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a face totul pentru a contribui la ridicarea țării pe noi culmi de progres ni se pare nu numai o responsabilitate comunistă, ci și o datorie de mare onoare cu origini adânci în istoria poporului nostru.

— În acest adevăr descoperim, de fapt, și una dintre virtuțile profesunii de dascăl: roadele muncii sale se văd mai ales în viitor. Ce dovezi concrete pot

intervi cu prof. dr.
Constanța Bărboi
director adjuncți în Ministerul
Educației și Învățământului

sustine că școala românească pregătește specialiști pentru anul 2000?

— Un fapt: în cele două decenii s-au format peste 3.400.000 muncitori și maistri și peste 600.000 specialiști cu pregătire superioară. Putem spune astfel că întreaga devenire a României se datorează în cea mai mare măsură acestui sistem de învățământ, eficient și modern, care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, „asigură o temeinică pregătire întregului nostru tineret, cadrele necesare pentru toate domeniile de activitate. Putem afirma — fără teama de a greși — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că dacă nu am fi realizat aceste succese în învățământ, dacă nu am fi înfăptuit această revoluție în transformarea învățământului românesc, nu am fi putut obține nici celelalte realizări în dezvoltarea economico-socială a patriei”.

De asemenea, cred eu, putem lua în considerare și alte exemple la fel de semnificative. La concursurile pe discipline și meserii au participat, în anul de învățământ 1984—1985, peste 1.300.000 elevi și studenți și peste 132.000 formații și cercuri de creație. În perioada 1981—1985, la olimpiadele internaționale de matematică, fizică și chimie, au fost obținute de către elevii noștri 30 premii I, 21 premii II, 23 premii III. Numai în acest an, din cei 21 elevi participanți la olimpiadele internaționale, 19 au obținut premii, fapt care confirmă înaltul nivel al învățământului românesc la disciplinele fundamentale, matematică, fizică și chimie.

Avem un învățământ de masă, care asigură pregătirea tuturor copiilor, de ziderat pentru care au militat mari cărturari ai neamului. Crearea unui sistem larg de licee industriale și agroindustriale, integrarea organică a școlii cu activitatea productivă și de cercetare științifică au contribuit într-un mod definitoriu la pregătirea temeinică, adecvată pentru muncă și viață a elevilor și studenților noștri.

Există în școala românească de astăzi, datorită îndrumării atente, afecțiunii și dragostei tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu pentru tineretul țării, pentru creșterea și formarea lui, o emulație, o căutare efervescentă a căilor optime de acces pentru ridicarea continuă a calității pregătirii și instruirii, ușor de identificat în orice instituție de învățământ. Avem rezultate deosebite în ceea ce privește unele discipline de bază, fundamentale: limba și literatura română, istoria, matematica, fizica, chimia, biologia, științele sociale ș.a. Dar străduința de a înca cuprinde,

practic, toate disciplinele care alcătuiesc planurile și programele de învățământ. Să menționăm, de asemenea, că o trăsătură deosebit de importantă a învățământului nostru constă în lărga colaborare pe care o realizează școala cu organizațiile de copii și tineret, cu familia, practic, cu toți factorii implicați în formarea patriotică și cetățenească a tinerilor noștri.

— În ce măsură eforturile de care aminteați vizează educarea flexibilității gândirii și stimularea creativității elevilor?

— Învățământul românesc de astăzi a încetat să mai fie exclusiv informativ. A devenit preponderent formativ. Nu urmărim doar ca elevii să știe, să memoreze informații. Se pune accent mai ales pe formarea capacităților de a opera cu aceste informații și de a produce informații noi. Deci pe formarea capacităților de a aplica, de a analiza, sintetiza, evalua și, mai ales, de a crea. Tocmai de aceea, în ultimii ani, Ministerul Educației și Învățământului propune spre generalizare unele metodologii de predare-învățare moderne, deosebit de eficiente.

Profesorii — de orice specialitate — trebuie să-și întemeieze activitățile didactice pe obiective clare, definite operațional, și să practice evaluarea continuă a realizării acestora. Ei sunt dirijori atenți ai unor procese de învățare în baza cărora se edifice competențele ale unui absolvent stăpîn pe cele mai noi rezultate ale cercetării științifice și apt, el însuși, să desfășoare o activitate de exploatare științifică de înalt nivel. Dispunem, pentru aceasta, prin grija permanentă a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, de o bază materială și de condiții de muncă minunate care permit, practic, realizarea celor mai cuceritoare aspirații. Există peste tot laboratoare și cabinete școlare dotate corespunzător, manuale și instrumente de instruire de calitate. Există, de asemenea, un interes deosebit pentru promovarea instruirii interdisciplinare care conferă valențe formative profunde procesului instructiv-educativ. Rostul acestora este de a transpune în practică îndemnatările secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a promova cu îndrăzneală ceea ce este nou, de a acționa în orice împrejurări ca adevărați revoluționari, de a face tot ce depinde de noi pentru ca știința românească să ocupe un loc de frunte.

În calitatea mea de cadru didactic, mă alătur miilor de participanți la Congresul științei și învățământului care, cu emoție, trăiesc bilanțul unei activități de mare răspundere patriotică, cu gândul la viitoarele îndatoriri ce ne revin în instruirea și educarea generațiilor de mine, cele care vor trăi și vor munci în mileniul următor.

RAZVAN BĂRBULESCU ■

Argumentele pînii

de acad. prof. Nichifor Ceapoiu

Congresul științei și învățământului din țara noastră, inițiat de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prezintă o mare importanță nu numai pentru oamenii de știință și pentru cei din învățământ, care îl așteaptă cu un viu interes, ci și pentru întreg poporul român. În toate timpurile și în toate țările știința a constituit factorul cel mai însemnat de dezvoltare social-economică a popoarelor. Ea a stabilit căile de găsire a noi resurse de hrană, a statornicit metodele de valorificare eficientă a acestora, a ridicat nivelul de trai al populației și a contribuit implicit la dezvoltarea socială a omenirii. Știința a căpătat o însemnătate deosebită în toată lumea mai ales în epoca noastră, când din necesitatea asigurării mijloacelor de trai și a unei vieți din ce în ce mai bune omenirii în continuă creștere, asistăm la o adevărată avalanșă de invenții, de descoperiri de noi metode și elaborări de noi tehnologii care să fie folosite în acest scop. Dezvoltarea științei nu este pusă însă numai în slujba dezvoltării materiale a vieții ci constituie și o cale de luminare a minții și spiritului. Știința reprezintă mijlocul cel mai eficient și mai sigur de înlăturare a ignoranței, obscurantismului și misticismului. Ea contribuie la formarea caracterului și personalității umane, sporește responsabilitatea și îndatoririle omului față de societate, popor și țară.

În țara noastră, prin grija partidului și statului, știința a cunoscut o continuă dezvoltare. Ea a constituit și constituie pișchia cea mai puternică de dezvoltare economică a țării. În prezent știința servește din plin la găsirea de noi surse de materii prime, de energie și de hrană, la elaborarea de noi tehnologii care să sporească productivitatea muncii și să îmbunătățească calitatea produselor.

Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea în perspectiva anilor 1990 și 2000 se prevede o sporire marcantă a producției agricole precum și o îmbunătățire a calității producției. Cercetării științifice agricole de la I.C.C.P.T. — Fundulea îi revine sarcina ca prin aplicarea metodelor convenționale și a ingineriei genetice să creeze soiuri de grâu cu un potențial de producție de 12—15 t boabe la hectar, hibrizi de porumb cu un potențial de producție de 25—30 t/ha și hibrizi de floarea soarelui cu un potențial de 5—6 t/ha. De asemenea, se va urmări crearea de forme superproductive și la celelalte culturi de câmp. În scopul economisirii îngrășămintelor azotate și implicit a energiei necesare fabricării acestora, se vor crea prin aplicarea ingineriei genetice forme de grâu, orz, porumb, floarea soarelui capabile să fixeze azotul atmosferic pe cale biologică așa cum fac plantele leguminoase (mazărea, fasolca, soia). Prin hibridare somatică (fuziunea de protoplasti) vor putea fi transferate de la speciile îndepărtate în unele plante de cultură gene de mare importanță biologică și economică creându-se forme superproductive.

Cercetări de seamă se vor face și în domeniul agrofitehniei în scopul stabilirii agrofondurilor superioare capabile să pună în valoare la maximum potențialul genetic ridicat de producție al noilor soiuri și hibrizi. De asemenea, vor fi dezvoltate cercetările pentru punerea în valoare mai eficientă a solurilor cu exces de umiditate, a celor sărăturate, erodate și nisipoase.

În afară de cercetările aplicative menționate, Institutului de la Fundulea îi revine importanța sarcinilor a dezvoltării și aprofundării cercetărilor fundamentale în domeniul geneticii, fiziologiei, chimiei, biochimiei, agrochimiei, microbiologiei, ecologiei ș.a. Ponderea cea mai mare vor avea-o investigațiile în domeniul biotehnologiei deoarece acestea deschid căi largi pentru ameliorarea plantelor cu însușiri superioare, producerii de biomasă ca sursă de energie, dezvoltării industriei alimentare și fermentative, combaterii poluării mediului ș.a.

Este de prisos să amintim că în prezenți se cheltuiesc zilnic în lume sume fabuloase pentru înarmare, îndeosebi pentru înarmarea nucleară, în timp ce 60% din locuitorii planetei noastre nu dispun decât de o rație alimentară echivalentă cu 2200 calorii/zi, deci cu 400—500 de calorii/zi mai puțin decât rația de întreținere iar în unele zone ale globului rația este chiar sub 2000 calorii/zi. Dacă numai o infimă parte din fondurile destinate înarmării ar fi utilizată pentru dezvoltarea științei puse în slujba sporirii producției agricole mondiale, găsirii de noi resurse alimentare, punerii în valoare a terenurilor neproductive, situația alimentară a populației globului s-ar schimba radical.

Oamenii de știință și specialiștii din agricultură din țara noastră sint convinși că Congresul științei și învățământului va deschide noi perspective dezvoltării cercetărilor agricole în țara noastră, care vor contribui la sporirea continuă a producției agricole vegetale și animale și la ridicarea standardului de viață al întregului popor.

În țara noastră românească vrem înșine stăpîni să fim

Există în viața națiunii române momente unice cînd istoria națională își găsește consacrarea desăvîrșită. Sînt marile biruințe ale luptelor de eliberare socială și națională care încoronate fac să strălucească în eternitate jertfele și eroismul fiilor și fiicelor acestui neam, care de milenii își construiește viața pe pămînturile dintre Carpați, Dunăre și Marea Neagră. Un asemenea moment de supremă biruință a ființei naționale și statale a poporului român rămîne în istorie Marea Unire din 1 Decembrie 1918, căruia parlamentul țării reîntregite îi găsea asemenea temelii: „Neamul românesc, în totalitatea sa, și-a scuturat lanțurile robiei de veacuri și fără ezitare, uzînd de libertatea manifestării dreptului firesc al autodeterminării națiunii, el într-un gînd și într-un suflet a dat dovada conștiinței despre unitatea sa națională și și-a declarat voința spre a-și împreuna energiile ființei sale integrale, spre a servi astfel cu puteri unite de aici încolo interesele civilizației ce tînde spre desăvîrșirea genului omenesc... Unirea tutu-

și Decebal, a cărei amprentă de neșters s-a manifestat în străvechea civilizație geto-dacică, poporul nostru a năzuit cu ardoarea întregii sale simțiri spre refacerea unității sale statale. A trebuit să vină Mihai Viteazul, Voievodul unirii de la 1600, pentru ca „planul dacic”, care-și propunea să reconstituie în formă românească vechea unitate politică reprezentînd în antichitate Dacia să cunoască o mare biruință. Temporară din punct de vedere politico-militar, izbînda lui Mihai avea să dureze însă pe plan ideologic și să stimuleze puternic dezvoltarea conștiinței naționale.

Figura lui Mihai Viteazul, ca erou național, ocupă, în mod firesc, un loc deosebit în concepția președintelui României despre rolul istoriei în efortul de construire a societății socialiste multilaterale dezvoltate. La Alba Iulia, cu prilejul împlinirii a 375 ani de la prima unire politică a țărilor române, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia valoarea unirii ținuturilor românești de către Mihai Viteazul pentru destinele României, act care răs-

un om mare”.

Iar în Cuvîntul său pentru deschiderea cursului de istorie națională la Academia Mihăileană, rostit la 24 noiembrie 1943, Mihail Kogălniceanu evoca „chipul măreț și întocmai cu al lui Ahil al lui Mihai Viteazul, singurul voievod ce ajunse a uni părțile Daciei vechi”.

A venit apoi generația anului 1848 care a văzut în planul dacic al lui Mihai Viteazul acel îndemn istoric și moral ce chema la acțiuni îndrăznețe în vederea realizării ideii întru chipate de eroul de la Călugăreni și devenită atît de scumpă generației pașoptiste: unirea țărilor române, realizarea statului național. Chiar și după înfrîngerea revoluției, idealul transformat de Mihai Viteazul, la 1600, în realitate înflăcăra lupta românilor.

Nicolae Bălcescu scria în 1850: „Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbăților noștri cei mari, care intrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului, spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră”.

de eficiență contextul politic european și să pună marile puteri în fața faptului împlinit. Ca și celelalte acte definitorii ale istoriei noastre naționale, Unirea din 1859 s-a înfăptuit ca expresie a voinței poporului român, constituind, pentru popoarele din Europa, o ilustrare convingătoare a aplicării în viață a principiului dreptului de autodeterminare, al unirii pe baze plebiscitare a două regiuni istorice aparținînd unuia și aceluiași popor. Românii au oferit Europei soluția plebiscitului, a căii pașnice, aceeași soluție politică originală pe care au folosit-o și în memorabilul an 1918, cînd s-a încheiat procesul de făurire a statului național român. Tocmai aceasta explică de ce teritoriul României a devenit, în timpul domniei lui Cuza și după aceea, loc de pregătire și pornire a marilor acțiuni și mișcări de rededeptare națională pentru popoarele din sud-estul Europei.

Unirea din 1859 a pus bazele statului național român modern, a creat posibilități noi de afirmare și acțiuni ale acestuia în planul relațiilor internaționale, a făcut posibilă cucerirea independenței depline de stat a României la 1877. În perspectiva istoriei, evenimentele din 1859 și 1877 au fost piloni puterici pe care s-au făurit, în 1918, temeliele statului unitar național. Rod al voinței și acțiunii întregului popor român, Marea Unire din 1918 a încununat năzuințele de unitate ale națiunii noastre, a marcat triumful unui ideal pentru care au luptat și s-au jertfit numeroase generații de înaintași.

Așa după cum atestă istoria, desăvîrșirea unității naționale și statale a poporului român nu a fost rezultatul unor evenimente întâmplătoare, de conjunctură, al înțelegătorilor intervenite la masa tratativelor, un cadou oferit de marile puteri, ci urmarea directă a luptei multiseculare a poporului român pentru a fi deplin stăpîn pe țara și destinele sale, pentru a fi deplin stăpîn pe vatra sa strămoșească, pentru a se afirma liber și suveran în rîndul popoarelor lumii.

Unirea Transilvaniei cu România, la 1 Decembrie 1918, a marcat ultima etapă pe drumul lung și greu al refacerii unității naționale și de stat a poporului român pe vechea vatră strămoșească a Daciei. Acest moment marchează nu numai încheierea unui proces legic, obiectiv, cu rădăcini multimilenare, ce își trage seva din comunitatea de viață economică, politică, culturală, din unitatea de neam și de limbă a poporului român, din întreaga sa dezvoltare anterioară, ci legitimează, în același timp, un act de dreptate istorică, realizat prin lupta atîtor generații de înaintași, prin enorme sacrificii materiale și umane.

Nu vorbim despre Unire ca despre un eveniment rămas în timp și rememorat, evocat muzeistic și integrat lacrei cu odoare; pentru noi, românii, Unirea e vie, ea își tipărește pecetea pe contururile fiecărei zile trăite, e un etern, mișcător simbol al dorului de perfecțiune ce ne animă.

Prin fapăturile obștei, Unirea e iarăși și iarăși consolidată și reconfirmată. Se împlinște aceasta cînd vorbim despre Unirea de-o clipă impusă de spada lui Mihai, despre Unirea ce a adus pămînturile românești sub sceptrul lui Cuza cit, mai ales, despre Unirea din Decembrie 1918.

Unirea „pe care poporul au făcut-o” își găsește clipă de clipă apărători vajnici în toți cei ce viețuiesc acum între hotarele moșiei naționale și e acest mod de a invoca Unirea prin trudă inspirată cel mai demn mijloc de a omagia patriotismul triburilor unioniste.

Înainte de a deveni realitate, după ce veac de veac a fost vis, Unirea și-a găsit în oamenii de cultură sluțitori (soțdati) de nădejde. Ea a fost și este un ideal suprem al creatorilor români ce au prefigurat împlinirea Marelui Act prin opere durabile nedespărțite de vremelnice hotare între care viețuiau țările românești. Munteni, transilvăneni, moldoveni, dobrogeni, oamenii de cultură au vorbit totdeauna cu sentimentul că aparțin unei singure națiuni și că unei singure patrii îi sînt

Ceea ce ne unește este pentru totdeauna

de Cristian Popișteanu

ror românilor într-un singur stat național este urmarea firească a faptului că acest popor, lupînd cu bărbăție împotriva vicisitudinilor istoriei de la zămislirea sa și pînă astăzi, n-a părăsit niciodată țara unde a fost așezat, ci a păstrat-o, fructificînd-o neîncetat cu sudoarea frunții sale și înscriindu-și în istorie dreptul la dînsa prin scump singele său vărsat de atîtea ori apărînd-o”.

Tot despre acel moment solemn, deputatul Gheorghe Cristescu, exprimînd totala adeziune a muncitorimii la istoricul act al Unirii, declara în fața Adunării Deputaților: „Partidul Socialist din România a fost din toate vremurile pentru alipirea pe această cale democratică, plebiscitară a tuturor ținuturilor românești”.

„Unitatea înfăptuită la 1 Decembrie 1918 — spunea Paul Bujor, președintele Senatului în aceleasi fericele împrejurări — o datorăm aproape în întregime poporului nostru muncitor atît de la sate — adică țărănimii noastre —, cit și de la orașe, care în timp de pace a muncit pentru a produce bogăția acestei țări, iar în timp de război a sîngerat pe cîmpul de luptă pentru a ne libera de jugul străin”.

Mergînd pe firul întregii noastre istorii, vom regăsi mereu, în centrul ei, idealul unirii tuturor românilor. Pornind de la acea strălucită realitate a lumii antice, care a fost Dacia lui Burebista

punea — așa cum istoria a demonstrat — unei necesități obiective. De aceea „ideea unirii țărilor românești, idealurile formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei nu au putut fi ucise niciodată, pentru că ele sînt adînc împlintate în inșiși singele, în conștiința și spiritul întregului popor”.

Au venit apoi domnitorii de după Mihai care, avînd în minte exemplul planului dacic, au urmărit cu străduinți noi, în condițiile impuse de împrejurări, să-i urmeze calea. În acele secole, legăturile multilaterale politice, economice, culturale, religioase, artistice, dintre țările române, aveau ca suport unitatea etnică, unitatea istorică, unitatea limbii.

Au venit apoi revoluțiile secolelor XVIII și XIX. Marele cărturar Aaron Florian scria: „Sub comanda lui, românii cu armele în mînă dezvoltară o putere destoinică de a supune pe vrăjmași; destoinică de a trage admirarea și lauda celorlalte nații; vrednică de numele și singele ce-l purtau în vinele lor și de drepturile ce dorea să dobîndească... Geniul lui Mihai croia, și românii puînd în lucrare făceau minuni. Unind pe toți românii într-un stat, făcu o nație mare, vrednică de recunoașterea altor nații, destoinică de a se apăra și în stare de a se civiliza... Românii aducă-și aminte de ceea ce poate face o nație unită cînd este norocită ca să nască dintr-însa

Imbinînd lupta pentru răsturnarea orînduirii feudale cu aceea împotriva asupririi străine și pentru făurirea unității naționale, revoluția de la 1821 și mai ales aceea din 1848 au avut un caracter distinct în ansamblul mișcărilor revoluționare ale timpului și deosebi al celor organizate de popoarele din centrul și din sud-estul Europei. Avînd în vedere directivele atît de clar formulate în programele sale, revoluția română din anii 1848—1849 a fost, în primul rînd, o revoluție de emancipare și unitate națională. Tocmai pe o asemenea bază ea a antrenat masele largi populare — burghezie, lucrători, meseriași, meșteșugari, țîrgoveți, țărani, intelectuali —, toate forțele progresiste ale societății românești.

Bogata moștenire ideologică și culturală a revoluționarilor de la 1848, puternicele tradiții democratice au fost preluate, amplificate și ridicate pe noi trepte, în deceniul următor. Masele populare aveau să-și dovedească, încă o dată, curajul și înțelepciunea, capacitatea lor de a influența și de a determina mersul evenimentelor cu prilejul Unirii Principatelor. Înțelepciune, dinamism, inventivitate și inițiativă, iată tot atîția factori evidențiați de evenimentele din acel neuitat ianuarie 1859. Poporul român și conducătorii săi politici au știut să folosească cu maximum

mai importante obiective ale viitorului, formulate, de altfel, cu limpezime în documentele Congresului al XIII-lea. Sîntem siguri că hotărîrile ce se vor adopta vor concentra munca omului de știință și a dascălului spre marile obiective ale economicului și socialului din țara noastră, dar și în consens cu marile prefaceri pe scară mondială. În ascensiunea lui pe drumul evoluției sociale, cum amintește tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul devine într-o măsură din ce în ce mai mare stăpînul naturii, al legilor ei, al forțelor de producție, precum și al propriei sale istorii.

LIVIU TIMBUS

(Urmare din pag. 1)

Congresul științei și învățămîntului

sului de instrucție și educație, au făcut posibilă înzestrarea economiei, sectoarelor de cercetare și proiectare, agriculturii, instituțiilor de cultură și învățămînt, tuturor compartimentelor de activitate cu personal de înaltă calificare, cu o ridicată ținută moral-comportamentală. Prin latura lor umanist-formativă, ca și prin interrelația lor complementară, știința și învățămîntul sînt implicate în munca și viața noastră, cu un rol de frunte în făurirea omului nou, în transformarea lui din simplu cetățean în erou-civilizator.

Acum la sfîrșit de cincinal,

la o oră de bilanț, dar și în preajma unei noi și vaste deschideri spre cunoaștere și adevăr, lucrările Congresului științei și învățămîntului se impun cugetului și inimii noastre atît prin marea lor importanță teoretică și practică, dar și prin larga retrospectivă a unei istorii făurite prin armele rațiunii și practicii sociale. Cit de adevărate, de pilduitoare, s-au dovedit, prin judecata intrasigentă a timpului, prezvițiunile tovarășului Nicolae Ceaușescu vizînd rolul științei în soluționarea unor spinose probleme economice,

între care, în mod deosebit, cele privind resursele de energie ale omenirii și care, la recomandarea secretarului general al partidului, au constituit, cu un ceas mai devreme, teme de cercetare în laboratoarele României! Cit de judicioasă, de clarvăzătoare, apare, din aceeași perspectivă, munca de coordonare, de îndrumare a sectoarelor de cercetare și învățămînt, susținută de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Sînt argumente în plus că lucrările Congresului științei și culturii se vor racorda la cele

Sublimul simbol

de Gheorghe Tomozei

datori cu tot ce e mai bun în propria lor ființă.

Țările românești, cum orgolios denumeau bătrînii trupurile dezbinat ale țării. Unice, continuă să existe alipite întru eternitate, pluralizînd conceptul de frumusețe. Zi de zi, aceste străluciri de vitral compun din culorile lor vibrante întreaga noastră avuție spirituală, suma dorurilor și încrederei în mai binele națiunii.

Ne mindrim, egal, cu meșteșugurile ingineresti ale nu știu cărei colectivități transilvane, cu bărăgănenii ce sînt și ei ingineri, al grîului, cu poezii pe care Moldova nu ostenește să-i nască, dar și cu geologii dobrogeni, cu minerii olteni... Cu ani în urmă, aproape de „frîngerea” arcului carpatin, la Măgura Buzăului s-a întemeiat o tabără de sculptură în care si-au plămădit minunile tăiate în piatra sub care a somnit cîndva Cloșca cu pui de aur, juri de pretutindeni viețuind într-o fericită familie. Era acela locul desfășurării — după unele credințe mai vechi — al dramei mioritice. S-au păstrat sensurile înalte ale baladei și din vers a fost izgonită „doar” moartea, dihonnia dintre frați.

Nu mai prin Unire sîntem întregi. Caratele faptelor sînt singurele ce demonstrează că ideea Unirii e departe de a se fi stins, că ea continuă să fertilizeze sensibilitățile, lucrînd cu nolete în sufletele noastre și îndreptînd încrederea noastră într-un destin bun și drept, într-o vreme a păcii netulburate, cum bun și drept ne-a fost visul.

Acum, în iarnă, cînd ninge peste clopotele Albei Iulii și mătasea vechilor steaguri ale tribunilor din 1918 întinereste, ne integrăm unei emoții fără egal, continuăm vieți curmate și ne simțim datori să rostim cu voce tare versetele de psalm ale proclamațiilor compuse de țărani și voievozi și dicei spre a le auzi noi, să le audă viitorimea.

Unirea! Vom viețui pururi sub coroana acestui simbol sublim.

Și stăpînirea țării noastre cu nimenea n-o împărțim

Doi martori la unire

Rindurile de față ne-au fost mijlocite de doi martori la Unire: scriitorul Ionel Pop, fost avocat, unul dintre secretarii Adunării Naționale a Unirii din Alba Iulia și Vasile Buțiu, participant la unire. Și unul și altul au păstrat în memorie, ca pe o peliculă fidelă, întregul film al acestui nemuritor moment din istoria neamului. Unul observă evenimentul și ni-l relatează din afară, vede cum curge întreg Ardealul către Alba Iulia. Celălalt, mai implicat, ne relatează evenimentul din interior, din „sala cea mare a ofițerilor”, din alte săli în care s-au consumat alte momente premergătoare și pregătitoare ale Marii Uniri.

Să ascultăm, vorbesc martorii!

Drumul spre Alba Iulia

„...călare,
pe jos,
cu căruțele,
în cete,
prin văzduh...!”

Rindurile, pe care ni le trimite Vasile Buțiu, sînt tremurătoare. Păstrează în ele, parcă și acum, freacă revoluției, al ridicării frunții unui neam, pentru încă o dată în istorie, de la pămînt către astrele purtătoare de noroc ale zburcîmăturii său destin. Cuvintele, simple, răsună peste vreme ca picăturile ce se adună de pe tavanul unei peșteri vaste și cad, și se sparg, într-o tăcere marmoreană, nodelind leșezii reci...

— ...Între timp, sosește de la Arad proclamația dată de Consiliul Național Român, prin care sîntem invitați noi, toți românii din Transilvania și părțile ungurene, să mergem, care putem, la Alba Iulia, pe data de 1 decembrie 1918, pentru a declara în fața întregii lumi, că: Toți locuitorii Transilvaniei și ai locurilor ce ocupăm, ne unim cu țara, cu patria mamă — România, și nu mai recunoaștem granița trasată vremelnic de dușmani, pe Carpați, între frații de același neam.

În Chemare se spunea: „Români din toate părțile Transilvaniei și din părțile ungurene să veniți prin delegații ori pe cercuri teritoriale, individual ori cum puteți, călare, pe jos, cu căruțele, în cete, prin văzduh, prin orice vehicule, cu trenul, la Alba Iulia, pe 1 decembrie 1918, unde declarăm Unirea Transilvaniei cu patria mamă — România!”

Astfel, s-au ales 20 de delegații din comuna Solovăstru, județul Mureș, care să reprezinte comuna noastră la serbările Unirii de la Alba Iulia — Bălgrad, cum îi spuneau bătrînii. Acești delegați, aleși de Garda Națională Română, erau oficiali. Dar, la Alba Iulia au vrut să meargă mulți, foarte mulți. Comandantul Gărzilor Naționale de la noi, Mihai Georziacă, spunea că: „Sunt liberi să meargă pe socoleala lor, ciți vreau, dar cu mare greutate am primit 20 de locuri în tren, căci trenul este foarte aglomerat și are locuri fixe pentru fiecare comună, sat și oraș. Cei trecuți pe listă vor avea locuri în tren, iar delegații răspunzători cu aranjarea și ordinea în vagoane îi vor conduce la locurile lor”. Mihai Georziacă mai spune: „Multe comune, mai îndepărtate, au primit numai cîte 4—5 locuri!”

— De la Solovăstru au plecat numai cei 20 de delegați?

— Apoi cum?! În ziua de 30

noiembrie 1918, veneau pe drum, către Alba Iulia, căruțe pline cu oameni și călăreți. Aceștia nu erau trecuți în evidențele Gărzilor Naționale, astfel că numărul pe care îl stabilesc aceste gărzi, după notări, la o sută de mii de oameni, nu corespunde cu cel real, cită vreme noi, cum spuneau cei prezenți, am fost la Alba Iulia, la proclamarea Unirii, circa 150.000. În ziua de 20/30 noiembrie, ne aflam în gara din Reghin tot satul Solovăstru. Noi, cițiva feciorandri, Ioan Pescăruș, Sandu Pescăruș, Vasile Buțiu, Toderică Chioren și alții, în care aveau încredere popa Vasile B. Munteșcu și învățătorul Victor Bucșa, eram însărcinați să vedem și să notăm pe toți cei care se prezentau în gară, să plece la Alba Iulia. Dar cine putea să-i noteze pe toți? — Cum erau îmbrăcați toți românii aștia?

— Cu mult înainte de sosirea trenului de la Toplița, noi eram acolo, îmbrăcați în haine de sărbătoare: suman bun, iar sub el, unul aveam cojoc și cămașă românească, cum se poartă în sat; pe picioare am tras, unii, cicaeci albi, care aveam ciocireci buni. Alții au tras peste ciocireci vechi, ițari albi de vară, căci bătea un vînt tăios și pe la munte era zăpadă.

— Erați însărcinați să vedeți și să notați tot: ce ați văzut și ce ați notat?

— Din Reghin, de la gară, vedeam tot: vedeam cum vin comunele cu steaguri tricolore și table, urmate de delegații sătești. Reghinul era bine organizat! Aici erau imputerniciții Gărzilor Naționale și ai Partidului Național Transilvănean. Delegații erau grupați, în rinduri, pe sate, comune și plase. Noi notam care cum puteam, să ducem la școala din sat notele noastre despre ce am văzut.

De aici înainte, aducerea aminte a bătrînului Vasile Buțiu, curge ca un înflăcărat poem. Ne permitem să-l notăm ca atace:

Sosește Valca Gurghiuului,
gurghecii sunt în frunte,
conduși de învățătorii Lates,
Cota și alții.

Apoi vin hodăcenii, cu cei din
Toaca și satele componente,
conduși de popa Petre; Fărcaș
și alții.

Urmează comuna Ibănești,
cu satele Isticeu, Podul

Runcului,
cu alte sate din munte: Tîreul,
Fătăciunița, Dulceș și altele,

conduse de învățătorii Cofariu,
de țărani Todoran Ilie a lui
Irimie,

mulți, foarte mulți.

Apoi urmează comuna Cașva,
cu satele: Fundoia, Larga, Puloaia și
Glăjorie.

Apoi vine comuna Urșua și
Urșua Pădure,
cu satele: Cincheș, Piatra
Urșui, Cenușereșe.

Vin satele Jabeșița, Adrian
și, mai numeros, Solovăstru,
care este lângă Reghin.
Delegații din Reghin sînt studenții:
Eneia Popa, Alexandru Ceușan,
Ioan Gereg, Ioan Luca, Truța,
Negrea, Lates,
Lupu Eugen!

Ei primesc satele, conduc delegații
pe locurile dinaintea ficate.
Valea Becilor și Chișerilor
erau primite de Mera,

Lates,
Oprea,
Suciuc,
Ioan Silvas și alții.
Cimpia e condusă foarte bine
de Ioan Tredăteanu,
de Gora din Fărăgău,
de Ioan Chibulcutean din
Cosma,
de Crișan și Toncean.

Și, după ce parcurgem fragmentele
de față, din această veritabilă
Iliadă a românilor, în care
ei înțeleg chiar și pe Eneida),
ca într-o posibilă Eneidă, bătrînul
Vasile Buțiu, poate fără
să-și de-a seama că face literatură,
continuă:

Trenul care venea de la Toplița
era foarte încărcat. În el
s-au urcat și delegații noștri,
pe care îi conduseserăm la gară.

Printre delegații din Solovăstru
se afla și tata, Ion Visarion Buțiu.
Așa cum ne spusese la
adunare primarul Alexandru
Moldovan și dascălul Victor
Bucșa, notam cele văzute
și auzite în gară. Munteșcu
era poet și scriitor. Scria
la multe ziare din Transilvania.
Într-un articol publicat nu demult,
profesorul doctor Serafim
Duicu îi remarcă meritele: a
fost un bun și mare român, fapt
pentru care, în 1908, autoritățile
maghiare i-au închis biserica și
pină în 1918 nu i-au lăsat pe
români să calce în ea. Motivul
că biserica este foarte veche,
construită din lemn și nu e
bună. Dar, deși era foarte veche,
n-au stricat-o, în 1916 au umplut-o
cu caii artileriei din armata
austro-ungară și cu caii călăreților
din Mikloshusar. Pentru asta a
fost bun!

— Dumneavoastră n-ați mers
la Alba?

— Stați, să vedeți! Trenul a
plecat, oamenii din el fluturau
prin geamuri steagurile tricolore
românești și toți cîntau: „Deș-

teaptă-te române”, „Pe-al nostru
steag e scris unire” și alte cîntări
românești. Noi, care nu fuseserăm
aleși delegați, eram doar tineri
feciori, am rămas în gară. Și
numai că se zvonește că: Din
sus, de prin munți, mai vine un
tren de la Ciceu, care-i aduce
pe români din secuime.

de la Gimeș Făget,
Ghineș,
Lunca de Sus,
Lunca de Jos,
Miercurea Ciuc,
Gheorghieni și de prin munții
de la Dămuc,

Tulgheș,
Corbu și alte sate din Ciuc,
tren condus de Ilie Cimpean
din Ghergheni.

— Ați așteptat mult la Teiuș?
— Văzînd cum este treaba, am
luat-o de la Teiuș, pe jos, pe
șosea, pe drumuri de cîmp: ne
mai feream că pe șosea veneau
diferite tracțiuni — trăsuri,
biciclete, motoară, oameni în
grupuri și coloane, toți mergeau
cîntînd spre Alba Iulia. Așe
umblind, ne-am trezit în satul
Sintimbru, unde am aflat că
pină la Alba mai avem cinci
kilometri. Am ajuns la Alba Iu-

lia în zorii zilei. Aici lume
multă și iar lume! Nu mergeam
cum și unde voiam, ci eram împinși
înainte de coloane, de puhoie
de oameni. Cei care erau organizați,
grupăți pe orașe, comune,
județe, cu steaguri și table în
frunte, care ne spuneau de unde
vin, mergeau pe mijlocul
drumului.

Ne despărțim aici de această
prețuită călăuză. Mărturiile ei
sînt multe și inedite, ele puțin
oricînd să completeze cartea de
istorie a Marii Noastre Uniri.
Dar el ne-a purtat și ne-a arătat,
asemenea poetului din Divina
Comedie a lui Dante, doar
drumul, o parte a drumului care
i-a adus pe români la unirea cu
țara-mamă. Trebuie, însă, să
pătrundem în cetate, acolo unde
vorbesc și hotărîsc zeii, acolo în
„sala mare a ofițerilor”. Cine ne
va purta acolo? Tot un om, un
mare român, un martor al
Purgatoriului românilor din timpul
Marii Uniri; un atent și fidel
marilor ocular, un implicat
marilor ocular. El nu mai este
printre noi, a plecat nu demult,
dar mărturia ne-a făcut-o înainte
de a ne spune adio...

Un țăran, în ger își scoate sarica

Așadar, să ne lăsăm purtați,
conduși în cetate, de cea de a
doua călăuză, doctorul Ionel Pop,
scriitor, fost avocat și unul din
secretarii Adunării Naționale
a Unirii din Alba Iulia, de la
1 decembrie 1918:

— Stimate Ionel Pop spuneți-ne
ce se petrece în cetate?

— Consiliul Național Român,
compus din membrii vechiului
Partid Național Român și al
Partidului Social Democrat
Român, a prezentat Marii Adunări
Naționale, întrunită la
1 decembrie 1918, la Alba Iulia,
o propunere precis formulată,
privind unirea Transilvaniei cu
România.

— Cum s-a ajuns la această
propunere?

— Prima schițare a fost redactată
de Vasile Goldiș, apoi a fost
îmbogățită cu alte propuneri.
În zilele de 29 și 30 noiembrie,
s-a ținut, într-o sală mare de
la parterul hotelului Hungaria,
azi Dacia din Alba Iulia, o
ședință a consiliului. La ea au
luat parte cîte șase membri din
cele două partide, precum și alți
frunțași ai acestora. S-a discutat
aici, mai mult timp și foarte
în amănunt, textul acelei
propuneri de unire, textul Goldiș
îmbunătățit. Prin acord unanim
s-a ajuns la un text care, sub
formă de propunere, a fost
supus, apoi, deliberării și votării
lui de Marea Adunare, formată
din circa 1500 de delegați aleși
în circumscripțiile electorale,
iar alții reprezentînd cîteva
instituții și asociațiuni culturale
ale românilor din Transilvania.
Tot atunci a fost stabilit
programul adunării de miine.

— Cum a decurs, la 1 decembrie,
Marea Adunare?

— Nu cred că e locul aici să
arăt în amănunt toate momentele
atelei Adunări. Mă voi referi
doar la felul în care a fost
votată Unirea.

După ce s-a deschis Adunarea,
pe la orele 9 dimineața, și au
fost verificate credinționalele
delegaților (mandatele), au
luat cuvîntul cei trei membri ai
Consiliului Național Român,
programați, pentru a susține
textul proiectului Actului Unirii,
stabilit în întrunirile din cele
două zile premergătoare. Astfel,
a vorbit mai întîi Vasile Goldiș:
el a citit Actul Unirii, textul
propus de Comitetul Național,
justificîndu-l mai ales din
punct de vedere istoric. A urmat,
apoi, Iuliu Maniu care a argumentat,
din punct de vedere politic și
de drept, Unirea Transilvaniei
cu România; el a susținut și
argumentat, punct cu punct,
textul Declarației Unirii. Al
treilea orator, reprezentînd
Comitetul Național, a fost
social-democratul Iosif Jumanca:
el a arătat adesea partidului
său la Unire, într-o vorbire
de mare talent oratoric și
mare simțire românească.
După aceste luări de cuvînt,
programate, președintele
a consultat Adunarea, dacă
dorește să discute propunerea
citită, articol cu articol ori
dorește să fie votată în
întregime. Adunarea hotărîște
în unanimitate să se pună în
discuție și apoi să se voteze
deodată întregul text. Președintele
invită, apoi, pe oricine dîntre
cei prezenți, care ar dori să ia
cuvînt.

să facă observații, modificări
ori adăugiri textului propus.
La această invitație, pentru
discuția ori modificarea
textului, nu s-a înscris nimeni,
ci mulțimea delegaților izbucnește
în aclamații. Președintele,
constatînd că nici un delegat
nu dorește să ia cuvîntul,
supune la vot propunerea
de Unire, cu textul așa cum
a fost prezentat, de către
Comitetul Național Român.
Adunarea, în unanimitate și
cu mare însuflețire, votează
unirea Transilvaniei cu România,
acceptînd fără nici o
discuție sau modificare
textul propus. Președintele,
în ovațiile adunării,
constată votul unanim și
proclamă Unirea Transilvaniei
cu România.

Astfel a fost înfăptuită
definitiv Unirea, visul de
veacuri al tuturor românilor.
După acest act solemn,
Adunarea a delegat pe cei
doi episcopi, Iuliu Hossu și
Miron Cristea, să aducă la
cunoștința adunării populare
de pe platou, hotărîrea
de Unire, votată de
Adunarea Națională. În
fața mulțimii aceleiași
uriae, emoționate pină la
lacrimi, a fost citit
textul hotărîrii, după care
au urmat cîteva luări de
cuvînt ocazionale pline de
adevăr și de adîncă
însuflețire.

Nu pot să nu amintesc
ceea ce este eternizat și
într-o fotografie: episcopul
Miron Cristea ține pe
umeri o sarică țărănească.
Un țăran, observînd
că în gerul mare episcopul
tremură, s-a dezbăcat
de sarica lui și i-a
așezat-o pe umeri.

— Ați putea descrie
manifestările celor de-afară,
ale celor circa 150.000
de oameni care așteptau
în ger această veste
cunoștință?

— Nu, nu poate fi
descrișă întreaga
însuflețire, furtuna de
aplauze care a izbucnit
cînd mulțimea a luat
cunoștință de înfăptuirea
Unirii Transilvaniei
cu România. Mai știu
că, după declararea
înfăptuirii Unirii,
în sală au mai rostit
cuvîntări scurte,
pline de bucurie,
episcopul ortodox al
Aradului, Ignatie
Pap și cel greco-catolic
al Oradei, Dimitrie
Radu. A fost adoptată
lista membrilor
Marelui Sfat Național,
citită de Alexandru
Vaida. Afară, mulțimea
cînta: „Deșteaptă-te
române”, „Pe-al nostru
steag e scris unire”,
„Hora Unirii” și
alte cîntece.

Era ora trei, trei și un sfert...
Era ora în care românii,
pînd cu inimile lor
fierbinți, gerul clipei și
al unei istorii îndelung
nedrepte, trimiteau spre
cele patru puncte
cardinale ale crucii
cosmice, vestea unirii
lor, înfrățirea tuturor
fraților de-o limbă
și de-un neam într-o
singură țară, țara-mamă
România. Alba Iulia
își înscria numele ei,
parcă destinată marilor
acte ale înfrățirii
neamului, pentru încă
o dată în eternitate.
Cu siguranță că atunci,
de undeva din
nemărginirea
Universului, ne zîmbeau:
Zalmoxe, Burebista,
Decebal, Horea,
Closca și Crișan,
Mircea, Tepeș,
Mihai Viteazul,
Iancu, Bălcescu și
alți martiri ai
neamului românesc.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Există în istoria fiecărui popor evenimente memorabile de care nu-ți aduci aminte doar la date comemorative sau din necesități conjuncturale. Ele trăiesc cu putere totdeauna, aducându-ți aminte neavând nevoie de pretexte temporale. Exprimând o permanentă astfel de momente exprimă ființa istorică a unui popor: sînt pecetea pe fruntea timpului ce se scurge prin noi și urma lor nu cunoaște stergerea. 1918 este pentru români un astfel de moment. O clipă de răsplătă pentru un lung sacrificiu, parcă pentru a adevăra că acest popor n-a izbind în istorie și nu s-a înălțat altfel decît sacrificîndu-se pe sine. O clipă de împlinire națională deplină cum nu mai fusese alta în viața românilor. Prin jertfa și proprie voință, liber exprimată, cînd s-au prăbușit imperiile vecine și au fost înfrînte în război Puterile Centrale, națiunea română s-a putut reintregi, creîndu-și statul ei național unitar în frontierele sale etnice. Areopagul păcii de la Paris, în 1919-1920, a dat investitura juridică internațională Marii Uniri și statului național român unitar, rezultat al acesteia, precum a dat-o și altor state din centrul și sud-estul Europei — Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia, precum și Ungaria și Austria — state independente, unitare, suverane, constituite pe ruinele marilor imperii multinaționale.

Generația care a trăit și înfăptuit marea act, generația idealului național, a putut spune la 1 Decembrie 1918 ca Mihail Kogălniceanu mai înainte: „să gîndim că astăzi este ziua cea mare din veacul nostru, că astăzi nu numai că scriem dar facem istoria țării noastre“. Într-adevăr, tonifiant sentiment acesta, de a trăi direct în istorie, implicîndu-te și făurînd-o. Oamenii ai gîndului îndrăznesc și ai fantei cutezătoare, oamenii lui 1918 continuă generația de mai înainte de ei, nu mai puțin încrezătoare în sine, aceea a unirii de la 1859 și a dobîndirii independenței. Sînt oamenii care au crezut că singura tendință firească a acestui neam, idealul suprem al fiecărui popor ce locuiește pe un teritoriu unitar este unitatea sa națională. Altfel, cum spunea un participant la Marea Adunare de la Alba Iulia, „am fi niste ignoranți, vrednici de disprețul și risul lumii, dacă în situația de azi am avea altă dorință“. A fost sansa generației de la 1918 să vadă cu ochii și să trăiască „acel vis neîmplinit, copil al suferinței, de-al cărui dor au suferit și moșii și părinții“, pe care-l cîntase marcel bard de la Ciucea. Dar a fost o sansă voită și căutată prin lucrarea neîntreruptă a acelui sentiment de mare valoare pentru oricare popor care vrea să fie ceva, să însemne ceva în istorie și care se chea-

mă patriotism. Un sentiment care nu e o formulă, nici o convenție, nu e o simplă chemare de zile mari și o vorbă frumoasă. E trăinicia și adinea trăire a fiecărui individ într-o colectivitate de oameni cu gînduri și tendințe asemănătoare: ceea ce nu este mai drag și încă ceva pe deasupra: dorința de nestăvilire de a păstra toate acestea. E forța care a propulsat popoarele în istoria modernă, sintetizînd înțelesul lor de a fi. Tăria unui astfel de sentiment anare cu pregnanță în momentele de excepție. Și anii 1918, și cei care i-au precedat, au fost ani de excepție. Toate întîllesurile naționale românești s-au adunat atunci în-

de bogată și de diversă redă cum nu se poate mai limpede excepția clipii, dramatica ei mareție și intensă participare. „Jertfele oamenilor sînt ca florile care se aruncă în calca dreptății“ — scrie Al. Vlahuța, îndreptînd cuvintele sale împotriva aceluia care vorbeau de noroc în zilele de dreptă răsplătire ale unirii. „Noi n-am cerut noroc și nici nu l-am avut vreodată, comenta el. Cu sînge și lacrimi ne-am plătit fiecare clipă de bucurie — rari scăpări, o, așa de rari în noaptea durerilor noastre! Și lucrul acesta nici un român n-ar trebui să-l uite. Îndărătul strălucitei biruinți pe care o sărbătorim au stat legiunile de mucenici...“. Cuvinte inspirate și drepte cum sînt ale celor mai mulți din cei care ne-au lăsat mărturie din acea vreme. Oamenii de atunci erau ei mai reprezentativi decît alții de dinaintea lor sau de după ei? Vremurile erau acelea care cereau o mare intensitate a trăirii și o adîncă dezvăluire a sufletelor. Nu-i mai puțin adevărat că și cei de atunci au știut să se ridice la înălțimea vremii. Momentul își solicita oamenii și acestia n-au infirziat să apară. Mulți au putut scrie după aceea cum scria Sextil Pușcariu: „Toamna lui 1918, a fost, desigur, punctul culminant în viața mea, căci ea aduse acea orgie de fericire pe care am așteptat-o o viață întreagă, pentru care erau acordate toate coardele sufletului meu strunit pentru acest ideal... Am în suflet, multumirea că am contribuit și eu, după puteri, la realizarea visului“. Din fericire poporul nostru a avut totdeauna valori care să-l reprezinte și din nefericire vremurile au cerut de multe ori, de prea multe ori, tribut de încercare și de suferință. Cu o fizionomie istorică inconfundabilă, dar cu împrejurări mereu amenințătoare, poporul român și-a găsit după multă strădanie și jertfă o statuare politică a identității sale. Unirea a fost efectul unei lupte seculare în contra coteritorilor, luptă prin care românii și-au păstrat naționalitatea, simbolul dorinței de a fi și garanția cea mai puternică a viitorului lor.

Unitatea de neam, de limbă, obiceiuri, credință, simțire și destin istoric a dat totdeauna, tuturor patrioților îndrăzneala, să speră că o patrie română nu putea fi doar un vis, o fata morgana în desertul istoriei. Împlinirea urma să vină ca o necesitate istorică. Și ea a venit mare și strălucitoare: și amintirea ei e sădită în conștiința generațiilor ce au urmat, moment de adîncă bucurie, de referință și de neconținut îndemn de ridicare și progres istoric.

ION BULEI

Generația idealului național

tr-un mînunchi, într-o unică și totală voință, voința națiunii de a fi ea însăși. Toate au ieșit atunci la suprafață, au trăit puternic, denumind mai mult decît oricînd specificul național al poporului român. Ceea ce constituia puterea de viață a națiunii a luminat atunci afit de tare incit orice altceva a căzut în umbră. Deopotrivă trăire colectivă și personală s-au impregnate de acea țarie aparte a clipii de excepție. Oamenii care au trăit acest moment nu puteau fi altceva decît expresia convingătoare a manifestării sale. Oamenii politici, oamenii ai cărții și ai profesiei intelectuale, militari, diplomați, prelați s.a., și-au lăsat peste timp mărturia trăirii lor în acea vreme. O literatură extrem

Dorința scrisă cu mătase

Cu siguranță că au știut ce este unirea. Unii dintre ei au trecut muntii în mod clandestin pentru a lupta alături de armatele române în războiul botezat și „al întregirii“. Erau fuzari din țara lor în propria lor țară și mulți nu s-au mai întors de pe front, au căzut înainte de-a vedea țara lor mare și adevărată, puternică, întreagă, înflorită dintr-o puternică dorință de a fi împreună. Știau cu exactitate ce înseamnă unirea, pentru că în satele din proaima Albei Iulii mai trăiesc țărani care au așteptat această zi preț de decenii, ani, luni, săptămîni și zile și cu puțin timp înainte de 1 Decembrie, se adunau pe la diferite case ca să invite cîntece patriotice, ca să repete „Pe-al nostru steag“... „Treceți batalioane române Carpații!“, „Ardealul ne cheamă“, „Pui de lei“, Cîntau dirijați de învățători, de studenți, de oameni de bine și fetele cosceau drapelule sub faldurile cărora se va fi unduit multimea de pe Platoul Romanilor. A fost o febră în comuna Ardealului, o pre-gătire pentru sărbătoare cum poate că n-a mai cunoscut acel pămînt în toată istoria sa. Și cu o zi înainte au început să sosească moșii din satele depărtate și românii veniți de peste muntii, și-n dimineața zilei de 1 decembrie din mai toate satele Transilvaniei, pe jos, în care, în căruțe, pe cai, în și pe trenuri, suflarea cea fierbinte se îndreptă spre Alba Iulia pentru a consfinți istoria, pentru a face ca o zi din calendar să se scrie cu literă mare, ca sărbătoarea de suflet a poporului român. Îmbăcați în cele mai frumoase haine, gâtiți ca de o mare nuntă, ei n-au fost decît martori. S-au dus acolo doar pentru a trăi de aproape acea clipă de aur și pentru a întări cu prezența lor dorința rostită simplu „vrem să ne unim cu țara“.

De cite ori răsfoiesc cărțile de istorie și descind într-un muzeu o discretă invidie mă cuprînde. Dintre sutele și miile de sate care și-au trimis oamenii la Alba Iulia, doar cei din Galtiu au avut norocul unui fotograf, un om de

bine care bătea Munții Apuseni spre a fotografia prefectii și soldații bătrîni, supraviețuitori ai revoluției lui Iancu. Și omul acesta a fost chemat de cei din Galtiu spre a immortaliza pe peliculă grupul țărănilor veniți la Alba cu un mare drapel alb pe care își exprimau, cusută cu ață de mătase, voința lor. S-au fotografiat pe Platoul Romanilor și cînd au ajuns acasă, știind ce înseamnă unirea, știind ce clipă aleasă au trăit, s-au strîns spre a se mai fotografia de cîteva ori. Și fotografiile lor au ajuns în muzeu, în cărți, în mari expoziții, dar cele mai multe au rămas la proprietari, în sertarele cu acte de naștere, cu certificate de căsătorie, în micile arhive ale țărănilor de pe valea Mureșului. Le îngrijesc și le țin la mare preț, le păzesc cu mai multă grijă decît și-ar păzi buletinele de identitate și certificatele de naștere. Sînt dovezile sublimale ale voinței lor de a fi în istorie, de a exprima hotărîrea poporului român. Altoru nu le-au rămas fotografii. Doar amintiri luminoase și bucuria de a fi fost părtași. Unul dintre ei mai povestea cu mîndrie cum, la Alba Iulia, pe Platoul Romanilor, și el printre ceilalți, în clipa în care s-a anunțat rezultatul Marii Adunări, a început să strige ura și să-și arunce în aer căciula lui de miel, brumărie. Era tînăr spre vîrsta a doua, dintre bărbații pe care nu i-ai fi văzut chiudînd decît o dată în viață. Și în acea explozie de bucurie și entuziasm, pe frigul aspru de decembrie cu zăpadă subțire și spulberată de un vînt rece, el a rămas fără căciula și a pornit spre casă piscat de frig, dar cu obrajii impurpurati de bucurie. Și cunoscutii care îl înfileau pe drum și îl întrebau de căciula primeau un răspuns în care era toată mîndria celui tînăr: „Am pierdut căciula de bucurie pentru că am cîstigat o țară“.

Este și în acest răspuns dovada că ei știu ce a însemnat Unirea.

CORNEL NISTORESCU

În colecția celor mai frumoase documente ale Marii Uniri păstrate în Muzeul de la Alba Iulia se află o piesă unică al unui mic ziar ce a apărut într-un număr unic, în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie) 1918 și intitulat „Alba-Iulia. Număr ocazional“. „Organ al proclamării unității naționale“. Articole scurte, știri rezezi, percutante, saluturi calde, informații organizatorice, un stil sobru și grav la înălțimea zilei așteptate, pentru cronica unei zile solemne, a acelei zile sinteză a istoriei neamului românesc. La ceasul de taină al nopții, cînd peste oraș începuseră să cadă primii fulgi de nea, pentru ca dimineața Unirii să fie imaculată marmură în care să-și dăltuiască efigia tălpile celor 100.000 de martori, cîțiva ziaristi ad-hoc, într-o redacție ad-hoc, găsind cu cale să rămîni anonimi au scris această ediție specială care, a doua zi, flutura alături de tricolor în convoaiele celor ce urcau spre Cîmpul lui Horea, spre Cetatea martiră. Articolul-deschidere este un „BINE AȚI VENIT, în slinta cetate de slavă și durere a neamului nostru. S-a trezit iarăși glasul amuțit de veacuri și, la chemarea lui fermecătoare au început să răspundă sufletul neamului: Ne-am deșteptat!...“, iar articolul de fond, semnat de Gh. Pop, se intitulază direct Adunarea Națională. Un text vibrînd de patriotism, încercat de simțul istoriei poporului nostru, și astfel răsuna ca un testament al ei. „Cu adîncă și sărbătorească emoțiune salutăm întîia Adunare Națională a tuturor Românilor din fostul Regat al Ungariei. Zi mare, și sfîntă, și cutremurătoare, menită de mai înainte ca să fie trecută printre marile date, înscrise cu roșu în calendarul nostru istoric, este ziua de astăzi. Pentru întîia dată se adună reprezen-

tanții adevărați ai unui popor chinat și sugrumat, ea după mai mult de patru ani de dureri și jertfe cumpilate să rostească cuvîntul voinței lor libere. Toate suferințele de veacuri și svăcnirile spre lumină, orice sfîrșite și jertfă a noastră de o mie de ani încoace a năzuit spre această zi de dreptate și de desrobire. Astăzi ea a sosit... Visul atîtor generații, „utopia“ atîtor vizionari și poezi este pe cale de a se împlîni. România mare este unica formă de existență firească și necesară a neamului românesc. Ea însemnează unirea

în febrile de săptămîni. Consiliului Național local i-a venit marea datorie națională, foarte grea totodată, să pregătească orașul și cetatea pentru primirea zecilor de mii cari au să-și spună cuvîntul hotărîtor al zilei de mîine: punerea pietrei unghiulare la temeliea viitorului nostru. Se anunță zilnic oaspeți de aproape și de departe, nu persoane singurate, ci grupuri de sute și mii, care cer cu stăruință evartire. Greu problema. Toate casarmele și instituturile publice au fost luate în combinație pe lângă locuîțele parti-

ții“. Tabloul acesta votiv la cîntoria României întregite este prezentat cu artă jurnalistică, secvență cu secvență. Coloane întregi de știri sub genericul „Sosirea Comitetului Central“ au substituit ca „Vin Arădenii“, „Sosirea Sibiienilor“, „Sosirea Clujenilor“ și sînt de fapt admirabile reportaje unde și se face cunoștința miilor și zecilor de mii de participanți din orașele și satele Transilvaniei și Banatului, cu numeroșii fruntași cărturari ai neamului care, cu prețul libertății, al vieții și al unor numeroase privațiuni au

albe. Se aud acordurile martiale ale imnului nostru național „Deșteaptă-te Române“ și de către compartimentele de la finea trenului apar Teologii din Arad cu flamura lor, cu culorile aranjate după modelul României, orizontal. În sfîrșit, apare Comitetul“. Este salutat de președintele Consiliului local Vasile Urzică, „Ați venit pe pămîntul sfîntii de țărâna martirilor Horea, Cloșca și Crișan, ca să aduceți desrobirea neamului nostru care a gemut atîtea veacuri de grele suferințe“. Răspunde Dr. Ștefan Pop. „...Cu drag am venit la marea adunare națională, cea mai mare și mai frumoasă sărbătoare națională pe care am avut-o Români de la descălecatul lui Traian încoace primire și doresc să ne apropiem de locul adunării cu smerenie și cu demnitate“. ● „VIN MOTII DE LA ABRUD !. Vineri, pe la orele 10 noaptea, peste piața orașului vin în rînduri de câte patru, mîndrii moșii în sumane albe înarmați complet, moșii de la Abrud. Sirag fără sfîrșit; parcă vezi muntelui lui Horea reînviați. Vin aclamînd însufleții, toți cu căciulile împănate de tricolor și parcă nu se mai isprăvesc. Se pierd în întunericul nopții un batalion eroic din viitoarea noastră armată“. ● Alte știri anunță că „Frații Bucovineni încă ne fac onoare cu prezența lor. A sosit o deputațiune mai mare condusă de dl. Alecu Procopovici“.

Cronica unui oraș care devine centrul de gravitație al națiunii și cronica unei zile ce a rămas un punct de gravitație al Istoriei românilor este redată cu fiecare amănunt al ei, căci totul trăia atunci pentru și prin MARELE EVENIMENT. Un mic ziar și-a îndeplinit misiunea.

CICI IORDACHE-ADAM

„Alba Iulia“, ediție specială

tuturor puterilor, înmănușarea și fecundarea nesfîrșită a tuturor energiilor creatoare de progres și civilizațiune ale unui neam bogat în daruri mari și nobile... Vă salutăm pe voi, cuvîntătorii ai voinței neamului, descălecătorii de Țară nouă, mare și unită, întemeietorii de viață liberă și tînără. Gîndul neamului întreg se îndreaptă azi spre voi, mîinile tuturor bat cu voi și în ceasul hotărîrii mari și veșnice. Duhul lui Horea și Cloșca, al lui Iancu, Axente și Bănuțiu vor pluti deasupra noastră, iar glasul de clopot din toate satele Transilvaniei va înflora o clipă pînă la oasele celor morți pentru libertatea și unitatea națională“. Sub titlul simplu „Pregătiri pentru marea adunare“ se înserie cronica propriu-zisă a Albei ca centrul vital al României în acele zile. „Alba Iulia e

cularilor și totuși nu se mai ajunge ! Toți intelectuali locali, în frunte cu președintele Vasile Urzică, dd. Ion Pop, avocat, Dr. Vasile Fodor, Virgil Vlad, Ingin. Aurel Stoica, Dr. Zaharie Muntean și alții au fost veșnic în șujba cauzei, făcînd sfîrșiri uriașe. De altă parte, bravii noștri militari au organizat partea lor de muncă, formînd legiunea și aranjînd chestiunile militare. Locul adunării s-a fixat în vechea „Casină militară“, iar pentru popor Cîmpul lui Horea de lângă cetate. Aici sînt ridicat tribune. Încă de joi, membrii Comitetului de primire și de învertărire au așteptat fiecare tren primînd oaspeții și conducîndu-i în trăsuri puse la dispoziție de orașeni. Și din această zi s-a pornit marea pelerinaj, cum nu vor mai fi văzut niciodată bătrînele ziduri ale cetă-

militar, au luptat, au înflăcărat, au menținut viu înaltul ideal al Unirii.

„Comitetul central a sosit vineri seara, la orele 5. La gară aștepta vestita companie de onoare a Locotentenului Gritta, într-o ținută demnă și mîndră, apoi Comanda Legiunii naționale române de Alba Iulia în frunte cu dd. Căpitan Medrea, Locol. Marcian Călușiu, stegar I. Teculescu, Exmisul Comandamentului Central de Arad, d. Căpitan Bogdan. Toți ofierii prezenți poartă admirabile eșarfe de mătase...Trenul intră în gară la orele 5 și 10 minute. Compania locotentenului Gritta face onor la dreapta, goarna sună biruitor, pe fruntarul gării fîlfăie stindardele roșu-galben-albastro... Din trenul foarte lung coboară mai întii bănațeni cu flămuri, fruntași săteni în haine

E SCRIS PE TRICOLOR UNIRE

Componentă fundamentală a personalității literaturii române, militantismul național și patriotic își imprimă semnificațiile asupra întregii evoluții a scrisului nostru, determinând astfel preocupări tematice, cit și, adeseori, forme și mijloace specifice de exprimare.

În realitățile românești, învingând vitregia „cumplitelor vremuri” și laudând „biruința gândului”, cuvântul scris în limbă națională debutează, după cum se știe, cu afirmarea conștiinței unității de origine, limbă și teritoriu a poporului nostru, cu exprimarea îndatoririlor ce revin oamenilor de cultură de a răspîndi și apăra individualitatea etnică a acestuia. Credincioși marilor deziderate ale veacului lor, acești apostoli ai redeșteptării noastre descoperă și ilustrează virtuțile expresive ale limbii române, se străduiesc să păstreze unitatea de cuget a românilor din toate provinciile. Cărțile lui Coresi, Varlaam, Simion Ștefan, Antim Ivireanul, Dosoftei ș.a. sînt adresate către „întreaga semîntie românească”. Grigore Ureche, urmat și dezvoltat de Miron și Nicolae Costin, C. Cantacuzino-Stolnicul, Dimitrie Cantemir, animat de preceptele înnoitoare ale umanismului, cultiva adevărul potrivit căruia țările române au fost întotdeauna „un loc și o țară”, iar „rumânii, cîți se află lăcuiitori la Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramoroșu, de la un loc sînt cu moldovenii și toți de la Rîm se trag”.

Aceste idei, intuite și argumentate inițial la un mod naiv, vor deveni o forță stimulatorie de energii revoluționare datorită activității corifeilor Școlii ardelenne, prin ei conștiința unității etnice transformându-se în una națională, iar ideologia socială și politică, pînă acum alimentată de contribuții relativ disparate și individuale, căpătînd importanță și perspectivele unui program. Scriitorii savanți, utilizînd în sprijinul obiectivelor ce și le propun datele istoriografiei, lingvisticii, filozofiei, sociologiei, logicii, retoricii, literaturii, raționaliști pătrunși de ideile transformatoare ale iluminismului, reprezentanții Școlii ardelenne cercetează trecutul și prezentul poporului român, luat în totalitatea lui, valorifică experiența literaturii religioase, cronicești și populare din toate provinciile și, prin atitudinea lor, introduc în cultura noastră tipul **scriitorului tribun**, integrat organic în viața colectivității naționale, în luptele și aspirațiile acesteia. Exemplul lui Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu, Ion Molnar-Piuariu, C. Diaconovici-Loga, Gheorghe Lazăr ș.a. printr-un pilduitor schimb al centrelor de lumină și printr-o emoționantă continuare a marilor deziderate naționale și sociale în succesiunea generațiilor, va fi preluat de pleiada de spirite care vor da conținut și finalitate epocii de la 1848, respectiv de expo-

nenții mișcării de renaștere socială, politică, națională, culturală și literară din prima jumătate a secolului trecut. Această mișcare a cuprins într-o desăvîrșită unitate de vederi și de acțiune pe toți marii noștri scriitori din toate colțurile țării. Înzestrați cu un excepțional har de pedagogie cultural-literară, de clarviziune politică, întemeietori de instituții și ctitori ai literaturii noastre moderne, cei ce compun și ilustrează generația lui Heliade, Asachi, Negruzzi, Bariț, Kogălniceanu, Alecsandri, Bălcescu, Russo, Alexandrescu, Bolliac, Bolintineanu ș.a. sînt, în egală măsură, și oameni politici, sînt animați de un exemplar simț al datoriei față de țară, subordonează interesele lor particulare celor ale națiunii și progresului ei. Literatura lor, prin idei și îndemnuri, prin tonurile inflăcărâte, viziunare sau obiectiv critice, prin caldă prețuire față de valorile tradiționale și interesul arătat existenței maselor populare, prin simbolurile

libere ale lumii. Ea era însă doar o treaptă, fiindcă, așa cum vor comenta evenimentul, printre alții, Eminescu, Caragiale, Slavici, Duiliu Zamfirescu, Hasdeu, Coșbuc, Vlahuță, Delavrancea, scriitorii grupați în jurul revistelor socialiste, Goga, Iosif ș.a. în diverse implicații ale operei lor, populația din Banat, Transilvania, Bucovina continua încă să se afle sub jug străin, să fie lipsită de drepturi sociale, naționale, politice și culturale. Articolele politice ca și unele poezii ale lui Eminescu sînt o fulminantă respingere a realităților politice internaționale anacronice care țineau sub asuprire și separați de patria mamă milioane de români, comentariile lui Slavici demascau în fața întregii lumi abuzurile multiple ale imperiului bicefal, austro-ungar. Romanul lui Duiliu Zamfirescu, **Îndreptări**, realiza la modul simbolic imaginea regenerării multilaterale a poporului român prin unirea tuturor energiilor sale. Poemele și doinele lui Coșbuc și Șt. O. Iosif exprimau durerea și revolta unui întreg popor iar versul lui O. Goga cultiva față și programatic ideea marii uniri. Publicații precum: **Tribuna, Vatra, Vieța, Evenimentul literar** inserează în paginile lor luări de atitudine împotriva politicii de desnaționalizare și de intimidare dusă de autoritățile habsburgice, iar scriitorii transilvăneni refugiați în Țara liberă vor întreține viu, prin creații literare și articole, interesul opiniei publice față de această arzătoare problemă.

Acest interes va spori în intensitate și va mobiliza cea mai mare parte a forțelor scriitoricești, datorită acțiunilor inițiate de N. Iorga, B. Delavrancea, Al. Vlahuță, A. Goga ș.a., activității **Sămănătorului, Luceafărului, Vieții românești**, în așa fel încît, în momentul greu al marilor lupte pentru eliberarea patriei din primul război mondial, scriitorii care anterior, prin operele lor, pregătiseră energiile naționale pentru această dramatică înclătcare, se vor afla, prin scris și faptă, în primele rînduri, mulți dintre ei plătind această participare cu jertfa supremă. Despre aceste zile epice au lăsat rînduri memorabile M. Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil și Cezar Petrescu, N. Iorga, E. Lovinescu, Perpessiciu, Victor-Ion Popa, Ovid Densusianu, O. Goga, P. Missir, I. U. Soricu, M. Sorbul, Lucian Blaga ș.a., rînduri care confirmă adevărul că, în toate marile evenimente trăite de poporul român, scriitorii noștri și-au adus din plin contribuția de frumusețe, înțelepciune și indemn.

De aceea, actul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, pe care îl aniversăm în aceste zile, a reprezentat și deplina împlinire a unui crez definitoriu pentru literatura noastră dintotdeauna.

AL. HANȚA ■

Literatura și idealul unității naționale

mobilizatoare evocate și atitudinile agitatorice utilizate, pregătesc energiile țării pentru realizarea marilor acte de importanță națională din secolul trecut: unirea din 1859, și cîștigarea prin luptă a independenței de stat, din 1877.

În bucuria colectivă care saluta împlinirea acestor străvechi visuri ale întregii româniimi își găseau, fără îndoială, ecou și deplină împlinire, eforturile lui Lazăr și Heliade de la școala de la Sfîntul Sava, versurile semănătoare de optimism ale lui Alecsandri, chemările la luptă ale lui Andrei Mureșanu, imaginile cu rezonanțe legendare ale lui Bolintineanu, comentariile satiric-moralizatoare ale lui Grigore Alexandrescu, reprezentările dioramice ale lui Alecu Russo, preocupările pentru păstrarea unității de gândire și de realizare a scrisului nostru, caracteristice lui Heliade, Negruzzi, Bariț și Kogălniceanu, elogiul Romei și al virtuților ei efectuat de Asachi.

Unirea din 1859 va rămîne în memoria noastră și prin intermediul creației literare, ca unul dintre momentele de răsplată istorică, începutul ruperii zăgăzurilor care stăvileau progresul poporului român, deplina lui afirmare printre celelalte popoare

CENTENAR REBREANU

O sărbătoare a prozei românești

Paginile 10-11 ale revistei noastre omagiază personalitatea marelui scriitor român: în conștiința criticii; Povestea unei ediții; Liviu Rebreanu și romanul european; Adevărul cărții și al vieții.

● Jocul nu are durabilitate. De aceea, operele de artă prea pură sau prea sintetică, adică prea joc, rămîn mai totdeauna ca niște experiențe de laborator. (...) Niciodată parfumul de laborator nu va putea concura parfumul unei flori vii. Așa și în artă: dacă crezezi oameni vii, faci mai mult decît cu floricelele stilistice care îmbracă numai fantose.

● Eu am trăit viața din plin. Dacă scrisul meu, în cărțile

să poți fi într-o adevărată și desăvîrșită comuniune sufletească. Trebuie să înțelegi că menirea omului (de altfel cred că și a oricărei ființe vii) este să ducă singur o viață în fond solitară. Omul e o lume complexă și puternic izolată de toate celelalte lumi omenști.

● Constat în tehnica scrisului meu sau mai bine zis a creației: iată că eu nu sînt capabil să elaborez amănunțit și anticipat în schiță un roman, fie pe hir-

Pagini dintr-un document sufletesc

mele e vreo calitate, e aceea a vieții trăite.

● În orice caz, mie, din tot ce am scris pînă acum, Adam și Eva mi-e cartea cea mai dragă. Poate pentru că într-însa e mai multă speranță, dacă nu chiar o mîngiere, pentru că într-însa viața omului e deasupra începutului și sfîrșitului pămîntesc, în sfîrșit, pentru că Adam și Eva e cartea iluziilor eterne...

● Jurnalul intim prețuiește ca un document sufletesc, nu ca artă. Un jurnal intim poate fi uneori mai important decît un roman și poate interesa ca atmosferă de laborator de lucru.

● La o anumită vîrstă începi să-ți dai seama că ești de singur în lume, ca om sau ca individ. În realitate, nu există nici rude, nici prieteni cu care

tie, fie în cap. Oricît m-aș sili, nu merge. Există în mine un haos de material, pe care însă nu-l pot organiza dinainte, ci numai scriînd. (...) Modernii, chiar eu, repudiau inspirația. Și totuși ea e regina scrisului.

● Valoarea în sine a unei mișcări culturale nu se poate judeca după calitate, ci după intensitate. Calitatea o imprimă timpul prin selecție naturală, pe cînd fără intensitate nici o mișcare nu dovedește o existență reală. Dacă cultura înseamnă rivna sufletului omenesc spre perfecțiune, apoi rivna aceasta e cu atît mai prețioasă cu cît e mai adîncă și mai generală într-o colectivitate. Numai o viață culturală intensă poate produce individualități mari, universal reprezentative.

Inscripție pe o poartă

Incepe să prindă viață obiceiul de a se străjui intrarea în satele românești cu o poartă simbolică deasupra căreia se inscrie urarea de bun venit, obicei numai în aparență nou, în fapt, înnoirea în timp nu doar a ospitalității, ci și a simbolului încărcat de sensuri al porții ca hotar al bunei cuviințe și al semnului de aduceri aminte.

În porți, secole de-a rîndul, utilitatea a depășit marginile necesarului și s-a logodit cu frumosul. Există o latură a inferiorului și o față a uliței, dăruită vederii. Poarta nu ascunde bogăția, o etalează, este opreliște pentru nepoftit și invitație pentru cel drag. Ea are stîlpii înfișpiți adînc în pămînt, ca o legătură cu eternitatea, iar stîlpii se încheie la vîrf cu o săgeată ce ambiționează să străpungă cerul. Poarta se mișcă în același lăcaș dovedind statornicie, fără să fie înghețat în incremenire.

Cîndva cetățile se apărau împrejmuiindu-se cu ziduri și lăsînd o cale de acces în masive porți, ferecate cu lacăte al căror secret nu era cunoscut decît de stăpînii de drept. Domnitorii Moldovei, ai Țării Românești și ai Transilvaniei țineau porțile sub strajă puternică și ridicaseră la rang de cîste pe dregătorii ei. A fi fost portar de Bîrlad, de Tirgoviște sau Făgăraș însemna a fi nu doar străjer de nădejde, dar și viteaz încercat de focul puștilor și de ascuțitul săbiilor. Domnițele aveau ochii ațintiți spre poartă. Să ne amintim de Bolintineanu: „Un orologiu bate noaptea jumătate, la castel în poartă oare cine bate?” Știm, așadar, că pe poartă nu puteau intra decît învingătorii.

Pentru oșteanul de rînd, amintirea porților de la cetate se păstra ca o imagine mîndră. Locuitorul de rînd a păstrat ambiția de a-și străjui curtea cu o poartă, dacă nu de aceleași proporții, cel puțin la fel de grăitoare. Obiceiul se păstrează și azi. Sate întregi oferă, pe lângă spectacolul caseilor înălțate pe temelii solide, și broderia frumos meșteșugită a dălții împlîntată cu gingășie în lemnul de stejar. Pe o poartă se află o mai mare risipă de frumos decît pe o ușă de cămară.

O poartă adevărată nu primea semnul lacătului. Metalul o încorona, să poată fi închisă și deschisă, dar nu incremenită în putrezire. Ea trebuia să fie tăcută ca susterul unei ape. Cea gălăgioasă a trecut în proverbe mușcatoare: „nu-i inetează gura ca o clantă!”. Cea atînsă de sensul adînc al vastului a intrat în poezie, ca în versul lui Eminescu: „Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă...”

PETRE ANGHEL ■

Centenar Liviu Rebreanu

„Liviu Rebreanu are, ca și Slavici, ca și Coșbuc, repulsie pentru societatea boierească a României vechi, pentru pretinsa ei putreziciune bizantină, ca unul ce vine dintr-o provincie, unde clasa orașenească română lipsea cu desăvîrșire. Instinctul de creator corectează deviațiile estetice“.

(C. Călinescu)

„Ceea ce aduce Rebreanu cu totul nou, în afară de puținele schițări în aceeași direcție la

Duiliu Zamfirescu, este viziunea stărilor de mulțime și a omului ca element al grupului social“.

(Tudor Vianu)

„Lăsînd la o parte Ciuleandra și Jar, două romane clădite, fără strălucire, L. Rebreanu și-a reluat în Răscoala firul marelui creații epice pornit cu Ion. Oricît ar fi de inutilă o pună parte a primului volum, în pregătirea

atmosferei mai mult urbane a răscoalei, tot ce privește răscoala în sine vădește aceeași magistrală putere de evocare realistă prin îngrămădirea amănuntelor și epizoadelor, aceeași destoinicie a minuirii maselor — care fac din L. Rebreanu cel mai mare creator epic al literaturii noastre“.

(E. Lovinescu)

„...viziunea artistică a d-lui Liviu Rebreanu traduce viața într-o laborioasă și implacabilă măcinare de forțe. De la vasta frescă umană din Ion, ce reprezintă echilibrul dramatizat al destinelor fără putință de abateri, la halucinantă tragedie de conștiință din Pădurea spinzuraților, trecînd prin coridoarele cu artificială circulație ale celor șapte nuvele din Adam și Eva și pînă la Ciuleandra, d. Rebreanu descifrează soarta indivizilor prin unghiul reductibil la unitate al unui realism patetic, de un egal fior creator“.

(Pompiliu Constantinescu)

„Am citit cele două volume din Ion cu o viteză memorabilă. Epopeea eroului muncit de foamea de pămînt, tribulațiile lui sentimentale, de la scena cupotului pînă cînd expiră sub lovitura de cazma a rivalului său, Gheorghe, figura preotului Pămătuț, aventurile familiei Herdelea, într-un cuvînt întreaga monografie a vieții din Armadia Ardealului, m-a interesat într-un chip deosebit“.

(Perpessicius)

„Atît se deosebesc între ele, ca mediu social, ca interes anecdotic, ca tehnică și construcție, romanele lui Liviu Rebreanu, încît s-ar zice că întreaga sa

În conștiința criticii

carieră de scriitor este o mare și continuă prinsoare de a nu se repeta. Această sfortare la nouitatea temelor, a procedurilor și a lumii, ce-și propune a-nfățișa de fiecare dată, se remarcă mai ales în romanele de al doilea plan și din ea rezultă aspectul felurit pînă la eterogen al totalului creației sale“.

(Vladimir Streinu)

„Reușita lui Liviu Rebreanu, nedeterminată istoriceste, se datorează așadar personalității sale, care și-a găsit în epică formula potrivită. Observator laborios, constructiv, intrunind, înmănucheate, însușirile romancierului de formulă obiectivă, purtînd în experiența sa viziunea limpede a societății din care a răsărit, d-sa a pus capăt

perioadei de tranziție a epocii noastre și a deschis o perioadă nouă de belșug creator“.

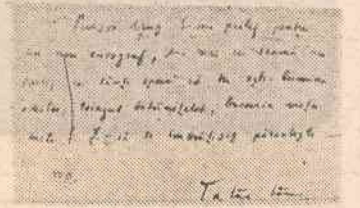
(Șerban Cioculescu)

„Ar fi rezistat Rebreanu ca scriitor dacă n-ar fi scris decît nuvelele? Desigur, puțin. Nuvelele au fost absorbite de roman, dar prestigiul romancierului s-a răsfrînt și asupra compunerilor anterioare, acordîndu-le importanța unor experiențe și un spor de semnificație în opera generală“.

(Al. Piru)

„Liviu Rebreanu este unul din puținii mari scriitori, care, cu mijloace așa simple, dezarmante, încît par misterioase, știu să obțină un efect copleșitor“.

(Lucian Raicu)

„Titlul de realist, în sensul strîmt, care i s-a acordat de la început lui Rebreanu, trebuie privit deci cu circumspecție și legat oricum de maniera lui obiectivă de a zugrăvi lumea mai mult decît de viziunea profundă. El are, în Ion, care e singura lui capodoperă, mai degrabă viziunea unui naturalist...“

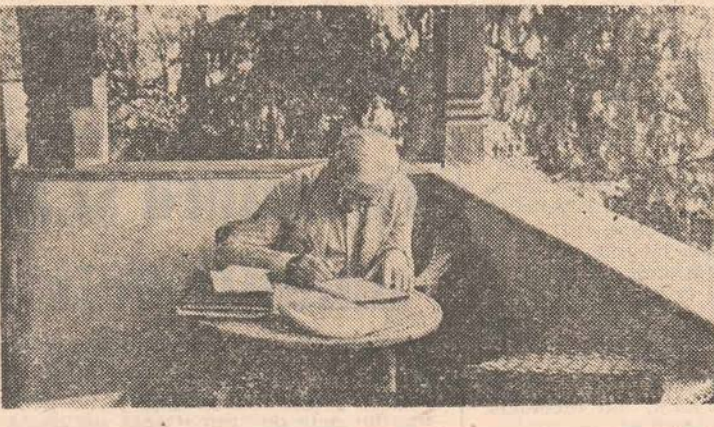
(Nicolae Manolescu)

„Rebreanu a izbutit cum se vede în două direcții, în romanul inspirat de viața masei țărănești și în literatura de creație. L-au ispitit totuși mereu și mediul citadin, și proza de analiză“.

(Ov. S. Crohmălniceanu)

„Liviu Rebreanu e printre marii romancieri ai realismului european modern care pune problemele masei, iar cînd scrutează soarta individului (fie el intelectual, țaran, aristocrat, burghez ori lumpen) o face întotdeauna din perspectiva unui destin social, integrat uneori în orizontul cosmic. El ne abate și prin acest aspect ca un precursor al unei modernități mai durabile decît experimentalismul multora dintre confracții săi în plină vogă la acea dată, într-o literatură sau alta“.

(Mircea Zăciu)

— Ați promis, stimate Nicolae Gheran, că acum, cînd ediția Rebreanu e ca și sfîrșită, veți vorbi despre aventura sau, cum să-i zic, povestea acestei acțiuni de editare, recunoscută de specialiști ca un act cultural cu totul deosebit. Bănuțiți cu ce-ar trebui să începem, nu?

— De bună seamă, cu începutul! Doriti să aflați, probabil, cum s-a declansat această întreprindere căreia nu i-am bănuțit de prima dată dificultățile. Cînd am mai fost întrebant despre acest lucru, am oferit mereu alte explicații, încît versiunile mele au rămas apocrife. Adevărul e însă mult mai simplu și mai puțin spectaculos. Povestea începe cu ediția din 1965, cînd am pregătit integral nuvelistica rebreniană în trei

trou colecția „BPT“. Singurul om care a recunoscut meritele acestei întreprinderi editoriale a fost Mircea Zăciu, căruia îi datoriez, înainte de toate, îndrăzneala de-a mă încumeta să public întreaga creație literară a lui Rebreanu. Am pornit la lucru și, prin 1966, m-am gândit la tipărirea unui corpus de opere care să adune, fără prejudecată, nu doar nuvelistica și romanele, ci și restul creației, adică dramaturgia și publicistica. Soteala mea era simplă: concepînd seria în 20 de volume, credeam cu naivitate că, publicînd cite trei tomuri în fiecare an, în șapte ani voi ajunge să văd edificiul ridicat.

— Dar n-a fost să fie așa.

— Nu, pentru că lucrurile s-au complicat pe parcurs. Într-un timp m-am asociat cu Nicolae Liu care, caut o vorbă frumoasă pentru a ascunde un adevăr trist, publicase la rîndul lui numeroase studii despre viața lui Liviu Rebreanu. Am tipărit, așadar, întii nuvelistica, în 1963, mie revenindu-mi creația din volume, iar confră-

tuit-o contactul cu Caietele de autor, în care am descoperit puderie de note referitoare la tipologia personajelor, la structura operei. De aici, ideea de a valorifica acest imens documentar, pentru a ne lămuri și mai bine geneza fiecărei opere. Am publicat, prin urmare, Caietele.

— Acest lucru v-a ajutat să realizați un aparat critic de maximă competență. Altfel se luminau operele lui Rebreanu, posedînd asemenea detalii.

— Așa este. La prima vedere, structura aparatului critic ar putea apărea în scoalărească, didactică, să zic așa. Mi-am propus însă să ofer, de fiecare dată, întreaga informație bibliografică necesară, care să explice fidel circulația tuturor operelor rebreniene în epocă și în posteritate. Apoi, acest aparat critic și-a propus să prezinte și opiniile scriitorului despre operele respective. Altfel zis, mi-am propus să restabilesc adevărul, relativ desigur, despre geneza acestei opere impunătoare, lucru mijlocit și de faptul că scriitorul și-a păstrat cu rară

— Ediția a presupus însă și alte eforturi, dacă înțeleg bine.

— Un alt compartiment al aparatului critic l-au constituit variantele care dublează, uneori, textul operei propriu-zise. Sensul publicării acestora e de a vedea în mod exact în ce măsură cunoștea Rebreanu limba literară, pentru a evita afirmațiile imprecise. Importanța acestor adaosuri de informație stă, totodată, și în cunoașterea mai exactă a disponibilităților creatoare ale lui Rebreanu, nu o dată subestimată, căci prea adesea s-a pus semnul egalității între realitate și ficțiune în opera scriitorului. În fapt o vulgară tendință de a confunda planurile. Volumul al cincilea al ediției (Pădurea spinzuraților) e, în acest sens, cel mai semnificativ, fiindcă cercetătorul poate vedea limpede cum destinul lui Apostol Bologa și cel al lui Emil, fratele scriitorului, sint cu totul diferite. Înțîmplarea reală nu e decît un pretext pentru construcția imaginară a scriitorului.

Dar eforturile pe care le-a solicitat ediția țîn și de

Spun asta pentru a înlătura tot scîul de presupuneri privitoare la autenticitatea lui.

— Considerați că volumul XI încheie cu adevărat ediția Rebreanu?

— Pentru a avea o ediție impecabilă, atît cit e posibil, căci mai sînt documente necunoscute care trebuie recuperate, e nevoie să tipărim, în cadrul ediției propriu-zise, și Jurnalul, și corespondența, mai exact să le retipărim, în spiritul celorlalte exigente de lucru. Trebuie să spun că voi face tot ce-mi stă în putință ca ediția să arate așa cum am visat-o.

— Acum înțeleg că v-a fost destul de ușor să scrieți și o biografie a scriitorului, din care va apărea în curînd primul volum. Usor, e un fel de a spune.

însă dumneavoastră erati cel mai familiarizat cu secretele acestei biografii. Cum ați conceput cartea?

— Am predat deja editurii „Albatros“ primul volum al cărții, intitulat Tinărul Rebreanu, care derulează existența scriitorului de la început pînă în 1916, cînd începe să scrie Ion. Al doilea volum urmează să prezinte perioada de după consacrare cu surprizele inevitabile pe care le dezvăluie o cercetare pertinentă. Eu am conceput această biografie ca o carte document și sper ca pledoaria mea pentru exactitate să nu fie interpretată ca un tribut adus unei metodologii învechite, ci ca un act de restituire a unei biografii reale, fără mistificări și fără prejudecăți.

— Ediția la care ați lucrat atîția ani ne spulberă orice dubiu. Nu ne îndoiim, ci așteptăm cu interes cartea.

RADU G. TEPOSU ■

Povestea unei ediții

volum. Plecînd de la o apreciere a lui Călinescu, aceea că Ciuleandra e o nuvelă mai lungă, am inclus în ediție și această creație, mai mult pentru a o repune în circulație. N-as fi amintit deloc respectiva ediție care, pentru prima dată, adună toate schitele și nuvelele lui Rebreanu, dacă transcrierea respectivelor texte nu m-ar fi pus în fața unei dificultăți: Ce reproducem? Ultima versiune? După toate legile, textologice, da. Numai că operația de confruntare, să-i spunem așa, de comparare a tuturor versiunilor mă obligă să constat că Rebreanu intervenise nu o dată în ediția intermediară, determinîndu-mă să preciz modificările scriitorului în ceea ce specialiștii numesc stabilirea textului definitiv. Din acest punct de vedere, textul nuvelisticii arată mai curat decît în toate versiunile existente. Cu acel prilec, am publicat și o lungă notă asupra ediției, neobșinuită pen-

telui meu scrierile din perioadă și manuscrise. Colaborarea n-a putut însă continua, fiindcă am descoperit că onestitatea profesională pe care ar fi necesitat-o un asemenea act cultural se dovedise îndoielnică. Prin urmare, i-am propus colaboratorului meu să se ocupe de aparatul critic, urînd ca eu să răspund de acuratețea textologică. A trebuit să trecă trei ani pînă să ajungem la cel de-al patrulea volum. Publicarea celorlalte romane devenise însă extrem de necesară, întrucît, la acel moment, doar trei dobîndiseră un statut încetănit: Pădurea spinzuraților, Răscoala și Ion. Celelalte se împiedicau de nenumărate prejudecăți.

— Care?

— Ca și la farmacie pe fiecare din restul romanelor lui Rebreanu figura cite-o etichetă care le împiedica să iasă în lume. Rămăs singur în această întreprindere, mi-am propus așadar, și iată că am reușit, să tipăresc integral creația nuvelistică, romanescă și dramaturgică a lui Rebreanu, obligat fiind să parcurg imensul arsenal arhivistic existent la Biblioteca Academiei Române. Ca și Eminescu, Rebreanu a lăsat posterității cuferi întregi de manuscrise și dintre acestea cea mai mare surpriză a consti-

minutie toate schemele, eboșele și însemnările, în care regăsim strălucirea și potențirile creatorului. Caietele trebuie considerate deci o parte integrantă a aparatului critic, din care cercetătorul literar, criticul, esteticianul vor putea înțelege și mai lesne concepția artistică a lui Rebreanu. Am dorit să ofer în informația bibliografică toate sursele necesare studierii ulterioare a acestei opere cu totul deosebite.

transcrierea numeroaselor documente, lucru care n-ar fi fost posibil fără sprijinul extrem de util al unor confratri pe care țîn să-i amintesc aici și să le mulțumesc. Cezar Apreotesel, Nicolae Coban, Valeria Dumitrescu și Gheorghe Fischer m-au ajutat enorm de mult, țînînd cont că am lucrat fără posibilitatea unei „tehnologii“ superioare, ci în condiții cu totul dificile.

— Una din cele mai importante condiții pe care trebuie s-o îndeplinească o ediție este, în afara celor enunțate de dumneavoastră, integralitatea textului. Cum ați depășit acest obstacol?

— Trebuie să vă spun că, ajuns cu editarea la ultimul volum apărut, am reușit performanța, deloc de neglijat, de a nu omite nici un cuvînt din text, ceea ce nu putem spune că se reușise pînă atunci. Chiar dacă editarea a întîrziat uneori (asa s-a întîmplat cu Ion, din pricina ziarului acela pe care-l citește Zaharia Herdelea!), important a fost, pentru mine, să restituim textul integral.

— Și cu Jurnalul tot astfel ați procedat?

— Aici, trebuie să precizez că Jurnalul este incomplet, căci asa mi-a parvenit, însă în nici un caz el nu este falsificat.

Liviu Rebreanu și romanul european

Cind Liviu Rebreanu a observat că se apropie împlinirea unui secol de la apariția romanului *Cei trei mușchetari* (1844), el a făcut niște reflecții pe marginea acestei cărți de aventuri carnavalesci, cu eroi de neînvinși, care trimit spre durată opere artistice în timp, spre șansa ei rară de a se menține în atenția publicului. „O sută de ani e o vîrstă mai respectabilă pentru cărți decît pentru oameni. Romanele centenare care sînt mai vii, adică sînt și sînt păstrate profețime și deci favoarea cititorilor, se pot număra pe degete”.

Să se fi gîndit oare autorul lui *Ion* (1920) și al *Răscoalei* (1922) că odată cu trecerea vremii, asemenea întrebări pot fi suscitate și de destinația operelor sale? Credem că da. Era în firea lucrurilor ca scriitorul român să fi fost preocupat de astfel de gînduri, menite să-i proiecteze creația pe planul posterității.

Se știe doar că atunci cînd Liviu Rebreanu a descins din Transilvania și a descoperit viața literară a Capitalei, lecturile sale fuseseră făcute cu precădere în limbi străine. El s-a întîlnit cu arta românească de factură populară cu prilejul lecturii povestirilor lui Ion Pop Reteganul. Dar din această perioadă fiecare operă citită care aparține unor scriitori din Moldova sau Muntenia, a reprezentat pentru el nu numai o bucurie absolut inedită, ci și un prilej de profundă confruntare.

Să nu uităm că prin operele lui Eminescu, Creangă și Caragiale, cultura română a intrat într-un circuit universal încă din secolul trecut. Dezvoltarea romanului a fost mai tîrzie, dar cînd Liviu Rebreanu se afirmă în viața noastră lite-

rară, proza românească trecea printr-un complex proces de diversificare. De la Camil Petrescu, Cezar Petrescu, H. P. Bengescu, G. Călinescu, Gib Mihăescu, Anton Holban, Ion Agărbiceanu, G.M. Zamfirescu, romanul românesc reprezintă cele mai variate feluri de viață, susținute de modalități scripturale foarte variate. Geografia romanului românesc arată o extindere de la sat spre periferie și centru (capitală). Modul de scriitură pune în lumină filonul poetic prezent la M. Sadoveanu, urmat de narațiunea cinematografică evidentă în marile romane ale lui Rebreanu. Și pe măsură ce cantitatea de evenimente se restrînge în romanul evenimential românesc, capătă proporții tipul de roman-recherche, cultivat de Camil Petrescu, H. Papadat-Bengescu și alții.

Fără îndoială că înainte ca romanul citadin să fi căpătat o prestație deosebită, romanul țărănesc s-a impus și în țara noastră începînd cu opera poetică a lui Sadoveanu și ajungînd la cea piramidă strălucitoare, relativ izolată, pe care o reprezintă romanele lui Rebreanu.

Romanul țărănesc s-a dezvoltat cu precădere în țările care și-au păstrat multă vreme o structură agrară. În acest context pămîntul constituie elementul fundamental care a polarizat și dinamizat toate forțele în existență. Sud-estul Europei reprezintă o arie culturală foarte elocventă în acest scop. Cu mult înainte de W. Reymont, slavistii semnalează *Țăranul și munca* (1890) și *Puterea pămîntului* (1892), de Gleb Uspenski. Abia după aceea urmează *La terre* (1887), cunoscută operă a lui Zola. În literatura ucrainiană Olga Koblyanska a realizat și ea un roman numit *Pămîntul* (1901), iar bulgarul Elin Pelin a scris și el în 1928 un roman cu același titlu.

Faptul acesta a făcut ca proza cu tematică rurală să intre și în atenția criticilor noștri. În studiul său *Țăranul în literatură* (1897) C. Dobrogeanu-Gherea demonstrează că deși literatura de acest gen are numeroși exponenți, țăranul autentic cu psihologia sa caracteristică nu a beneficiat decît de o prezentare unilaterală. În asemenea situații erau subliniate cele două direcții dominante în istoria romanului țărănesc: una idilică, reprezentată de G. Sand, B. Auerbach și I. Turgheniev și alta pesimistă, care număra în rîndurile sale scri-

tori foarte cunoscuți ca Balzac, Zola, L. Tolstoi, A. Cehov etc. Cînd Liviu Rebreanu se refera la lecturile sale în limbi străine, trebuie să mărturisesc că nu știu foarte exact care erau acestea. Mărturisirile sale literare, ca și unele articole și conferințe ne permit totuși să pătrundem într-o anumită măsură în universul său informațional. Referințele sale la Zola, Balzac, Tolstoi, Reymont, Galsworthy și Th. Mann, Rebreanu denunță excesul traducerii de cărți slabe, pornografice. Țăranii lui Reymont constituie pentru el o epopee a poporului polonez, „pesimismul atroc” din scrierile de început fiind depășit. Prozatorul ardelean remarcă, deasemenea, distanța la care se situa Reymont atît față de pastorală lui G. Sand, cit și față de *naturalismul brutal*, cultivat de Zola.

Liviu Rebreanu nu era apăsător de povara pe care au adus-o operele lui Proust și Joyce în istoria prozel. El se confruntă cu scriitorii ce au intrat în orizontul său de așteptare. Autorul romanului *Ion, Răscoala, Pădurea spinzuraților, Ciuleandra* etc., este partizanul unui realism tradițional, adaptat unor criterii corespunzătoare reprezentării satului românesc. În accepția autorului, realismul însemnează creația de oameni vii,

pulsajie a vieții, sinceritate, înțelegere ca o manieră specifică de „transcriere” a realului. Or, „transcrierea” vieții nu a constituit pentru Liviu Rebreanu o simplă copie după natură. Scriitorul român nu a preluat fără discernămint nici principiile realismului balzacian, nici pe cele ale naturalismului zolist. Explorarea cit mai obiectivă cu puțință a mecanismelor sociale, explicarea cauzală a unor fenomene și acte de comportament, reprezintă procedee care țin de logica narațiunii realiste și autorul le folosește în mod firesc. Nicî atunci cînd relația cauză-efect este mai accentuată (*Ciuleandra*) nu ne găsim doar în fața unor cazuri de ereditate damnată, fatalistă. În *Ciuleandra* se configurează o situație existențială tragică, proiectată pe un fond moral.

Liviu Rebreanu nu a rămas prizonierul unor formule artistice perimate. În epoca sa realismul făcuse progrese remarcabile. Este adevărat că atenția pentru mediu, detalii fizice și vestimentare, nu a pierdut din importanță. Ea s-a extins însă în mod sensibil asupra vieții interioare. Or, ceea ce ni se pare caracteristic pentru marile opere ale lui Liviu Rebreanu este mai ales relația dintre interior-exterior prin care se configurează ființa umană. Dar acest raport capătă relief mai ales în anumite situații limită, grefate pe structuri umane arhetipale. Gestul luării în mină a unor bucăți de țărîniță, prezent la Zola, repetat în forme ușor modificate la Reymont și Rebreanu, se înscrie tot în spațiul acestui comportament arhetipal.

Pămîntul reprezintă în romanele despre sat ale lui Liviu Rebreanu elementul fundamental care-l aduce pe oameni în stare de acțiune sau revoltă. El constituie și premisa lor de acces despre libertate, cauza unor turburări abisale care poate declanșa dorințe derivate sau anexe.

Într-o societate de tip agrar, raportul dintre bogat și sărac se bazează pe forță și prejudecăți (legea scrisă). Acest raport nu poate fi răsturnat decît prin violență și violență. Aceste tragice abundă în toate romanele despre țărani. Într-un articol despre *Rebreanu și Reymont*, polonistul Ion Petrică rezumă elocvent aceste raporturi. „Deci pentru a-i lua pămîntul tatălui vitreg și al sorii sale vitrege, Bouteau, eroul lui Zola îi ucide pe aceștia, iar

Sava din romanul *Pămîntul* de Olga Koblyanska își omoară fratele. În noua *Pămîntul* de Elin Pelin, Enia are o tentativă de ucidere, în vreme ce în povestirea *Cit pămînt îi trebuie unui om* de Lev Tolstoi, Pationom aleargă după avere pînă la ruina sa totală”.

Am enumerat aceste situații tragice din diferite romane țărănești pentru a demonstra că actele de violență nu sînt o simplă consecință a influenței naturalismului, ci o alternativă determinată de raporturile bazate pe forță.

În numeroase opere de acest gen se produce o conexiune între dorința fundamentală, generată de pămînt și dorința-anexă sau derivată, declanșată de eros. Liviu Rebreanu nu poate rămîne indiferent în fața acestor pulsuni abisale ale omului. Scriitorul care pliedea pentru demistificarea iubirii, pentru realizarea unei literaturi fără pruderie explorează erosul ca atribut prin care se împlinește ființa umană. Dar într-o lume bazată pe raporturi de forță, erosul are o funcție perturbantă sau de-a funcție destructivă. În drumul său spre al doilea act, eroul poate fi ucis. Cînd cenzura morală l-a inhibat (*Antek — Țăranii*) noua ordine socială și morală se restabilește.

Eroul privit ca o sinteză de mai multe tipuri reale apare astfel la Liviu Rebreanu, ca și la Reymont și alții. El permite reprezentarea unor comunități umane și structuri arhetipale. Arhetipul capătă însă un anumit spațiu național. Psihologia adîncimii cultivată de Liviu Rebreanu nu anulează identitatea personajului, nu face din el un anonim scos din timp și spațiu.

Realismul practicat de Liviu Rebreanu înscrie colectivitățile umane într-un decor etnografic recognoscibil. În felul acesta sporește și tensiunea situațiilor existențiale fundamentale.

Variabil de la o operă la alta, raportul dintre exterior-interior conferă acestui gen de realism amprenta specifică a secolului nostru, cînd coborîrea spre arhetip relevă caracteristicile naționale ale unui popor.

ROMUL MUNTEANU

Adevărul cărții și al vieții

La 26 iunie 1943 Liviu Rebreanu ține o conferință la Ateneul Român intitulată *Cum am scris „Răscoala”* în care, între altele, mărturisește că în primele nopți de trudă la romanul apărut în 1932, mai exact într-o vineri, în a șaptea zi de scris efectiv, deci pe cînd demiurgul trebuia, după datină, să lase uneltele jos și să se odihnească, a auzit „țipete de cucuvea în grădina între Soameș”. Intîmplarea i se pare ciudată, se petrecuse aidoma pe cînd începuse lucrul la *Ion*. Rebreanu nu ne mai spune dacă

țipetele cucuvei i-au dat ideea inserției în roman a unei complicate rețele de semn premonitory. Conștient sau nu, romancierul urmează riguros o retorică a premoniției. Orice lucru, orice eveniment sau amănunt își justifică prezența în discursul epic nu alit prin ceea ce este, ci prin ceea ce (pre-)vestește. Semnificația lui prezintă face întotdeauna aluzie la un eveniment plasat în viitor. Valeriu Cristea a semnalat încă în 1967 „caracterul augural și

aluziv al romanului”. Există în *Răscoala* și personaje-„cucuvea”. Anton nebunul și Ilie Rogojinaru sînt probabil cele mai reprezentative. De ultimul ne vom ocupa în mod special. Încă de la apariția sa în roman, arendașul face o profeție neagră: „...să te ferească Dumnezeu să ai nevoie de țăran, că țăranul atunci te stringe de gît cînd te doare mai tare!”

Dacă am socoti bine, arendașul apare de vreo patru ori în roman, fără ca rolul său să fie unul episodic. De fiecare dată are ceva important de spus. Arendașul moșiei Olena-Dolj atrage atenția tovarășilor săi de compartiment că există două categorii de țărani: unul este țăranul din cărți și din discursuri, mai precis din cărți și din ziare unde, în mod eroant, este văzut ca martir; altul țăranul din realitate, țăranul de pe moșia Olena-Dolj, de pe moșiile din Teleorman, urde Ilie Rogojinaru a fost arendaș, sau din Argeș, de la Amara, Ruginoasa ori Lespezi, țăran care, după arendașul „slăninis și burtoș” călătorind „gratis cu trenul”, are trei atribute, nu unul: rău, prost, lenes. El vorbește din practica socială, din experiența lui de arendaș, iar nu din cărți precum interlocutorii săi în fața cărora își face grăbit autobiografia.

La începutul părții a doua a romanului, capitolul VII (*Scințea*), arendașul îi iese din nou în cale tînarului Iuga ca o piașă rea. E îngrijorat de mersul evenimentelor și revoltat de cazul unui prefect din Moldova care i-a îndemnat pe țărani să-l a-lunge pe arendaș. Tînc să sublinieze că situația reală din țară e alta decît aceea relatată în ziare. Pentru a doua oară arendașul acuză ziarul, aici substituit

al cărții: „Eu nu mă iau după jurnale, că jurnalele spun mai multe minciuni decît adevăr”. La sfîrșitul romanului, Ilie Rogojinaru îi iese încă o dată în cale lui Grigore Iuga, și tot în tren. Are aer de învingător, de înțelept care a trecut cu bine revoluția, de augur căruia i s-au împlinit toate profețiile. Arendașul nu scapă nici de data aceasta ocazia să condamne cărțile, inovate în ochii săi de răstăcirea țărănilor, cărțile care, înțelese greșit au devenit lentile deformatoare ale realității: „Aruncați în foc cărțile cu teoriile și începeți a vedea pe țărani așa cum sînt și cum s-au arătat chiar acuma!”. Ultimele fraze ale arendașului nu ne mai interesează. Una din temele majore ale romanului fusese deja dezvoltată: bulversarea istoriei, răscolirea timpului de către cărți și jurnale. Pătrunderea teoriilor în viața socială i-a împiedicat pe oameni să vadă adevărata față a realului, ceea ce a generat grave conflicte sociale. Opiniile aparține, desigur, personajelor, nu autorului. Pe el l-a interesat pentru romanescul ei.

Paralel cu o răscoală împotriva boierilor și arendașilor întîmplată în plan social, în romanul lui Liviu Rebreanu se desfășoară, la nivel textual, o prigoană a Cărții și o judecare a ei. Cartea este vinovată de deteriorarea relațiilor de bună înțelegere dintre boier și țăran; a contribuit la stricarea învoielor dintre ei; a instigat la răscoală. Într-un cuvînt: erezie. Miron Iuga va relua aceeași temă cu variațiuni introdusă de Ilie Rogojinaru, polemic, în structura ideologică a romanului și devenită leitmotiv al lui. Preludiu și fugă. Cînd află că țărani l-au prădat pe arendașul Cosma Buruiană, Miron Iuga ex-

clamă indignat: „Uite rezultatele vorbelor de clacă cu care ați împuliat urechile țărănilor!” Vorbele de clacă sînt tipărite, desigur, în cărți și în jurnalele de la București — centru de perdiție a lumii. Observațiile, judecățile, argumentele lui Grigore care încearcă să-și împiedice tatăl să treacă la represiuni împotriva „hoților” sînt categorisite drept „sofisme” inacceptabile: „Sofismele lui Grigore le cunoaște prea bine. La toate el găsește explicații și scuze”. Vînovași pentru prădăciunile țărănilor, pentru refuzul vechilor învoiele și pentru pretențiile lor crescînde sînt cei de la oraș, politicienii din opoziție care îndeamnă indirect la revoluție, jurnalele care otrăvesc sufletul

țărănilor cu „vorbe goale” și le vîră în cap „gărgăuni”. Autoritatea stăpînitorilor este subminată sistematic de retorica parlamentară, demagogia duce la anarhie și la dezordine, propaganda elec-

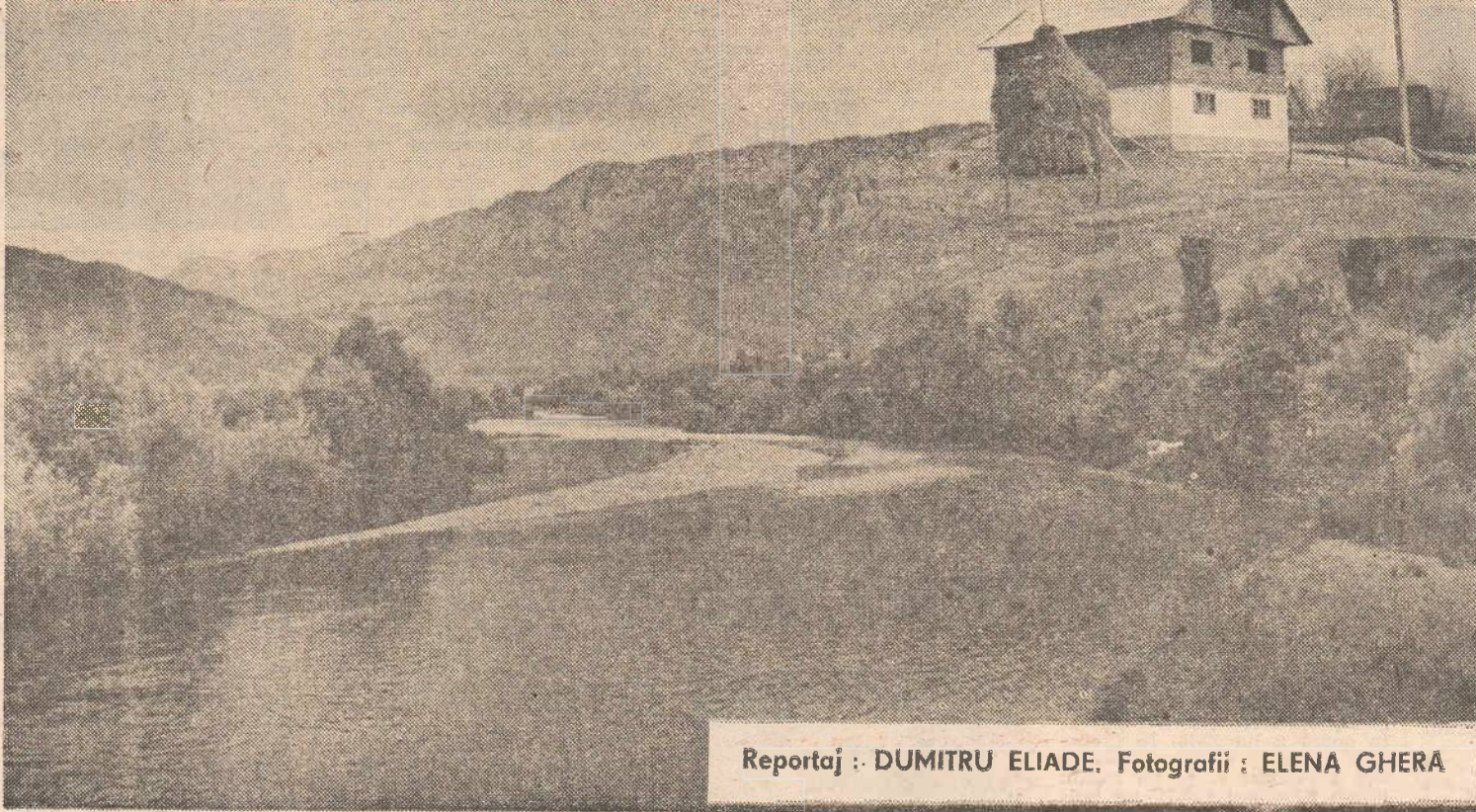
torală agită și mai mult spiritele. În discursul Boerescu ținut în fața mulțimii adunate la primărie Miron Iuga descoperă îndată cauzele nemulțumirilor așifate tot mai vizibil de țărani: „Toate astea sînt efectele demagogiei deșănțate ce se face la orașe. De acolo pornește răul și se propagă nemulțumirile țărănilor și spiritul de dezordine”.

Să mai notăm un amănunt: după ce l-au omorît pe Miron Iuga și au început să devasteze conacul, țărani se răluiesc cu catafitefele ținute de administratorul Izbășescu: „Alături, în cancelarie, se învîrteau mai mulți, spărgînd ce le cădea în cale și războindu-se mai ales cu registrele în care erau însemnate învoielile și datoritiile oamenilor”. Cu puțină larghețe, vedem în aceste registre niște substitute ale cărții aducătoare de nenorociri. Catafitefele reglementează raportul stăpîn-slugă, măsoară gradul de dependență a fiecărui țăran de stăpînul său. Distrugerea lor echivalează cu o abrogare a pactului și marchează momentul unei nesperate libertăți. Finalul romanului dă, totuși, cîștig de cauză cărților. Grigore Iuga, devenit prin forța împrejurărilor noul proprietar al moșilor Amara și Ruginoasa, are o concepție modernă despre agricultură, la fel ca și noul său cumnat, Victor Predcleanu. La sugestia acestuia din urmă, Grigore Iuga îl angajează ca administrator al moșiei pe Stelian Halunga, agronom cu practică în Germania, asadar om de carte, în timp ce Izbășescu, retrogradat, se omoară să refacă registrele distruse. Cărțile exprimă oricum o concepție avansată despre agricultură și organizarea socială, implicit despre lume. Lumea își icoșise din minți datorită cărților; revine acum la normal tot sub supravegherea cărților.

ION PECIE

VALEA ARIEȘULUI

ISTORIE LA ZI

Reportaj : DUMITRU ELIADE. Fotografii : ELENA GHERA

Intre apele țării, Arieșul nu este ostaș de rînd. Istoria l-a ridicat la grad de general tot așa cum Horea a fost „împărat” sau „crăitor”.

De curînd a nins pe vârful Biharia din coasta căruia răzbat în lumină izvoarele Arieșului. A nins la 1849 de metri deasupra nivelului mării. Prima ninsoare a acestui an căzu-tă peste lumea veche a moșilor arieșeni a venit după o zi geroasă. Fulgii de zăpadă foșneau ca hirtia veche. Parcă sus, pe culmea muntelui, cineva începuse a răsfoi o carte uriașă parcă a fulgerat, în inima moșilor, adevărul întreg cuprins în acele multe milioane de documente privitoare la istoria Transilvaniei și aflate prin arhive.

În lunga istorie a lumii de pe malurile lui, apele Arieșului au rămas totdeauna curate și adevărul acesta nu ține să exprime nicidecum un simplu fapt de geografie fizică. Să deschidem o carte și să ne amintim că Octavian Goga spunea că „Moșii apar cu o specială prerogativă în istoria noastră. Cînd tot Ardealul se legăna în tînguire neputin-cioasă, ei ne-au învățat mai întîi să plătăm cu sînge, nu cu lacrimi, ei au introdus virtuțile războinice pe un pămînt biruit, ei reprezintă acțiunea într-o lume copleșită de vi-sare mistică”.

În lumea satelor lor de pe valea Arieșului moșii au rămas inalterabili ca aurul pe care l-au cules din adîncul munte-lui ca să vină alții și cu zece mîini să-l smulgă din mina lor; dar sufletul lor n-a putut să-l cumpere nimeni, niciodată, pentru că ei n-au vrut nici să-l vîndă și nici să-l preschimbe după bătaia vîntului ori să-l îmbrace într-o haină de împrumut. Ar fi fost o haină, oricum, prea mică.

„Fusei fericit a găsi acolo, pe acele piscuri uriașe, pe deasupra norilor, o naționalitate și o viață românească în-foată și puternică” scria Bălcescu și n-avea cum să fie altfel cită vreme aurul putea să se ducă pe Arieș în jos dar în locul de unde pleca el oamenii au crezut că liber-tatea lor e mai de preț decît tot aurul lumii. Și cînd a fost nevoie, tot ei, moșii, au fost aceia care au amintit și altora, de prin împrejurimile munților lor, acest adevăr în afara căruia încep a se răsuci cărările uitării de sine și ale pierzaniei. N-a mers oare, înaintea focului, chiar cuvîntul lui Horea că va arde nu numai curțile nobililor dar și sa-tele care nu se vor ridica odată cu țara?

De sus, de la Arieșeni, valea Arieșului se poate vedea cu ochii minții cum coboară, din treaptă în treaptă, ca scara triumfală ce duce către sala cea mare a unui palat domnesc. Pe fiecare treaptă se află cite o comună și în ju-rul fiecărei comune se află zeci de sate care alcătuiesc, unul lingă altul, o lume care și-a făcut un adevărat cult din simțul integrității ei. Cine a vrut să pătrundă, hoștește, între hotarele acestei lumi, a avut parte să iasă de-aici, mai devreme sau mai tîrziu, cu înțelegerea pînă la capăt a unui alt adevăr, și anume că între zările acestei țări va-lea Arieșului este unul dintre locurile „pe unde nu se trece”. Acesta fiind un adevăr care s-a impus tuturor, cum spuneam, mai devreme sau mai tîrziu, alții avînd norocul să-l afle chiar foarte repede. În toamna anului 1944, cînd nemții și hortiștii au încercat să străbată dinspre Turda, în sus, pe firul Arieșului, s-au lovit aici de rezistența de neclintit a unor detașamente militare, ceea ce era de pre-văzut, dar și, ceea ce era de-a dreptul dureros, de ploaia de pietre pe care moșii, aflați pe înălțimi, au făcut-o să cadă torențial exact în locul unde valea se strînge deodată, ca o poartă aproape închisă, pe unde nu se mai pot strecura decît riul și drumul de lingă el. Vreo cîteva dintre pietrele acelea alcătuiesc sochul unei statui ridicate apoi în centrul comunei Sălciaua.

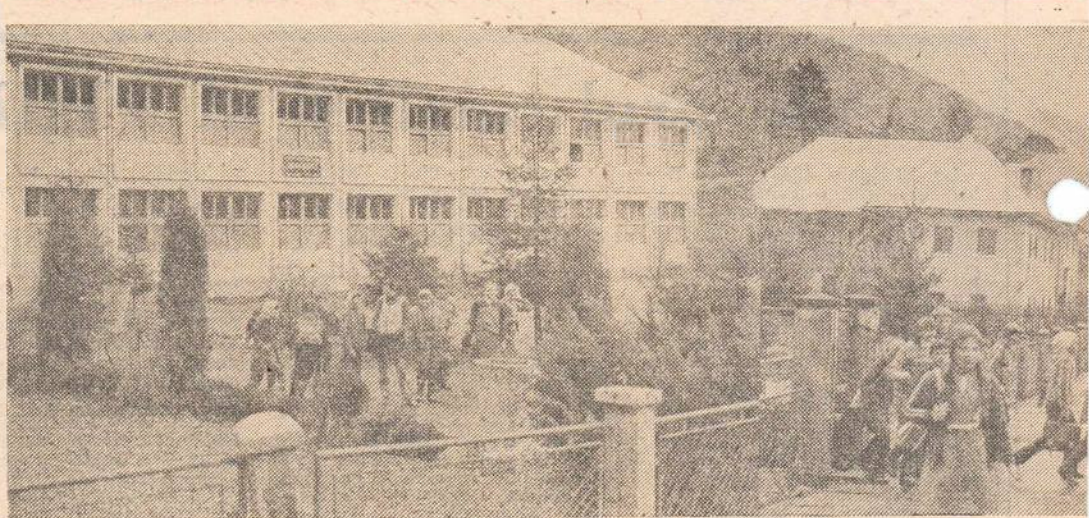
De-ar fi istoria țării ca un cer înstelat, Valea Arieșului ar fi una dintre galaxiile ei strălucitoare.

De aceea nimic nu ne poate clătina la rîndu-ne din con-vingerea că a vorbi despre acești oameni — cum încercăm în aceste rînduri — înseamnă a le aduce un omagiu.

Privilegiul de a fi crezut pe cuvînt

Erau șapte copii, erau copii mulți iar piinea puțină. Și piinea era împărțită cîteodată chiar în șapte. Parcă-i vede și-acum aievea pe tatăl lui, Petru, și pe mama lui, Rafila, cum izbuteau să-i facă pe copiii să înghită fără noduri și fără să mai pună întrebări atunci cînd se întindea masa și ei spuneau că nu prea le e

întors mai tîrziu au avut parte de un preț mai bun al dolaru-lui. Însă avocații aceia din Cîmpeni, cel puțin, îi pier-duseră urma. Și cum s-au ferit să se mai împrumute, fie și o centimă, de la cineva, Du-mitru Oneț și tatăl lui s-au ocupat cu facerea ciuberelor și vînzarea lor înspre părțile Banatului. De bine, de rău, iz-

Nu degeaba se spune că Albac este cea

foame, că mîncaseră mai înai-nte. Și cînd Dumitru Oneț s-a ridicat îndeajuns încît să nu se mai poată zice că ar ri-dica degeaba securea la rădă-cina unui copac, taică-său l-a luat cu el, la pădure. În cîțiva ani ajunsese să știe destul de bine meseria asta dacă a reușit s-o scoată la capăt și singur, pe cînd mai era încă un copilandru iar taică-său, din disperarea la care-l adu-seseră cîțiva avocați din Cîm-peni, pentru niște datorii ce creșteau ca aluatul cu multă drojdie, căutase o scăpare de sărăcie tocmai dincolo de At-lantic. Asta era în '914. Acolo a lucrat într-o fabrică, unde „mergeau fiarele alea pe ceva bandă”. Și cînd s-a întors, în noiembrie '918, cu ce dolari adusese abia a izbutit să cumpere doi boi albi. Alții au fost mai norocoși, cei care s-au

buteau să-și aibă fiecare bu-cata lui de piine, chiar dacă făina de griu o amestecau cu făina de seacă. Însă după răz-boiul al doilea a venit seceta și era foamete în toată țara de parcă ar fi trecut peste ea lăcustele iar Dumitru Oneț, care stă acum să îplinească 77 de ani, își amintește că după 1946, cînd se înscrisese în partid și ajunsese chiar secretarul organizației de bază din comuna Horea, într-o noapte au venit unii cu o ma-șină la el acasă și i-au zis că trebuie să meargă cu ei. Cu toate că știa că n-are nimic pe conștiință, n-a zis nimic, doar a oftat adînc și s-a îm-brăcat și i-a urmat iar în aceeași noapte, spre dimi-neață, la Cîmpeni l-au așezat pe un scaun și i-au spus „de-acuma ești președintele cooperativei meșteșugărești, să

muncești cu credință”. Nici nu putea să fie vorba că ar putea munci altfel însă, vezi bine, într-o asemenea rapidă și neașteptată schimbare de decor parcă tot începi să simți că te doare puțin capul. Lăsa cu seamă cînd descoperi că ți-a căzut pe cap grija să răs-punzi de 1500 de oameni și oamenii aceia nu mint deloc cînd spun că le lipsește piinea de pe masă. S-a dus la pri-mar și i-a spus că ce are de gînd să facă și primarul i-a zis: bine, fă cum crezi, dar ai grijă cum vorbești pe-aco-lo, dacă vrei să te mai și în-torci. Și a plecat la București. De la gară s-a dus drept la Consiliul de Miniștri. Acolo după ce-a trecut de niște uș-mari, l-au luat sub pază patru inși, doi înaintea lui și doi în urmă, și după ce l-au plimbat nițel, pe niște covoare, au ajuns unde trebuia. Așa s-a spus. Fiindcă el n-ar fi putut să spună precis la cin-vrea să ajungă, afară de fap-tul că bătuse atîta drum doa-

Firezul și ce

Pe marele meșter în lem Petre Todea, priceput nițel în-țr-ale mecanicii, adică avînd cunoștințe sigure despre felul cum se îmbină un mecanic de lemn cu unul de fier, și fi trebuit să-l cunoaștem or-cum, fiindcă de felul cum v-știi să se păstreze sănătos mai departe de pragul celor 70 de ani pe care l-a trecut și curînd se leagă împlinire unuia dintre planurile pr-măriei din Albac. Și dacă tr-ebuia să-l cunoaștem, cu t-mai bine a fost că l-ar-tîlnit chiar în drum. Cînd u-cam către casa lui de pe v-Arăzii, el tocmai cobora. De-acea la subțioară un sac gol am înțeles că se cam grăbe-Fără să fie nevoie să se sur-din buciim, telefonul fără f-al satului adusese pînă la ca-sa lui știrea că jos, în Alba-la ieșirea din sat, s-ar af-am camion cu varză. Pr-această parte a văii Arieșul-varza nu crește nici de lea-moșii au cumpărat-o întotde-una, cu banii jos, și ca să i-mai ia în picioare drumuri

pentru a vorbi cu un șef mare. Acolo, în fața unui astfel de om, a zis că el „nu știe vorbi ridicat” și-a arătat pe șleau povestea, scurt și cuprinzător, cum se dă raportul la armată. Probarea a venit pe loc. Iar după o săptămână, odată cu vagoanele cu porumb și făină a apărut la Cîmpeni și unul dintre cei ce-l plimbaseră pe coridoare, unul dintre cei ce ezuseră mai în spate, în coasele lui. „Toată viața n-o să-l uit”, zice Dumitru Oneț. Venise să se convingă cu ochii or și s-a convins. „Dar, vezi, noi spune Dumitru Oneț, înainte de-a vrea să se convingă i mă crezuseră pe cuvînt. Că u zisesem: dacă nu e cum pun eu, să mă pușcați la erezete”.

Și de-atunci, întreb, ce s-a mai întimplat pe valea Arieșului?

„Multe, zice Dumitru Oneț, ar eu parcă tot despre asta și vorbi înainte de toate: că-au deschis brutăria prin toate satele moșilor”.

rei condiții

a acceptat bucușoși, nu numai pentru că în ziua de astăzi de ce să te bucuri cînd știi că-ți faci treaba și mai izbucnești să economisești și puțină mînzină dar și pentru că morul părea cam istovit. Dacă nevoie, o să vă ajutăm noi să reparați mașina, le-a zis primarul, fiindcă avem destui mecanici pe-aiici. Făcuși o faptă bună, zice Petre Todea, ca să audă și alții că de felul acesta vorbesc cu perfectul simț și moșii arieșeni, de la Cîmpeni în sus, aceștia mai sînd și însușirea de a nu se lăsa și atunci cînd nu e cazul. În privința țirguiclii la care plecat el chiar nu e cazul. Unionul care așteaptă jos, în malul Arieșului, este încă jumătate plin. Încît Petre Todea poate să arunce liniștit o privire peste umăr, în urmă, spre anii tinereții lui, cînd pe valea Arăzii erau încă 30 de fireze. Toată ziua toată noaptea făceau moșii pe-aiici scînduri și plecau căruțele și vindeau cheresna la Abrud, unde le cum-

părau cei din Buceș, aia fiind mai negustori, duceau lemnele mai la vale și luau bani mai mulți. Pînă au înțeles și cei din Albac șmecheria dar cînd au înțeles-o începuseră să cadă firezele, unul cite unul, ca popicele și Petre Todea a fost ultimul, pe pîrîul Arada, care a vrut să se țină drept pe redută. Mai la urmă ajunsese să fie salariat la firezul lui și ar fi fost bine, lua pînă într-o mie de lei pe lună, însă din ziua cînd au venit unii și i-au pus în mină niște registre parcă a simțit că intră într-o boală grea, nu putea să facă un pas fără să scrie pe hîrtie, erau tot felul de evidențe de ținut și-l apuca amețeala numai cînd se gîndea la ele și a venit și ceasul cînd a văzut limpede că nu mai are încotro, că trebuie să se dea biruit, a aruncat creionul pe gîrlă și s-a dus să se angajeze la fabrica de butoaie care se ridicase chiar pe-aproape de casa lui. Și după ce-a scăpat nu numai de firez ci și de moara de apă și de daracul de lînă pe care-l cumpărase cu cinci perechi de boi ca să-l vîndă pe 2000 de lei, s-a simțit liber și fără griji ca pasărea cerului iar pentru grămada de butoaie pe care a făcut-o a meritat o pensie pe care o socotește bunisoreană și din dulceața căreia nu l-a mai trezit decît primarul, într-o bună zi, cînd i-a bătut în poartă și l-a întrebă din scurt: moșule, ce-ar fi să ne-ajuti dumneata să facem un firez pe pîrîul Arada? ca să nu mai consumăm energie electrică sau motorină pentru gater! Primarul e un băiat tînăr și inimos, om de-al locului, din Albac, și se citea în ochii lui că ar fi o faptă bună de data asta din partea lui Petre Todea să-l înțeleagă și să-l ajute. La cîteva zile după aceea moșul s-a prezentat la primar că să-i spună la ce vad al pîrîului trebuie făcută lucrarea și ce materiale ar fi necesare. Și i-a mai zis încă trei lucruri: că pentru munca lui, să nu-și facă griji, n-o să ceară nici o plată; că ar fi bine să fie chemat în sprijin și Aurel Todea, zis Slănină, un alt meșter vestit de pe pîrîul Arăzii; și că

pe el să nu-l pună să scrie nimic în nici un registru. Altfel fiind în stare să lase totul baltă și să dea bir cu fugiții. Iar după ce condițiile lui au fost acceptate n-a mai fost

nici o piedică pînă să fie hotărîtă, de comun acord, și data cînd se va începe lucrul, cît de curînd. Asta e tot. „Acum mă duc, zice moșul, că parcă plecasem undeva”.

Un copil, un om serios

În familia lui Nicolae Sicoe ceasurile au rămas cu un an în urmă. Într-un anume înțeles al cuvîntelor, fiica lui, Dorina, va avea întotdeauna 12 ani. Adică toată viața își va aminti că atunci cînd avea 12 ani a rămas acasă singură și a fost nevoie să ducă pe umerii ei grija în-

a fost tot la fel de salvatoare ca și priceperea chirurgilor din Tîrgu Mureș, fiindcă operația s-a terminat cu bine și în lipsa ei s-ar fi putut întimpla orice, poate chiar tot ce este mai rău. Astfel că, eliberîndu-ne inima de orice povară în această privință, am putea să dăm la rîndu-ne

mănince și ducea apă și vîtelor, o vacă, un porc, vreo cîteva păsări, apoi aprindea lămpa și se apunea de învățat. Se culca devreme. Dacă avea nevoie de vreun ajutor, trecea valea pînă la cel mai apropiat vecin, Iosif. Maică-sa n-a mai venit pe acasă decît de două ori, cîteva zile, odată la sfîrșitul lui decembrie, anul trecut, cînd au tăiat porcul, și altă dată în august anul acesta, la strînsul sînelui. Iar de cîteva ori a plecat și Dorina la Alba Iulia, unde taică-său fusese adus iarăși după ce fusese operat la Tîrgu Mureș. I-a dus zmeură, afine. Ai plîns vreodată?, o întreb. Pu-

Un magazin, chiar dacă este sătesc, poate să fie și mare și frumos

tregii gospodăriei părintești. În urmă cu un an tatăl ei, muncitor forestier, a avut un accident și-a fost nevoie să fie dus cu Salvarea la Cîmpeni, la Abrud, și apoi la Alba Iulia. Zamfira, nevasta lui Nicolae Sicoe, l-a urmat tot timpul prin spitale, a stat lîngă patul lui un an și-o lună și încă n-am spus totul de n-am face și precizarea că el nu putea fi transportat altfel decît cu elicopterul. Dar cu firea ei luptătoare, Zamfira, nevasta lui Nicolae Sicoe, a trecut peste toate și există în familie credința că dîrzenia ei

ceasurile în urmă cu un an și să o vedem pe Dorina rămasă singură stăpînă a casei. Anul trecut era elevă în clasa a șasea. Pleca dimineața la 6,30 și nu s-a întimplat niciodată să întîrzie la școală. Lecțiile începeau la 8 și se terminau la ora 14. Apoi urca înspre satul ei, numit Dealul Lămășoi, pînă unde sînt 5 kilometri și jumătate. Doi kilometri mergea pe valea Arăzii, înspre comuna Horea, pînă la magazinul unde gestionara Ana Buta îi dădea pîinea. Ceva mai sus de magazin părăsea șoseaua asfaltată și se abătea la dreapta, trei kilometri, pe un drum forestier, și apoi la stînga încă o jumătate de kilometri, tovarăși de călătorie avînd doar brazii, molizii, pînă ajungea acasă. Făcea focul, mîncea, dădea să

șin, zice ea. Iar cum mergea cu școala n-o mai întreb. Știu că a fost comandantă de pionieri, în clasa ei, și asta lămuirește lucrurile lucrurile. Și nu-mi rămîne să adaug decît că tatăl ei și mama ei s-au întors de curînd acasă, de vreo cîteva săptămîni. Tatăl ei merge deocamdată în cîrjă dar important este că trăiește, că poate să meargă de colo pînă colo, fie și numai prin casă, și parcă se simte din ce în ce mai bine. Am putea să ne grăbim și să fim gata să credem că reîntoarcerea părinților a însemnat, pentru Dorina, redescoperirea copilăriei. Dar de ce să ne grăbim? Poate am greși. Tocmai pentru că, într-o anumită privință, ea va avea întotdeauna 12 ani.

O invenție zilnică la Albac, pîinea

Un brutar adevărat și cu dragoste de meserie este în felul lui un filozof, pentru că, pune totul la îndoială, nu se mulțumește să creadă necondiționat, ci își socotește mîntea vrednică să cerceteze singură. De mii de ani se face pîine. Vreamea cînd oamenii se preumblau prin lanurile sălbatice și ronțăiau grăunțele de grîu pare astăzi un basm despre o altă lume, precum și întimplarea senzațională că prima azimă se va fi copt, neîndoelnic, pe o piatră mai netedă încinsă de soare. De atunci și pînă acum, zeci de miliarde de oameni ce și-au profilat umbrele peste perețele timpului au mîncat pîine mai bună sau, mai rea și se înțelege că, oricît ar fi de puternice tradiția și obișnuința, îndrăzneala din firea omului și-a spus cuvîntul, împingîndu-l în căutarea gustului cît mai bun al acestei strașnice invenții care este pîinea. O astfel de îndrăzneală și nobilă strădanie de a nu considera pîinea o experiență închisă pentru totdeauna revin astăzi, pe valea Arieșului, cîtorva zeci de brutari. Imbrăcați în alb și încălțați în galenți ei nu ostensesc într-o merituoasă faptă apropiîndu-se, cum ziceam, de vechii lor veri într-un cuvînt, filozofii, pentru că munca egală a tuturor nu șterge deosebirile dintre „școlile” și curețele de gîndire, ca să spunem așa, din panifi-

cație, între a considera pîinea o dogmă — ca sfera ideilor pure — sau o realitate perfectibilă. Și cînd spuneam asta, înțelegem că pîinea făcută de ei este cu siguranță bună nu doar prin învățămintele rigurose respectate ale Cărții brutarului, fie ea și ediția a doua revăzută și adăugită, și ci cum vom vedea, printr-un exercițiu spiritual. Fiindcă, mărturisesc, am rămas surprins să-l aud pe brutarul Nicolae Stan din Albac spunînd că „prin părțile astea de lume calitatea pîinii este obligatoriu bună așa cum este respectul față de părinți. Pentru cîțiva saci de grîu și de porumb bătrîinii noștri colindau lumea în lung și-n lat și noi să nu fim în stare să prețuim grîul măcinat gata care este adus pînă aici în pragul casei noastre?”. Nicolae Stan a lucrat mai întii în construcții, era muncitor calificat și făcea blocuri la Brașov pînă a fost luat în armată unde nu s-ar putea spune că n-a fost flăcău isteț din moment ce s-a întors acasă caporal. Și dacă n-a mai plecat din Albac este pentru că părinții lui mai aveau încă 11 copii și a fost nevoie să rămînă pe-aproape ca să fie și el sprijin acestei familii numeroase. Meseria cea nouă a învățat-o la Cîmpeni, împreună cu Nicolae Petrea, tot din Albac, și împreună scot din cuptorul brutăriei 500 de kilograme de pîine în fiecare zi.

Casă comună de pe valea Arieșului

Casa țaranului Aurel Petrea.

Astăzi își află pîinea la ei acasă.

(Partea a doua a reportajului va fi prezentată în numărul viitor)

Repere

Criteriul ființei

Ultima carte a lui Constantin Noica, **Trei introduceri la devenirea întru ființă** („Univers”, 1984), trebuie citită în prelungirea ideilor de tinerete ale filosofului, dar și, întorcând filele, ca o prefață la **Devenirea întru ființă**, volumul anterior în care gândirea noiciană a ajuns la forma coerentă a sistemului. Raționalist în metodă, Constantin Noica nu e mai puțin metafizician în substanța intimă a gândirii, căci el încearcă să supună unei forme raționale două mari direcții din istoria filosofiei, între care se mișcă propria-i reflexivitate: căutarea ființei, în linia lui Platon și Heidegger, și deschiderea continuă a acesteia, devenirea, în direcția idealismului german, reprezentat de Kant și Hegel. Cea dintâi filosofie e, așadar, una a ființei propriu-zise care sfârșește în substanță, într-un transcendent; a doua e una a spiritului care contemplând devenirea sfârșește în funcțiune, în transcendent. Filosofia fiind, în viziunea lui Constantin Noica, o încercare de a accede rațional la ființă (teză formulată limpede în **Tratatul de ontologie**), iar ființa reprezentând o sinteză a substanței și a funcției (singura cale de a rezolva impasul în care se află ontologia), calea spre o nouă filosofie trebuie să treacă, prin urmare, tocmai prin această disjunctie aparentă, s-o traverseze și s-o regândească, pentru a-i descoperi unitatea lăuntrică. Sensul imperios și acut al filosofiei ar fi, deci, o redescoperire a omogenității prin conștiința de sine a spiritului și, deopotrivă, prin devenirea conștientă întru ființă: „Astăzi se pune o problemă filosofică nouă — reflectată perfect în istorie — **găsirea unității transcendentului cu transcendentul**”. Izbînda aceasta ipotetică presupune însă două condiții: una formală (întruchipată de cerc) și una materială (devenirea întru ființă). Acestea ar fi premisele, așa zicînd, metodologice ale sistemului filosofic al lui Constantin Noica, sintetizate în **Întîia Introducere**, care ar fi trebuit, în chip logic, să prefățească **Încercarea asupra filosofiei tradiționale**, publicată în 1981, și care se găsește în detaliu acolo. De altfel, filosoful ne avertizează că esul a fost scris în preajma anului 1950 și că numai din rațiuni subiective a fost amînată publicarea lui.

Tot pe o disociere (incorporată în sinteză) se sprijină și **A doua Introducere**, ea fiind, de astă dată, o lămurire adiacentă a **Tratatului de ontologie**, dar și o nuanțare a unor idei mai timpurii ale sale, expuse, la vremea respectivă, în termeni mult prea radicali, pentru a nu fi re-luate acum. Într-un articol din 1944, **Cum gîndește poporul român**, Constantin Noica vorbea de necesitatea unei rupturi între natură și cultură, între fire și spirit, întrezărind în această despărțire nașterea filosofiei înseși. Azi, gînditorul român revine cu nuanțări lămuritoare asupra celor două teritorii. Conștiința rupturii, spune Noica, trebuie să ducă nu la îndepărtarea brutală și fatală a naturii de cultură, ci la o distincție bazată pe propria ei limită conștientă, așa cum golul de ființă duce la autentificarea ființei: „Nu este deci vorba de opoziția brutală dintre natură și cultură, ci de distincția, în cultura însăși, între o perspectivă naturală și una culturală propriu-zisă”.

Această **concordia discors** presupune însă un lanț în-treg de disocieri. Există două timpuri, spune Noica, unul rotitor, real, și unul rostitor, logic. Cel dintîi e al sufletului (**anima**), iar acesta, sufletul, fiind expresia feminizată, întruchipează natura. Lui îi sint proprii atitudinea de pietate, osmoza, spiritul de finețe (în termeni pasca-lieni); organul său este ochiul. Toate aceste caracteristici reprezintă o formă de „genuitate” filosofică, dacă pot spune așa, și corespunde, în planul obiectului filosofiei din **Întîia Introducere**, substanței, transcendentului. Exprimă adică **devenirea întru devenire**. Cel de-al doilea timp e al spiritului (**animus**), expresie a masculinității, și în-truchipează cultura; atitudinea spiritului e una de luciditate, de detașare, înrînd în conștientă cu ceea ce Pascal numea spirit de geometrie; organul lui este urechea. Avem aici o formă „critică” a filosofiei, care corespunde, în celălalt plan, transcendentului. Exprimă adică **devenirea întru ființă**. Opoziția aceasta simbolică o găsește Noica în celebrul poem dramatic al lui Goethe: **Faust**, în insatisfacția sa permanentă, întruchipează devenirea întru ființă, în timp ce Wagner, în satisfacția sa caricaturală, e o formă a devenirii întru devenire. Diavolul e și în filosofie o ispită.

Sigur că nu trebuie să vedem în aceste disocieri decît niște delimitări formale, căci mai degrabă decît separație avem aici o incorporare a celei dintîi devenirii în cea de-a doua, o „închidere ontologică”, în termenii lui Noica însuși din **Tratat**. Ajungem acum în miezul ontologiei (definite de filosof ca „o fenomenologie a ființei”) și trebuie să înțelegem că distincțiile operate mai înainte sînt, în fapt, expresii ale unor limitări care nu limitează, ale unor închideri ce se deschid neconștient. Ingrădirile denunțate de Constantin Noica, recognoscibile în determinările sufletului (naturii, substanței etc.) reprezentată o parte din chiar certitudinile filosofiei, căci autorul **Introducerilor** operează cu concepte ale negativității tocmai pentru a le ridica la o pozitivitate critică. Conștiința tragică e, la filosoful român, o formă stimulatorie și tocmai prin aceasta metafizica lui îmbracă haina raționalismului.

A treia Introducere analizează în termeni eseistici sensul metaforic al devenirii întru ființă, pornind de la sculptura lui Brâncuși, **Cumîntenia pămîntului**. Filosoful sesizează în chipul statuii două expresii fizionomice distincte, una a naturii, alta a reflexivității, ceea ce, în viziunea lui, ar sintetiza imaginea plastică a devenirii. Regăsim aici pasiunea mai veche a gînditorului pentru interpretarea filosofică a artei (cum făcuse și cu basmul **Tinerete fără bătrînețe**), în aceeași manieră a patetismului bine temperat, cu tensiuni stilistice inimitabile.

Fie că le citim ca adaos ori ca prolegomene, cele **Trei introduceri** joacă în filosofia lui Constantin Noica rolul caietelor unui roman: luminează din interior o filosofie împlinită, profundă și originală, în ciuda înaintării parcimonioase a gîndului, în care cultura română află un nou punct de sprijin.

RADU G. ȚEPOSU ■

MUZICA

Nemuritoarele cîntece ale Unirii

Realizarea deplinei unități naționale a tuturor românilor s-a împlinit sub semnătura sonoră a **imnului**; este acesta un adevăr istoric (și muzicologic) pe care toți cei care s-au aplecat asupra acestei glorioase împliniri, a acestui deziderat de veacuri, l-au subliniat cu claritate. Este semnificativ însă de adăugat aici perspectiva dialectică în ceea ce privește evoluția genului muzical celui mai accesibil, înzestrat cu deosebite virtuți mobilizatoare — **cîntecul patriotic** — chemat să susțină acum țaria celor care luptă (și cîntă) pentru împlinirea unui nobil ideal național. Se cunosc momentele de însemnătate istorică precedînd, în veacul trecut, Unirea cea mare. Dacă Unirea de la 1859 a fost însoțită de cîntece patriotice îmbrăcînd hainele muzicale ale horei iar Declarația de Independență și atacurile de la Grivița și Plevna s-au desfășurat în sunetele marșului, cîtă vreme să ne întrebăm dacă semnificațiile muzicale ale imnului sînt, într-un fel sau altul, legate de dimensiunea istorică a actului pecefului dorința tuturor românilor de a trăi între granițele unui stat național. Din punct de vedere muzical, „trecerea”, re-cursul prioritar la imn (care a coexistat în timpul războiului cu marșuri de glorioasă tradiție) marchează modelarea unei conștiințe muzicale sesizînd pe deplin înflorirea și împlinirea unei culturi moderne; s-ar putea spune astfel că imnul reflectă, într-un fel, acea seninătate izvorînd din convingerea că biruința este aproape deoarece ea este firească din punct de vedere istoric, firești și juste fiind deci cauzele pentru care lupta soldații români. Cu alte cuvinte, Unirea de la 1859 a fost însoțită de sunetele horei pentru că hora simbolizează înfrățirea pașnică a celor care, „dînd mină cu mină”, vorbesc și gîndesc în aceeași limbă.

Din **Hora Ardealului** (1848) a plămădit Vasile Alecsandri **Hora Unirii** (1856). Din rîndurile trupelor române vor răsună înălțătoare melodii scrise de muzicieni ardeleni și bucovineni. Pe vechi melodii se vor suprapune acum cuvinte noi, destinate zugrăvirii importante istorice a momentului. Mai mult, alături de cîntece ca **Limba românească** de Ioan Cart, versuri G. Sion, **Cîntăm liberalea** de Titus Cerne, versuri George Cosbuc, **Voinea neamului** de Ioan Danielescu, cuvinte I. Nenitescu, **Moartea vitează** de Gavriil Musicescu, **Dulce Bucovină**, de Grigore Teodosiu, versuri Vasile Alecsandri, **Desteață-le Române**, melodie întregită în 1918 la Alba-Iulia de Ion Vidu după marșul anului 1848, **La arme!** și **Se-nflore viteji** de Alfonso Castaldi, versuri St. O. Iosif, Leontin Iliescu și G. Georgescu-Theologu, **Tricoloru Românesc** de Ioan Costescu după C. Porumbescu și multe altele (titluri reproduse după volumul „Marile evenimente istorice ale anilor 1848 și 1918 și muzica românească”, ed. Muzicală 1979) vor răsună cîntec cîntate de strămoșii celor care au luptat la '48 și '77 și care au votat pentru Unirea Principatelor.

Cîntecul patriotic de valoare se sprijină pe trei elemente: claritatea mesajului poetic, frecvent eludînd pretenții de formă

în favoarea apelului direct, claritatea liniei melodice și a învesmintării armonice și puterea mobilizatoare a unei melodii ușor de reținut. Mai e aici însă o diferență care trebuie subliniată. Spre deosebire de horă și marș care au mesaj mobilizator direct, nemijlocit, imnul presupune o privire suplimentară, de recunoștință și slavă, spre cel cărui i se adresează: înălțînd imn țărânului și soldatului român, se presupune implicit maturizarea unei conștiințe înțelegînd că, de-a lungul veacurilor, țărânul a fost sprijinitorul patriei și făuritor de istorie. Cu alte cuvinte, trecerea de la marș la imn echivalează cu o maturizare a conștiinței sociale iar evenimentele urmînd lui 1918 vor confirma aceasta. Pe de altă parte, imnul este suficient de „încăpător” pentru a primi substanță muzicală diversă. Dacă regăsim frecvent întorsături melodice populare, ritmuri domoale de joc și horă, ușor modificate, nu putem decît să ne convingem de un fapt: acela că imnurile de la 1918 poartă o amprentă clară, aceea a simțirii românesti chemate să-și înfăptuiască prin luptă idealurile.

VIOREL CREȚU ■

SPECTACOLE

Arta tînără

S-a încheiat, după o riguroasă selecție prealabilă, Concursul de cîntece patriotice și revoluționare create de studenți, manifestare dedicată Anului Internațional al Tineretului, cu ocazia căreia cei mai talentați creatori tineri au avut prilejul să facă publice eforturile lor constante în domeniul compoziției și interpretării.

Din numeroasele lucrări prezentate la concurs de către tineri compozitori din diferite centre universitare ale țării, cele mai izbutite și, în consecință, premiate au fost prezentate într-un concert de gală, în Sala Radioteleviziunii Române, în fapt un veritabil spectacol muzical în care și-au dat concursul, ca interpreți, coruri studențești de acum recunoscute, precum „Intermezzo” (Cluj-Napoca), „Cantores Amicitiae” (Iasi), Corala Facultății de medicină din Craiova și Corul Universității din București. Integrită, în partea a doua, cu un concert spectacol susținut de clasa de canto a prof. univ. Arta Florescu, gala a depășit caracterul conjunctural, devenind o manifestare muzicală în care competența profesională, virtuțile interpretative și resursele creatoare s-au încheat într-o sinteză artistică deplină.

Ca un pandant la concursul de creație muzicală, Sala Radioteleviziunii a găzduit și un concurs de artă politic, sub semnul aceluiași eveniment, la care au participat artiști plastici studenți din țară, stimulată de același impuls al afirmării și consacării. Cele opt lucrări premiate, variațiuni grafice pe motivul păcii, au dovedit nu doar aplicație tematică și virtuozitate, ci și forme inedite de exprimare plastică, începînd de la tehnica obișnuită a colajului, dirijată către noi sensuri de expresie, pînă la desenul abstract ori expresionist.

RADU GHEORGHIU ■

PLASTICA

Introspecții în timp

Sub desenul fragil, ca de li-belulă, al peniței, sau sub freamătul intens, cromatic și afectiv, al pensulei, Iasiul, în **evocarea sentimentală** a pictorului **Dan Hatmanu** (unul din specialiștii peisajului citadin, al peisajului de arhitecturi, mai exact spus), ni se dezvăluie cu înconfundabilul său aer de „dulce țîrg” și, prin contrast, ca o nouă cetate industrială, un oraș în care noua arhitectură, zveltă, aerisită, dar parcă solemnă și austeră, se străduie să nască în sufletul pictorului aceeași profundă emoție precum vechile sale clădiri. Și într-un caz, și în celălalt, este vorba, în ultimă instanță, de știința artistului de-a descoperi, în forul său interior, cumpăna exactă a simțirii, dar și de un meșteșug împlins pînă la rafinament, inclusiv de un mod aparte, de o estetică personală, am zice, în a lectura chipurile, atît de diverse, ale orașului. Și-ar mai fi vorba, nu în ultimul rînd, desigur, de o anume stare de spirit fericit conjugată cu bucuria și plăcerea de-a picta tot ceea ce ochiul vede cu încredință, cu frecvențe. Uriașele coșuri ale unei termocentrale (masive, copleșitor de înalte, profilate pe-un cer cenușiu, ele însele cenușii, ca niște ființe preistorice, dar pline de-o vitalitate specifică marilor construcții industriale) vor încerca să dialogheze cu „coloanele aproape inclinate ale unei vechi clădiri ce luptă parcă în zadar să-nfrunte timpul, o clădire scaldată într-o lumină lăptoasă, diafană, o veritabilă bijuterie ce emană, ca atîtea alte vechi clădiri ale Iasiului, un parfum aparte, ca o romanță îmbrăcată în argint patinat. Și exemplele ar putea continua. Firește, dialogul se-ncheagă doar formal, pentru că, e limpede, pictorul a stabilit mai de demult, nu doar cu prilejul acestor expoziții, o afinitate de tip superior pentru ceea ce este, în memoria sa afectivă, Iasiul cel vechi, Iasiul romantic. Nu întîmplător, credem, pe una din paginile catalogului vom citi aceste admirabile gînduri ale lui Paul Valéry: „N-ai observat, plimbînd-te prin oraș că, din noianul de case cele mai multe sînt mute, unele vorbesc, iar altele — cele mai rare — cîntă?”. Cu alte cuvinte, cînd pictorul s-a aflat în fața unei singuratic case de pe vechea stradă a Tătărașilor, de exemplu, sau în fața Palatului Culturii, ori în fața Teatrului Național, pe care l-a surprins arborînd, ca o corabie, marea pavoază, aude, ca să-l parafrăzăm pe Valéry, casele cîntînd. Paleta sa se înstăpînește cu o poezie delicată și secretă. Cît despre Iasiul cel nou, acestuia, i se cuvîne o pictură în alt registru, mai energică, înnoită, mai puțin retorică, mai puțin poetizantă. Dealtfel pictorul însuși, credem, nu și-a propus, în mod expres, un comentariu plastic al Iasiului industrial, cît o consemnare a acestui tip de peisaj asupra căruia s-a oprit doar pentru a respecta datele concrete și obiective ale realului. Iasiul inimii sale este cel al aducerilor aminte, al unor introspecții în timp, al unei îndelungi visări pe care Dan Hatmanu, cu un acut simț al poeziei plastice, o recitează la o înaltă tensiune.

VICTOR NIȚĂ ■

CAP LIMPEDE

● **Popas la casa-muzeu Liviu Rebreanu**. La 2 iunie 1957 lua ființă prin contribuția absolută a prișlopenilor Muzeul memorial Liviu Rebreanu. În acest loc, aflat nu departe de Năsăud, se înalță în 1898 o casă în care a stat familia învățătorului Vasile Rebreanu pînă în anul 1910. Casa, tipică văii Someșului, a fost demolată în 1939. Deci, după 18 ani, cei care nu-l puteau uita pe marelui romancier au participat la inaugurarea muzeului din satul lor luînd-o înaintea celor din Tîrlișua, unde văzuse lumina zilei autorul **Răscoalăi**. L-am cunoscut în

primăvară și l-am reîntîlnit nu demult pe cel care-i introduce pe vizitatori în universul de creație al lui Rebreanu. Se numește **Mihai Martin** și a venit aici din Țara Maramureșului în urmă cu un sfert de veac. De 25 de ani însoțește pașii celor ce vin la muzeul din comuna care poartă acum numele scriitorului sâr-bătorit.

Muzeul dispune în prezent de un fond documentar deosebit de valoros (peste 1000 de documente) conștînd din ediții princeps, facsimile după manuscrise, traduceri, extrase din publicațiile vremii pe care le-a

editat sau la care a colaborat Rebreanu, din presa literară și culturală a ultimelor trei decenii, peste 100 de scrisori originale ale scriitorului adresate familiei, din corespondența lui Emil Rebreanu cu fratele său, obiecte ale familiei și multe altele. Clădirea adiacentă muzeului, inaugurată în vara anului trecut, poate fi considerată unicat național. La parter se află un amfiteatru cu 70 de locuri unde se organizează periodic sesiuni de comunicări științifice, simpoziune, șezători literare, ședinte ale cenaclurilor bistrîțene. În acest cadru oaspe-

ții au posibilitate să vizioneze patru din capodoperele lui Rebreanu transpuse pe peliculă cinematografică: **Răscoală, Pădurea spinzuraților, Bles-teamul pămîntului, Bles-teamul iubirii, Ciuleandru**.

În sala de la etaj este prezentată expoziția de carte Rebreanu — național și universal. Într-un colț pot fi văzute o serie de volume cu autograf dedicate scriitorului de personalități ca Hortenția Papadat Bengescu, Mircea Eliade, Victor Eftimiu, Horia Opreșcu, Șerban Cioculescu. (Radu Le-vărdă).

„Un dor adinc de neam întreg“

VASILE ALECSANDRI

Hora Unirii

Hai să dăm mină cu mină
Cei cu inima română,
Să-nvirtim hora frăției
Pe pământul României !

Iarba rea din holde piară,
Piară dușmânia-n țară !
Între noi să nu mai fie
Decit flori și omenie !

Măi muntene, măi vecine,
Vină să te prinzi cu mine
Și la viață cu unire,
Și la moarte cu-nfrățire !

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește !

Amindoi sintem de-o mamă,
De-o făptură și de-o samă,
Ca doi brazi într-o tulpină,
Ca doi ochi într-o lumină.

Amindoi avem un nume,
Amindoi o soartă-n lume,
Eu și-s frate, tu-mi ești frate,
În noi doi un suflet bate !

Vin' la Milcov cu grabire
Să-l secăm dintr-o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare

Și să vadă sfintul soare
Într-o zi de sărbătoare
Hora noastră cea frățească
Pe cimpia românească !

(Steaua Dunării,
Iași, nr. 31, 9 iunie, 1856)

ȘT. O. IOSIF

Cîmpul libertății

Un zvon din sat în sat străbate
Și dă norodului curaj,
El pleacă-n valuri tulburate
Și se îndreaptă către Blaj.

Ei simt că-nția oară-i leagă
Un dor adinc de neam întreg ;
Aleargă toți să-l înțeleagă,
Și cit de bine-l înțeleg.

Căci bat cincizeci de mii de piepturi
Și-n ele inimi românești
Cari strigă : Libertate ! Drepturi
Pe plaiurile strămoșești !

Povestea vremii ne învață
Că orice rană are leac,
Dar o întâmplare-așa măreață
Zbucnește-odată la un veac.

(Luceafărul, 1904)

TUDOR ARGHEZI

Balada Unirii

Maica mare are mii
De ani mari între vecii,
Omul cînd credea că moare,
Da dintr-însa altă floare
Pentru lumea trecătoare,
Ea, venind și pe la noi,
A intrat cu ochii-n cer
Pe la Porțile de Fier,
Alegîndu-și cale grea :
Muntele și Dunărea,
Și trecînd-o fără pod,
Fără drum și nici norod,
Între munți de cremene
A făcut să-i semene
Trei fecioare gemene,
Le-a făcut și-apoi s-a dus
Să se-ntoarcă într-apus.
Și-a rămas sora cu sora,
Vrajbă-n calea tuturor,
Citeștrei și cite una
Dușmănite-ntotdeauna.
Doritoare să se vadă
Din livadă în livadă.
Se uitau doar între ele
Printre spini și prin zăbrele,
Alergînd prin ghimpi oprite,
Obosite și rănite.
Numai cîntecul toate
Puteau negura străbate
Și trăiau îndurerate.
La fîntina dintr-o zare
Se-ntilneau cu trei urcioare,
Sorbînd visuri și răcoare.
Într-o zi s-au sfătuit,
Cumpăna de răstignit
S-o dărime negreșit.
Secerîndu-și rapița,
Două-au spart și granița.
Și din seceră scînteia
O trezi pe cea de-a treia.
Suferință cu noroc,
Au luat granițele foc.
Și-mprejur de munți și țară
Se făcuse foc și pară,
Lanțurile li s-au rupt
Cu dușmanii dedesupt.
Și în fostul cimitir,
Peste spini și peste pir,
Se încinse hora mare
Pentru sfînta sărbătoare
A frumoaselor fecioare,
Cu grădinițe de briu,
Pisc cu pisc și rîu cu rîu,
O cunună, o brățară,
Curcubeu culcat pe țară.
Și d-acu veciile
Vor trăi cu miile.

Otopeni, 14 ianuarie 1966
(Poeme noi, 1972)

VASILE VOICULESCU

Alba Iulia

De tace azi tunul și nu-și iau avîntul
Cohortele-ntoarse, în lipsa lor sus
Să bubuie glasuri, să tîne cuvîntul,
Să fulgere slova în spartul Apus.

Olatul cel mare rotit e de ulii
Și nu-i nici o pușcă țîntîndu-i din zbor,
Dar glasuri viteze mereu Albei-Iulii
Vestească-i plînirea unicolui dor :

Regească cetate de veci a unirii,
Pecetie pusă pe-Ardealul hrisov,
Tu, matcă a jertfei, stîndard dezrobirii,
Ești scaun dreptății eei fără de istov.

(1941, nov. 25)

ANDREI BĂRSEANU

Steagul nostru

Pe-al nostru steag e scris : „Unire,
Unire-n cuget și-n simțiri“,
Și sub măreața lui umbrire
Vom înfrunța orice loviri.

Acela-n luptă grea se teme
Ce singur e rătăcitor ;
Iar noi, uniți în orice vreme,
Vom fi, vom fi învingători !

Am înarmat a noastră mină
Ca să păzim un scump pămînt ;
Dreptatea e a lui stăpină,
Iar domn e adevărul sfînt.

Și-n cartea veșniciei serie
Că țări și neamuri vor pieri,
Iar scumpa noastră Românie
Etern, etern va înflori !

(Colecțiune de cîntece sociale
pentru studenții români, Viena, 1880)

IOAN NENIȚESCU

Voința neamului

În țara noastră românească vrem înșine stăpîni să fim
Și stăpînirea țării noastre cu nimenea n-o împărțim.

Și nu vrem noi, românii, fruntea în veci la nimeni s-o plecăm,
Și din moșie nici o palmă, o unghie n-o să lăsăm.

Nu vrem să închinăm popoare sub mindrul sceptru românesc,
Ci să trăim din viața noastră și dreptul nostru strămoșesc.

Nici la răpîri ne zboară dorul, dar vai ! celui ce-a-ndrăzni
Știrbiri moșiei a ne face. El cu viața va plăti !

Știrbirile ce-au fost făcute, cit fi-vom nu le vom uita,
Ne-om ține vrerile în inimi, pricepe-vom a aștepta !

Căci pe moșia cea străbună vrem înșine stăpîni să fim,
Și stăpînirea ei cu nimeni nu cugetăm s-o împărțim.

Predeal, 20 iunie 1887
(Poezii, 1912)

ANDREI MUREȘANU

Un resunet

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte
În care te-adînciră barbarii de tirani !
Acum ori niciodată croiește-ți altă soartă,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani !

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mîni mai curge un singe de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfători în lupte, un nume de Traian !

Înalță-ți a ta frunte și caută-n giur de tine,
Cum stau ca brazi în munte voinici sute de mii ;
Un glas ei mai așteaptă și sar ca lupi în stîne,
Bătrîni, bărbați, junî, tineri, din munți și din cîmpii !

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți.
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viața-n libertate ori moarte !“, strigă toți.

Pre voi vă nimiciră a pizmei răutate
Și oarba neunire la Milcov și Carpați !
Dar noi, pătrunși la-suflet de sfînta libertate,
Jurăm că vom da mina să fim pururea frați !

O mamă văduvită de la Mihai cel Mare
Pretinde de la fii-și azi mină d-ajutori,
Și blastămă cu lacrimi în ochi pe orișicare,
În astfel de pericol s-ar face vînzători !

De fulgere să piară, de trăsnet și pucioasă,
Oricare s-ar retrage din gloriosul loc
Cînd patria sau mama, cu inima duiosă,
Va cere ca să trecem prin sabie și foc !

N-ajunse despotismul cu-ntreaga lui orbie,
Al cărui jug din seculi ca vitele-l purtăm ;
Acum se-ncearcă cruzii, în oarba lor trufie,
Să ne răpească limba, dar morți numai o dăm !

Români din patru unghiuiri, acum ori niciodată
Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri !
Strigați în lumea largă că Dunărea-i furată
Prin intrigă și silă, violența uneltiri !

(Foaie pentru minte, inimă și literatură, nr. 25,
21 iunie 1848)

AL. T. STAMATIAD

Țării mele

III

Fii tare și nu plînge
Căci scris e-n cartea sorții
Ca fiecare treaptă
S-o cucerești prin singe !

Ești frîntă azi în două,
Dar miine — ca-n poveste —
Vei învia superbă,
Sorbînd o viață nouă !

Fii tare și nu plînge !
Ades ai fost rînită
De moarte și scaldată
În fiere și în singe,

Și totuși — ca un soare —
Ai re-nviat ! Nu plînge,
Căci iarăși va să vie
Slăvita sărbătoare !

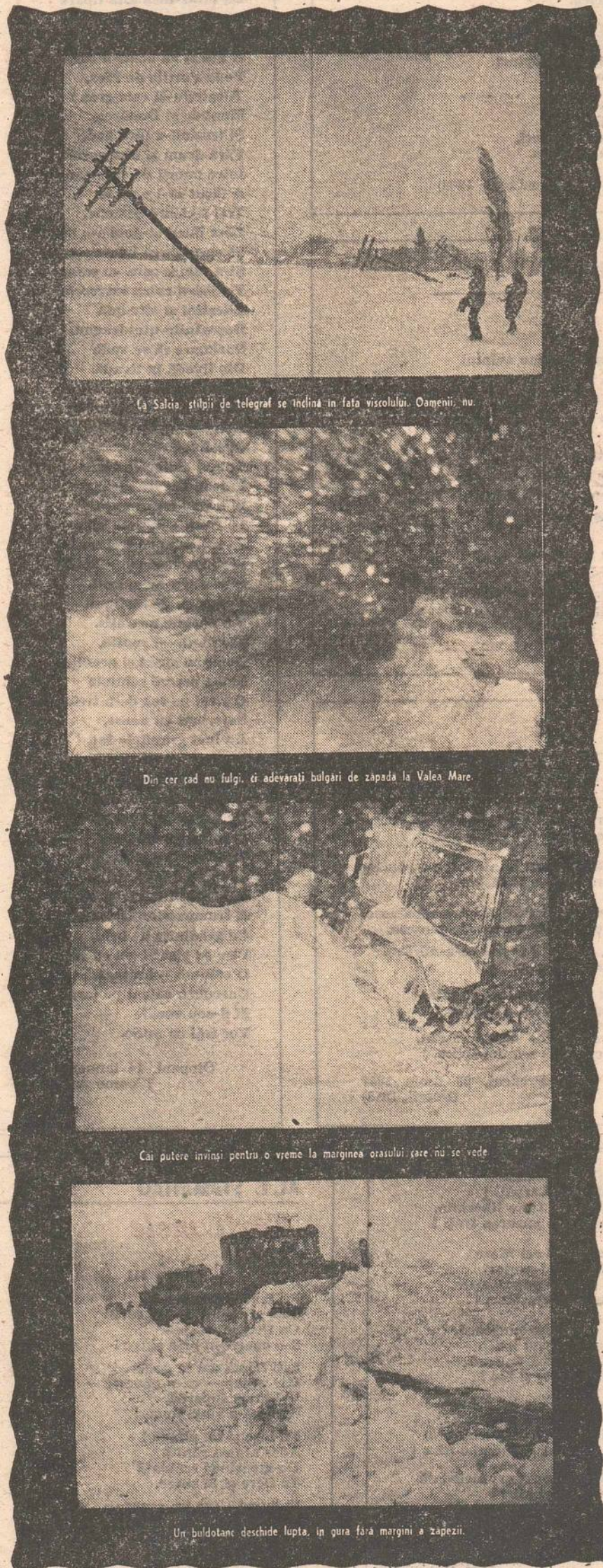
(România, Iași, 21 februarie 1918)

Viscol la Slatina. Un prim

Paul Agarici se întorcea de la Craiova, după o încercare infructuoasă de a realiza un fotoreportaj despre grațiile modei feminine. Nu pășise nimic, numai că lipsa de solicitare a unui om s-a așezat ca o perdea opacă în fața obiectivului. Oricum, pe drumul întoarcerii sale spre redacție i-am pierdut urma. Timp de 3 zile a fost dat absent, ca într-a patra, epuizat și bucuros, să se întoarcă

din cartierul general al viscolului care a afectat sudul țării în zilele de 18—21 noiembrie. Motivându-și absența, ne-a prezentat această radiografie a unor clipe de mare înclăștare cu stihiiile naturii. Dincolo de toate, oamenii se apără cu tot ce au mai frumos. Și de aici frumusețea pe dinlăuntru în ciuda viscolului de afară, acum trecut, intrat în amintire.

S-a dezlănțuit natura...

La Slatina, stâlpii de telegraf se înclină în fața viscolului. Oamenii, nu.

Din cer cad nu fulgi, ci adeverați bulgari de zăpadă la Valea Mare.

Cai putere învingși pentru o vreme la marginea orașului care nu se vede.

Un buldotanc deschide lupta, în gura fără margini a zăpezii.

De când lumea, la Valea Mare zăpada a fost stăpână. Niciodată nu a fost puțină. De luni 18 noiembrie a venit cea mai multă de când sint oameni pe aici. Valea Mare este la 7 km de Slatina. Probabil că cele scrise vor fi răzlețite și de necrezut. Ca o zăpadă. Ca o ninsoare. Duminică, 17 noiembrie, a început să ningă. A doua zi, aproape 200 de mașini au ieșit din Slatina. S-au împotmolit la Valea Mare. La început totul a fost ca o glumă. Trece, spuneau oamenii. Și au rămas în mașinile lor. Zăpada a început să crească. Un vânt năprasnic a spulberat totul și a împins zăpada făcând-o să crească până la 4 metri. Camioane, autobuze, tractoare, autoturisme. Oamenii. Dinspre Slatina un buldozer a început să urce înspre Valea Mare. Trebuiau scoși oamenii din mașini, trebuia degajat drumul pentru autobuzele cu muncitorii. Slatina a devenit comandament. Și sus, în cucurigul dealului, oamenii au început să lupte cu zăpada. Pe 19 noiembrie, la ora 18, situația era următoarea: localități înzăpezite — Brebeni, Valea Mare, Drănești, Radomirești, Ciurești. Valea Dunării este liberă între Bechet și Islaz. Slatina nu are apă. 26 de rețele electrice rupte. Noaptea am însoțit echipele de dezzăpezire pe Valea Mare. Cu o zi înainte, 400 de oameni au fost adunați din mașinile blocate și duși la Slatina. Au fost cazați pe la școli, cămine de întreprinderi. Pe Valea Mare au venit echipe de dezzăpezire. Titu Bălțeanu, Dumitru Știrbu și Nicolae Duțescu au fost printre primii. Cu autofreza. Apoi a venit Paul Belinschi cu oamenii săi. Și-au pus în cap pungă de plastic și au început războiul lor alb. Fulgii — ghoștii, vântul — sabie și ei, partea caldă și vie a acestui tablou incredibil. Au legat cu cabluri de oțel mașinile abandonate și le-au tras din calea buldozerelor. După 20 de minute vântul devenea stăpîn. O altă echipă și o altă: Marin Cochinescu, Traian Genoi, Ion Preduț, Ion Căpălină, Nicolae Mulețescu, Constantin Costea, Constantin Gheorghe, Vasile Marcu, Marin Rogojinaru, Tudorel Radu, Florca Dinu și Paul Irimia.

La Slatina, Gheorghe Iordanca face ceal. Cu apă minerală. Orașul nu are apă de 24 de ore. Viscolul durează de 36 de ore. Și nu stă. Parcă este un blestem, gîndesc oamenii. A adus toată zăpada de pe lumă, zăpadă crudă, ca o prună acra, înainte de pîrg. A curs multă, mai întâi de o palmă, apoi de două palme și, cum au stat oamenii cu spatele a urcat pe neabagare de seamă de un metru, de doi, și mai departe n-a mai zis nimeni nimic. Mă gîndesc numai că albul, în teoria culorilor înseamnă puritate....

Ceaiul e mai mult cald, e mai mult apă, o minciună de ceai. Vorbesc la București: „La Slatina e prăpăd“. Mă întrebă: „Sigur n-ai băut ceva?“ Urlu, mai tare ca vîntul: „Slatina e o insulă. N-ai cum să ieși, n-ai cum să intri“. Afară vîntul e atît de tare, încît chiar oamenii sint o sită. Gheorghe Iordanca pregătește pachetul muncitorilor: două felii de piine, cașcaval, salam. La bufetul consiliului popular municipal, Pavel Belinschi le ia și le duce apoi sus, pe Valea Mare. Dumitru Trasca, Victor Baroana și Constantin Marin stau la intrare. Nu intră decît utilaje. În drumul lor mai cară muncitorii la Combinatul de alumina. Sint aici de 16 ore. Au trecut pe lingă ei 35-B-9012 și 23-B-9214 și acum sint împotmolite în șanț. Pe Valea Mare este bătălia pentru Slatina, pentru oamenii muncii care trebuie să răzbată la munca lor. Spre Scornicești trebuie dusă piine, trebuie adus lapte. Jos, în Slatina, Gheorghe Drăghia, beat de nesomn, are un moment de răgaz. Fuge acasă, topește zăpada și își încălzește picioarele. I-a rămas în urmă ceasul. O „Popedă“ primită de la fata lui. Vine la consiliu. Iși ia șoferii, pe Ștefan Bica (împreună de 50 de ore), pe Ion Vilceanu, Gheorghe Maranghelis, Ion Nadolu, Ștefan Bănică și Ion Adrian. Și pleacă. Noaptea. Cică așa poate nu mai vede nici vîntul pe unde să-și lase răutățile. Orașul este calm. La magazinul „Oltul“ se repară ușile de la intrare. Oamenii merg pe stradă și vorbesc tare: „bă, am văzut eu cum a căzut“. „Ce ziseși?“ La hotel nu sint locuri. Au dormit și doi în pat, alții pe hol. La licee s-a pregătit pațul. Slatina e o răscruce pentru drumurile Olteniei și au rămas mulți în oraș în zilele viscolului. Unii și-au adus aminte de vechi prieteni, alții chiar de dușmani și au bătut la ușile lor. La Liceul de matematică-fizică „Ion Minulescu“ (se numește așa pentru că se află nu departe de locul unde a învățat autorul „Coringentului la limba română“). Dumitru Toporan ne deschide ușa. Este exact ora 23. Are 280 de elevi la internat. I-a pus cite 2—3 în pat și a eliberat 30 de paturi pentru „oaspeți“. Mica familie ad-hoc a celor „înzăpeziți“ este „internațională“: din Tirgoviște, din Pitești, din Brașov, din Scornicești. Am primit o masă, noaptea, o masă mai mult pentru destinderea nervilor și uitarea grijiilor decît pentru foame: tocniță cu cartofi, mazăre cu carne, compot de mere. Îmi cer scuze pentru ora tîrzie. Dumitru Toporan are serviciu de noapte. Nu l-am deranjat. Invață.

Va deveni membru de partid. Este de 14 ani în liceu. Iși iubește elevii. N-a avut tată și-i pare rău că n-a făcut o facultate. Elevii internatului n-au picat niciodată la treaptă....

Pe Valea Mare, la miezul nopții, firele de înaltă tensiune dansează, se ating între ele și noaptea devine zi și mi-e ciudă de concurentul flash-ului la lumina căruia fac economie la bateria aparatului meu de fotografiat. Vin înapoi, de sus, de unde NU SE MAI POATE, vin spre oraș cu Ion Adrian și mașina sa cu „cinci roți“. Pe drum întîlnim năluca însuflețită, Gheorghe Sivu și Gheorghe Andreiu. Vin de la 10 kilometri, din Priseaca. Pe jos. Merg la Combinat. Mă înfior puțin și mă gîndesc a cui e mai mare nebulia — a mea că sint aici, a lor că sint acolo? Vîrsta lor, împreună, este exact viteza cu care suflă vîntul: 120 kilometri/oră, 120 de ani! Peste o sută de metri îl mai culegem și pe Ion Trufin. Se cunosc toți urei. Zic: „Nea Ioane, nu ți-e frică?“ Zice: „Am simțit că mă duce corpul. Și chiar de-mi venea să mor, mă dădeam îngă o masă părsită, să mă găsească cineva“. Nevasta lui: „Nu te duce, da' io: Io nu mă duc, ăla nu se duce, cine să se ducă la Combinat. Că la noi dacă stă e moarte. Intrai în nămeți pînă la burtă.“ Ion Trufin are 54 de ani. Îl lăsăm la Combinat. Un șir de muncitori infodolți cu de toate. Îi întreb la nime-reală. Florca Safciuc, de la electroliză a venit 12 km pe jos. Și Constantin Golașel, și Gheorghe Gîoju, de la intervenții. Nu vin navetele, îmi spune Florian Cîmpeanu, adică mașinile cu muncitorii. La sala de mese și în sala de ședințe au pus siltele pe jos și oamenii n-au mai plecat din fabrică de trei zile. Și jos, la Slatina, Gheorghe Oită îmi spune: Prima grijă este drumul muncitorilor. În biroul de la consiliu este un calm extraordinar. Oamenii aștia fierb pe dinăuntru, îmi zic. Telefoanele sună, adică urlă, și totul se rezolvă. N-am fi avut zăpadă, n-am fi avut necazuri dacă puneam parazăpezi. Ce ieftin ar fi fost și cit s-ar fi bucurat pămîntul de zăpada asta care a inundat ca un vulcan, ca o lavă rece, asfaltul sterp. Și oamenii învață din greșeli. S-au cumpărat deja 15 kilometri de parazăpezi... Iordanca nu-i dă cafea lui Gheorghe Oită. Zice: „Știu că are ceva cu inima“. Aștia-s oamenii; au timp să aibă și grijă unii de alții. Rămas la Brebeni, cînd era vijelia mai mare, Paraschiv Virtan din Pitești a luat-o pe jos spre Slatina. Poartă pe umeri, în față și în spate, în balans, două canistre cu zaibăr. Puritate sută la sută. Cu așa combustibil, mergi la capătul pămîntului. Bem amîndoi cite o gură. Sub picioare sint zăpada șiroaie. La Recea, spre Pitești, o locomotivă a deraiat, blocînd circulația. Au urmat alte cinci. Valeriu Neacșu a venit de la Craiova cu un plug C.F.R. A rămas și el blocat. Dincolo, la Caracal, Toma Stângă are grijă pentru stația lui C.F.R.; la Banu Măracine, lingă Craiova, trei trenuri de persoane s-au înzăpezit. Undeva, între Craiova și Slatina, a rămas înzăpezit autobuzul Universității pentru meciul cu F.C. Olt, desti plecase cu un buldozer în față. La 12 kilometri spre Caracal, la Brîncoveni, 31-OT-3858, blocat în zăpadă, este scos de un tractor. Șoferii se găsiră rude. Înainte de Caracal, la 5 kilometri, la Dobrosăveni, un cîrd de cerbi au ieșit din pădurile lor cumînti și liniștite, pe cîmpuri. Pe iarba de zăpadă. Săpă adinc cu picioarele, nefiresc de adinc pentru noiembrie și caută griu înfrățit. Nu se sînchisesc. Se așază cu boturile în spatele vîntului și devin, ușor, statui.

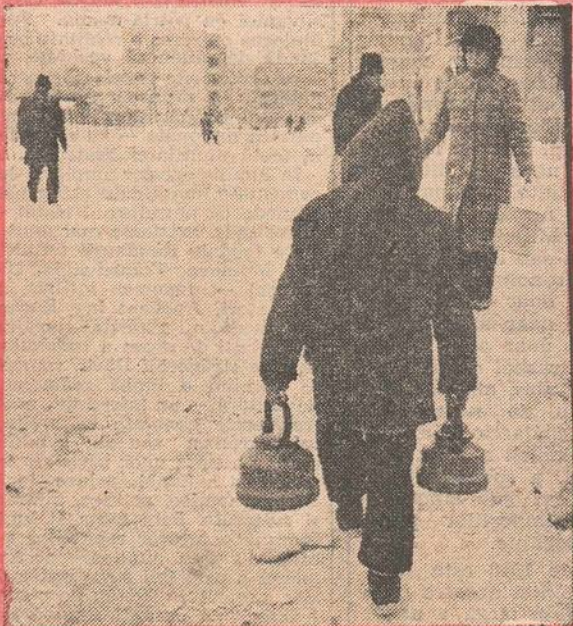
Se umplu camioane cu nisip. Ca să fie grele. Și se trimit în patrulare. Unele se însoară cu zăpada și rămîn în brațele ei. Slatina nu are apă! N-a avut apă. Gheorghe Oită aștește liniștit. Mira castelului de apă începe să se umple. „Să ajungă la toate etajele, la blocuri! Lăsăm abatorul fără apă, tot n-are ce tăia acum și dăm totul la lume și în panificație!“

Autostrada Pitești — București este infundată. Pe la două noaptea, Gustav Laufer vine de la Brebeni. A făcut șase kilometri pe jos. Acum e ca o arătură. Lumea ride de plăcere. Om ușor, la 60 de kile, mai mult l-a purtat vîntul pe sus. Răspunde de drum. Zice: „Drumul meu...“ La Brebeni este cel mai rău. Este craterul vulcanului. Oamenii au rămas fără piine. S-a luat făină de la I.A.S. și s-a copt piine pe la casele oamenilor. Spre ei încearcă utilajele să răzbată. Pe cicoașa unui buldotanc, un container plin cu piine. De patru ore încearcă să ajungă la Brebeni. Cu piine. Ion Pătrăan a eliberat „adeverințe de înzăpezire“ bătute la mașină, în grabă. Celor de prin alte părți, rămași în Brebeni. Drumul trece prin Brebeni. Un tanc-buldozer sparge zăpada pentru o Salvare. Totul se oprește la Brebeni. Spre Slatina nu se mai poate merge. Din Salvare, Popa Adrian se repede la dispensarul din comună. Are patru bolnavi: doi copii de trei ani și șapte ani, doi bătrîni. Unul foarte grav. Constantin Ene, de 56 de ani, are ulcer duodenal în criză. Margareta Gherbuc face focul, taie lemne, îngrijește bolnavii. Popa Adrian, la cei 30 de ani ai săi, are emoții. Sună la Spitalul județean

episod eroic al acestei ierni

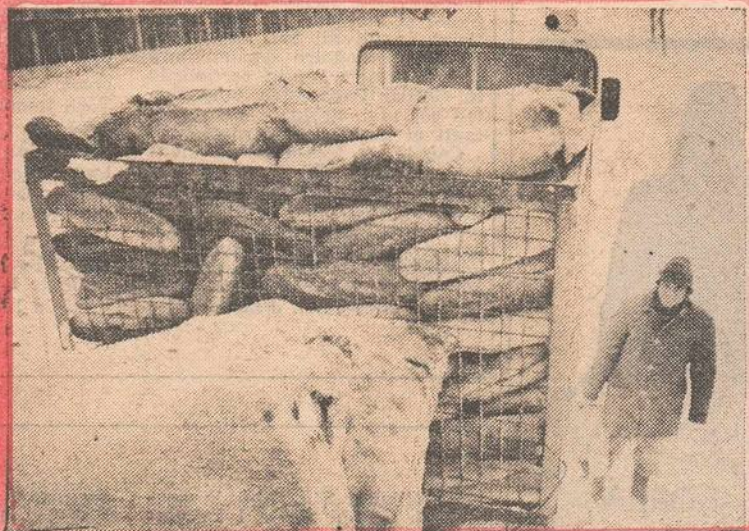
Ora de schimb la Combinatul de alumina este aceeași pe orice vreme

Două picături de apă — două picături de omenie

Trei clipe de răgaz și muncă...

Un nobil gând pentru senile: „drumul piinii”

...dar oamenii au triumfat din nou!

din Slatina. De gardă — Petruța Oancea. Îl îmbărbătează. Se sfătuiesc asupra medicamentatiei. Rămân la telefon din două în două ore până spre ziuă. Vine și Eufrosina Chiriță. La Brebeni numai vântul n-are leac. Cineva bufnește în dispensar aducând vijelia de afară. E musai nevoie. La Brebeni o femeie naște. Georgeta Tița, de 22 de ani, a venit duminică în Brebeni la părinții săi. A rămas pe viscol. I-a venit să nască acum, când vremea se zbuciumă, când Popa Adrian asudă dindu-și cel mai tare examen din viața sa. A tras bilotul cu ulcer duodenal și acum mai are unul:

nașterea. Ce pumn, ce aiureală! Toți au încredere în el, e cel mai bun medic, el e singurul... Sună la Petruța Oancea: „Sefo, sint medic general, sefo, tratează-mă”. Și totul devine dintr-o dată simplu. Georgeta naște o fetiță. Nașterea ei se cheamă medical: perineotomie cu extracție manuală de placenta cu perineorahic”. Georgeta Tița, muncitoare la Fabrica de piine „Steaua roșie” Slatina, are o fetiță de 3200 grame. Cît o pune! În Slatina cisternele cu apă potabilă, „lichid alimentar”, au apărut prin cartiere. Oamenii vin cu găleți, câni și sticle,

cu ceainice. Am văzut și un uleior. Un copil de clasa a doua, înfășat în fulare, merge liniștit la apă. „Unde-i mama ta?” „La serviciu”. „Și ce vrei?” „Să iau apă. Am văzut lume și am venit să iau apă că poate o fi nevoie”.

Ninge. De jur-impjurul orașului, zăpada și viforul se joacă de-a cetatea, construind metereze. La Slatina și mai în toată țara, duminică 17 noiembrie, a început să ningă. Bucuria săniilor ruginite de o vară uscată și toridă. Bucuria oamenilor pentru bogăția pământului din primăvara ce va veni. Cineva, însă, a lăsat

usa de la casa toamnei puțin deschisă și iarna a izbucnit fără să se anante. S-a oprit pe pământurile Olteniei și-a început să urgisească totul. A mugit și din țite l-a curs chieură și zăpada... Acum e iarnă. De la Craiova spre Slatina. Slatina este capitala zăpezii...

Meseriile oamenilor din acest reportaj au fost omise intenționat. Toți au făcut de toate. Ca o răsplată parcă, vremea și-a revenit în rugerea firească lăsând oamenii să-și vadă de munca și viața obișnuită.

PAUL AGARICI ■

Ninge și viscoleşte de citeva zile și nopți în Perișorul Doljului. Azi, 22 noiembrie stratul de zăpadă a atins 40 cm, iar unde viscolul și-a făcut de cap e de 60-70. Ninge și viscoleşte în zile și nopți de toamnă ca în toi turbat de decembrie. O întâmplare care, ne spune Constantin Vieru, primarul comunei, dovedește nu pentru prima oară cit de indecis se despart, ba uneori chiar se învâlmășesc la noi anotimpurile, punând între ele hotare deloc statornice.

Ce veghează oamenii Perișorului în aceste zile și nopți de toamnă-iarnă? Veghează, ca tot pământeanul nostru, ca satul și casa, vatra și trada și viața lor să treacă tefere prin „vremuire”, cum zic ei. Adică ei, oamenii Perișorului, cu tot ce-i al lor, să urce (cum au mai urcat și în alte dați!) nămeții sau munții timpului în răspăr, să smulgă (cum au mai smuls și în alte dați!) toți bolovanii potrivnicilor din calea plugului vredniciei, ca să ajungă pe creasta de pe care să contemple o vatră fărașească și românească în care totul e rinduit, frumos și la rostul lui. Firește, pentru asta au fost aprig mobilizate toate forțele satului, între care, la fel de firește, Organizația Democrației și Unității Socialiste. Care și-aici este chiar o forță, numărând nu mai puțin de 320 de inși; care

inși, la rindu-le, oricum i-ai număra și i-ai măsura, tot o bucată jese din ficcare, fiind ei mai toți oameni dintr-o bucată. Marin Rădoi, președintele O.D.U.S.-ului din comună, ne zice, în legătură cu cei de sub păstorirea lui și cu lupta lor din aceste clipe, niste vorbe mult prea frumoase ca să nu le transcriem în întregime:

„Cum n-avem alt dumnezeu decât pe noi înșine, ne-am îmbărbătat, și în lupta asta, cu credința în noi. Căci fără noi nu e lumea, iar lumea nu poate fi fără noi. Vom trece deci și prin vremuirea asta, așa cum am trecut prin atitea... Mai alaltăieri inundații, mai ieri (ba chiar ieri, adică în vara asta) pârjol de secetă, iar azi ce vedeți! Dar oamenii noștri luptă, și-au pus la inimă îndemnul partidului, luptăm cum n-ar fi luptat niciodată în alte timpuri...”

Bătălia cu „vremuirea” (ne-maipomenită această vorbă țărănească și oltenască, atât de vie și de sugestivă că îți indoaie limba sub greutatea ei!) este aici chiar bătălie. Nu disperată, căci nu e viscolul din '54 și nu sint nici troienele-munți din iarna trecută, ci rinduită, gospodă-

rească, tmeinică, răbdătoare, explodind în asalturi doar în punctele în care primejdiile sint mai fierbinți. Un astfel de punct este sectorul zootehnic al C.A.P.-ului, care are vreo 1000 de taurine, 1000 de porci și cu ceva sub 1000 de oi. Drumurile spre grajduri au fost blocate de nea, neaua s-a clădit masiv pe acoperișuri, gala-gata să le strivească, ba ici-colo s-a strecurat și în grajduri, pînă sub botul speriat al animalelor. Într-o singură zi și o singură noapte, ne povestește Marcel Popescu, inginerul șef al C.U.A.S.C.-ului, grajdurile s-au întors în toamnă, sau, dacă vrei, în primăvară, zăpada dispărînd dintre ele, din ele și de pe ele ca alungată de biciul mui soare năprasnic. Comuniștii și „odusiștii”, toți oamenii C.A.P.-ului și ai satului au sărit, cu lopeți și cu răngi, să întoarcă timpul la locul lui de pe cer și la rostul lui pentru viață. Hrana animalelor n-a suferit, nici căldura din grajduri, nici un taurăș n-a înghetat, nici un purcel n-a murit. De suferit au suferit doar cei ce au apărut animalele cu eforturi inversunato, dar și cu conștiința că altfel nu se putea. Căci, după cum zice și frumos

zice!) Ion Naidin, președintele C.A.P.-ului, un sat cooperatist fără ferme de vite sau cu fermele sub zăpezi nu mai e un sat, ci o adunare de sinistrați, așa cum un cartier muncitoresc fără fum de fabrică reprezintă o populație de albine fără mazăce și fără stup. Un alt punct fierbinte al bătăliei au fost drumurile, cele din sat (la ceasul de față scoase de sub zăpezi) și cele ce leagă satul cu lumea (și ele readuse la starea lor). Cu lopeți, cu răngi, cu țărnaçoape, cu buldozere și autogredere strunite de tractoriștii comunei, cărora le-au venit în ajutor și ostași cu tanchețe, drumul dintre Perișor și Calafat, lung de peste 70 km., nu mai e un val de omăt, ci un drum în stare să asigure, dacă nu vesele promenade cu pasul, cel puțin cursul fluent al mașinilor cu pasageri și cu mărfuri. Niste oameni care nu s-au cruțat și nu se crută în această bătălie se numesc Eugen Fluțeran și Ștefan Florica, amîndoi mecanizatori, Ecaterina Dincă, Alexandru Vieru, Elena Boldur, Vasile Voicaru, țărani și țărânci cu știința și vrednicia lopeții, citiva din cei 320 de membri ai O.D.U.S. care au sărit în tran-

seele luptei primii și continuă să ostenească în ele.

Cam așa se întâmplă lucrurile la Perișor, în aceste zile și nopți de toamnă-iarnă. Zile și nopți puse peste eforturile de zile și nopți ale unui an care i-a corfat pe oameni cu o primăvară geroasă și o vară de cruntă secetă. Și acum, colac peste pupăză, zicem noi, „vremuirea” asta picată din senin, atât de grea și atât de neașteptată! Ba nu, ne răspunde Tudor Butoi, președintele C.U.A.S.C.-ului, oamenii noștri o așteptau. Știau, după bătrînești și sigure „semne”, că o să vină puhoatele viscolului și ale zăpezii, le așteptau; le-ar fi așteptat chiar și fără acele „semne”, în această așteptare a lor fiind mai mult decît o alarmă atavică, fiind de fapt un sentiment istoric. Din totdeauna omul acestor pămînturi („pămînturi grele”, nu prea faimoase pentru recolte, pe deasupra și asezate într-un unghi de aspră interferență a năvalei de aer cald dinspre Dunăre și zidul rece al dealurilor, de unde și mereu „așteptatele” surprize din partea vremii!) s-a bătut din greu ca să le păstreze tefere, roditoare și dătătoare de viață.

ILIE PURCARU ■

Într-un timp fără limite

1 Decembrie 1918 nu mai este de mult o cifră aniversară, nu mai este data unui eveniment marcant în viața unui popor. 1 Decembrie 1918 este un simbol rezumând o istorie pe care o reținem permanent cu toți, ca pe o istorie a devenirii noastre într-un timp fără limite, jalonat de oameni ce se numesc Alexandru, Ștefan, Mihai, Bălcescu, Kogălniceanu sau de fapte intrate într-o cronologie în care 1600 nu este doar anul 1600, 1859 nu este doar anul 1859, 1877 nu este doar anul începutului unui război de neafirmare, ci, mai ales, anul eliberării sufletului de nedreapta povară prin spălarea în apele curate ale Dunării a unei seculare dureri, a sudorii celui nicidecum aplecat sub amenințarea spadei imperiilor prădătoare și arogante.

1 Decembrie 1918 este numele permanentei noastre purificări în albia largă a unui fluviu și mai mare decât Dunărea și care se cheamă **Reînțregire**, deși s-ar putea numi și altfel, luând numele unor

HOREA

afluenți mari, egali între ei prin valurile lor și forța curentului. Afluenții cunoscuți sub denumiri literare multă vreme abstracte precum Libertate, Neafirmare, Democrație. Înainte de toate însă 1 Decembrie 1918 este capătul unei suferințe și împlinirea unui vis. În Hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia unde se prevede „unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dinșii cu România” se simte o răsufflare de ușurare ieșită dintr-un plămîn adânc de două milenii, se bănuie strigătul neostenit de vreme, adresat ciobanului din „Miorița” de fratele aflat în altă țară și care a putut trece Carpații fără ca nimeni să poată să-l oprească. La data de 1 Decembrie 1918 în fluviul de cristal denumit **Reînțregire** s-au regăsit ca într-o vîrstă mitică frați de pe ambele versante ale munților privegheților și tristeților, aspirațiilor și bucuriilor noastre.

Ce a urmat, se știe. Am simțit că fiecare aveam o responsabilitate pentru împlinirea unui ideal spre care noi înșine atîta vreme am tinjtit cu inima străbunilor și pentru care am luptat cu spada sau cuvîntul lor. Rolul și rostul nostru în Europa și în lume l-am înțeles, după acea dată, mai bine, mai profund, mai ancorat într-o istorie a devenirii noastre într-un timp fără limite, jalonat de oameni și de faptele lor.

GRIGORE ARBORE ■

„De veacuri neamul românesc tinde spre unitatea lui”; Unirea, Marea Unire din 1918 „se întemeiază pe ființa însăși a neamului românesc, care, de aproape două mii de ani, în mijlocul tuturor vitregiilor vremii, a știut să-și păstreze neatins caracterul de conștiință națională” se arată în raportul însoțitor al actului ce consfințește unirea Transilvaniei cu patria-mamă. Formularea exprimă o realitate profundă de milenară vechime, pe care cercetările istoriografiei românești — statornic preocupată de studiul rădăcinilor istorice ale unității naționale — au relevat-o în toată multilateralitatea ei.

În lumina acestor ample și documentate investigații astăzi este limpede că pluralismul statal — altfel spus, existența mai multor state feudale românești (Muntenia, Moldova, Transilvania, Dobrogea) — fenomen întâlnit, de altminteri, frecvent în Europa medievală, nu a afectat conștiința unității de neam a românilor. În aria străvechii Dacii, românii — vorbind o limbă remarcabil de unitară — au întreținut, peste frontierele generate de amintitul pluralism sau de stăpîniri străine asupra unor părți ale teritoriului național, strînse legături economice, politice, militare și culturale. Prin fapta și lupta comună a tuturor românilor s-a înfăptuit acea uimitoare performanță a păstrării structurilor de stat proprii în condițiile confruntării cu puternica împărăție otomană. Un interes deosebit pentru cunoașterea colaborării românești îl prezintă cercetările recente privind crearea statelor feudale Țara Românească (Muntenia) și Moldova. Ele au beneficiat, în ultimii ani, de o substanțială reinnoire documentară și interpretativă prin cercetările lui Șerban Papacostea, unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai medievalisticii românești.

Cărțile de școală ne-au învățat că 1330 și 1359 sînt datele întemeierii Țării Românești și, respectiv, Moldovei. Ca întotdeauna, manualul simplifică — din evidente necesități didactice — realitatea istorică. Întemeierea statelor feudale românești a fost un proces complex desfășurat pe

trei planuri: unificare teritorială, crearea armăturii instituționale și emanciparea de sub dominația străină. Este de la sine înțeles că un proces de asemenea complexitate nu poate fi fixat într-un singur an.

Anul 1330 este cel al marii biruințe de la Posada (9—12 noiembrie) a lui Basarab I asupra armatei invadatoare a lui Carol Robert, regele Ungariei, biruință care a dat neafirmarea Țării Românești, creată prin unificarea voievodatelor și cnezatelor dintre Carpați și Dunăre. Succesul înfrîntului de la Posada, Ludovic I de Anjou (1342—1382) a încercat să anuleze consecin-

țele politice ale victoriei militare dobîndite de Basarab I. Confruntat cu presiunile regelui ungar, Nicolae-Alexandru a respins încercările de restaurare a suzeranității suveranului angevin și, în 1359, și-a luat titlul de domn „de sine stăpînitor” pentru a exprima statutul său de independent. El a obținut — ceea ce era deosebit de important pentru mentalitatea timpului — și recunoașterea patriarhiei din Constantinopol, care a creat un scaun metropolitan al Țării Românești. Anul 1359, care, așadar, marchează încheierea procesului de constituire — pe toate cele trei planuri menționate — a statului feudal muntean este și anul unei ridicări la arme a românilor moldoveni, împotriva aceluiași adversar — Ludovic I de Anjou — ceea ce pune în lumină o coordonare cu

cele s-a aflat pe valea riului cu același nume — a cuprins alte formațiuni politice românești, ajungînd — așa cum arată titlatura din 1392 a voievodului Roman — să se întindă de la „munte pînă la mare”, adică de la Carpați pînă la Marea Neagră. În titulatura aceluiași Roman apare, în același an, formula „singur stăpînitor”, domnul moldovean obținînd și el acordarea unui scaun metropolitan. Cooperarea muntelui și transilvănenilor s-a aflat, așadar, la temelie marelui act politic care a dus la constituirea celor două state românești neafirmate de la sud și est de Carpați.

Regalitatea acaparatoare nu s-a putut resemna cu eșecurile suferite dincolo de Carpați. Cele două „libertăți românești” — cum a numit Nicolae Iorga, statele muntean și moldovean —

apăreau lui Ludovic I de Anjou ca factori de destabilizare a stăpînirii lui asupra Transilvaniei. În acest voievodat, românii erau autohtoni și majoritari. Dincolo de creștele Carpaților știau că frații lor și-au dobîndit libertatea și, încă în cazul Moldovei, cu un însemnat concurs maramureșan. Regele angevin a hotărît să-și consolideze autoritatea, lovind în populația românească a Transilvaniei. Instituirea unei proceduri sumare de judecată, persecuții confesionale și, mai ales, condiționarea statutului de nobil de adevăratea la catolicism au fost măsurile care din 1366 — adică, îndată după eșecul suferit în Moldova — au lovit în românii transilvăneni. Principala obiectiv fiind decapitarea lor politică, prin anihilarea nobilimii române, care, în condițiile societății feudale, era elementul politic conducător. Atunci, în 1366 s-a început procesul de eliminare a românilor din viața politică a Transilvaniei, care a continuat prin constituirea lui Unio trium nationum în 1437, adică a alianței dintre nobilimea maghiară, patriatul săsesc și fruntașii seculilor (în evul mediu, termenul de *natio* nu avea sensul de astăzi al „națiunii”, ci avea un sens restrîns, cuprinzînd numai pe deținătorii de privilegii; iobagul maghiar nu aparținea, prin urmare, „națiunii” medievale maghiare).

Studiile recente — ale căror rezultate le-am schițat mai sus — relevă caracterul unitar al dezvoltării societății românești, strînsa conlucrare între românii aflați de o parte și de alta a Carpaților și Moldovului, în lupta lor pentru neafirmare. Se vedește astfel că Marea Unire din 1918 a însemnat încheierea firească a unui proces multisecular sau pentru a relua formula lui Nicolae Bălcescu despre revoluția română din 1848 „Cauza ei se pierde în zilele veacurilor”. Această vechime a conferit Marii Uniri o temelie de granit și — peste orice vicisitudine — a făcut-o indestructibilă și ireversibilă.

FL. CONSTANTINIU ■

Reinnoiri documentare privind rădăcinile Marii Uniri

Contribuția Șimleului în pregătirea actului de la 1 Decembrie 1918 ne pune în fața unei probleme mai puțin cunoscute și dezbătute, știut fiind că s-a insistat doar în mod ocazional asupra rolului pe care l-a avut acest oraș dintre orașele mai mici ale țării, în momente importante din viața națiunii. În condițiile de puternică opresiune națională și de intensificare a politicii sovine față de români, care urmăreau deznationalizarea acestuia. Șimleul, ca o „capitală spirituală” a Sălajului, a avut un rol de seamă în afirmarea valorilor de cultură.

Ca o continuitate a luptei pentru afirmare națională, a rămas vie în conștiința șimleuanilor acțiunea Memorandiștilor de la 1892, din rîndul cărora au făcut parte și oamenii acestor locuri, ca Iuliu Coroianu, Alexandru Aciu, Andrei Cosma, Al. Barbulovicu. Dintre aceștia, Iuliu Coroianu, este cel care întocmește Memorandul de la 1892. Omul care a cutezat să arate lumii, prin scrisul său, starea de lucruri din îndurerata Transilvanie. Urmarea se cunoaște: procesele nesfîrșite, judecata celor implicați, închisoarea și nu mai puțin teroarea și devastările caselor. Așa s-au petrecut în iunie 1892, vandalismele de la Turda, Arad, Oradea, cînd oamenii erau spînzurați de ușile caselor, geamurile sparte, distruse obiectele, iar celor în viață li se trimitea funii ca să se spînzure, fiind apoi torturați. Erau impușcați primarii satelor românești, fără nici o cercetare.

În „Calendarul pentru toți românii” din 1893, se scria: „la 5/17 iunie (1892 n.n.s.) se petrecu aceeași scenă sălbatică și la Șimleul-Silvaniei, unde s-au spart ferestrele și s-au deteriorat casele D-lui Andrei Cosma, directorul Băncii și la alți fruntași români care au fost ca delegați la Viena”. La întrebarea unui oficial, către Iuliu Coroianu: „Cine a adunat poporul, care agitator român, acesta a răspuns: „Nici un agitator, Domnule, ci dragostea de țară i-a adunat”.

Cauza nu era și nici nu putea fi pierdută nici în astfel de condiții. Un popor și o națiune nu pot fi nimicite prin acte de terorism, în straturile lui adînci de viață există întotdeauna puterile necesare pentru a se afirma. La 3 ianuarie 1904, apare la Șimleu „Gazeta de Duminecă”, publicație care concentrează în paginile ei aceeași îndrăjire în continuarea luptei pentru Unire. Din acest centru sălăjan se păstra o legătură permanentă cu Consiliul Ardelean al Poporului român din Cluj, care avea în fruntea sa pe Dr. Amos Frîncu și Dr. Emil Hațeganu. Rețeaua se întindea și în celelalte localități, la Oradea, Arad, Satu Mare, etc. Urmare a acestor acțiuni convergente, se ajunge la organizarea a peste 25 000 de oameni,

Aurent Mașcan, student, Virgil Barbulovicu, student etc. Apoi alții și alții, fiecare din ei cu cite o întregă istorie. Luați ostateci, în drum spre Nyiregyháza, în trecere prin Carei, un soldat aruncă un ștreang de gîtul lui Valentin Căposu și-l plimbă prin gară, garantînd că va scoate 100 kg săpun din el.

Un capitol distinct prin care Șimleul a participat la Marea Unire de la 1 decembrie 1918 este legat de instituirea Corpului de Voluntari români, ardeleni, la Darnița (lingă Kiev), din rîndul celor căzuți prizonieri la ruși sau la italieni. Sufletul acestor batalioane de voluntari a fost Dr. Victor Deleu, avocat în Șimleu, care a

Deleu, acest ideal îl vor fi simțit, toți străbunii noștri care l-au visat veacuri de-a rîndul și ni l-au plămădit în sine. Îl vor fi simțit toate oasele românilor semănate atîta vreme pe toate cîmpurile Europei de către pajura austriacă, și-l vor fi simțit ca un fior de izbîndă apropiată cei vii de acasă, părinții și copiii voștri”.

În frământările sociale și naționale din preajma anului 1918 a fost prezentă mișcarea social-democratică din părțile Șimleului. În cuprinsul acestei mișcări s-a consumat o perioadă de luptă a românilor pentru viața națională. Între cei care răspîndesc aceste idei, în direcția unui ideal național așa cum arată Tiron Albani, în lucrarea Douăzeci de ani de la Unire, apărută în 1938, se numără și sălăjeanul Petre Borzescu, din Ceheul Șimleului, care a făcut parte din Sfatul muncitoresc și Consiliul Militar din Budapesta ce s-a intrunit în zilele de 30—31 octombrie 1918. Cînd idealul unirii se realizase, același Petre Borzescu, organizează cu Tiron Albani un mare miting în piața din Șimleul-Silvaniei, cu un impresionant număr de participanți din oraș și din împrejurimi. În paginile publicației „Tribuna Socialistă”, din 1920, a fost comentat pe larg acest moment semnificativ.

Cum era firesc, Șimleul a fost prezent și la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, alături de reprezentanții întregului Sălaj, astfel că Alexandru Aciu, Victor Deleu, Cassiu Maniu, Coriolan Steer au fost aleși în Marele Sfat Național. Din cercul electoral al orașului cel care au votat Unirea au fost Iuliu Coroianu, Cassiu Maniu, Alex. Aciu, Ioan Taloș — din Giurtelec și Valentin Căposu, din Bobota. Alături de ei erau reprezentanți ai societăților culturale, ca Nicolae Muntiu, Iuliu P. Muresan, Pompei Fărcaș, Cornelia Maniu și Emanoil Stoica, toți din Șimleul-Silvaniei.

VASILE VETIȘANU ■

*) Din lucrarea în curs de apariție „Cartea Șimleului”

Șimleul, un punct pe harta Unirii

„Ci dragostea de țară i-a adunat”

plasele Șimleului și Crasnei fiind puse sub comanda Dr. Alexandru Aciu. Dintre ofiterii care conduc direct operațiile se numără regretatul Iulian Andrei Domșa (decadat în acești ani la București, în vîrstă de 90 de ani), și Alimpu Costea din Vălcăul Unguresc. Ținutul Sălajului s-au strîns în jurul Șimleului ca o coloană de foc, organizînd gărzi naționale, investind oameni de acțiune românească în fiecare sat și cîtun.

Un moment deosebit din aceste zile de groază îl constituie arestarea și deportarea fruntașilor elementului românesc. Din Șimleu, între cei areștați, se afla Dr. Coriolan Meseșianu, Dr. Alexandru Gheție, Dr. Alex. Aciu, Directorul Băncii „Silvania”, Ioan Creța, profesoara Adela Trif, măritată Meseșan, Petre V. Șireagu, învățător,

comandat și adus în România, în 1917, cele dintîi unități de voluntari. În memorabilul său discurs, din iunie 1917, la Iași, unde era așteptat de suveran și de toți fruntașii țării, în fața statului lui Alex. Ioan Cuza, Victor Deleu spunea: „Noi am pornit din țară străină, dar am pornit cu un singur gînd: să mergem acasă. De aceea drumul nostru nu este decît unul singur: înainte. Și mergînd înainte vom birui. Vom birui pentru că nu sînt așa de înalți Carpații cît ne sînt inimile de înăfate”. Nu era în aceste cuvinte o profeție, ci un crez drămuț într-o mare dragoste de țară. În acele momente marelui nostru istoric N. Iorga și poetul „pătîmirii noastre”, Octavian Goga aveau să spună că „idealul unirii pe care-l vestiră Corpul de voluntari români în fruntea cărora se afla Victor

Oamenii de știință și Unirea

Pagini de patriotism

Exprimind voința tuturor românilor, ziua de 1 Decembrie 1918 a legitimat o realitate obiectivă intrucit, dincolo de împărțirile vremelnice și nedrepte ale țării, românii au fost de la început în cuget și-o simțire, și așa au rămas, înfruntând cu bărbăție și demnitate toate furtunile istoriei. Idealul Marii Uniri, rod al acțiunii și vrierii maselor populare, al întregului popor a animat și inflăcărat deopotrivă și intelectualitatea, pe oamenii de știință care, în ciuda vicisitudinilor timpului, au participat direct sau indirect, prin adeziuni, prin conferințe, prin luări de poziție, la împlinirea decideratului străvechi și scump căci, cum zicea Badea Cârțan, cine a mai văzut graniță prin mijlocul țării!

Fără să-și propună o abordare completă a temei, întreprindere dificilă și, firește, de competența istoricilor, evocarea de față ține să sublinieze poziția angajată, de vibrant patriotism a înaintașilor, exemplul celor care au contribuit la înfăptuirea Unirii însemnând un îndemn și un imbold pentru urmașii lor de azi, cu atât mai grăitor acum, când oamenii de știință români trăiesc un moment de o semnificație aparte pentru destinul lor și al țării, Congresul științei și învățămîntului.

Nenumărate au fost personalitățile științei românești, unele de reputație internațională, care s-au implicat cu toată conștiința în actul Marii Uniri, militând cu inima, cu condeiul și cu pilda pentru întregirea țării. Cei mai mulți dintre ei au acționat în cadrul Ligii pentru unitatea culturală a românilor, numită după 1914, mai fidel față de scopurile urmărite, Liga pentru unitatea politică a românilor, asociație care, bucurându-se de sprijinul maselor largi și întretinând legături strânse cu organizațiile studentesce, cu mișcarea muncitorească și socialistă, a desfășurat timp de aproape 30 de ani „o enormă activitate patriotică și culturală, sfera ei de activitate întinzându-se pe ambele versanți ale Carpaților, precum și în numeroase metropole ale Europei“ (V. Netea, C. Gh. Marinescu, „Liga culturală și Unirea Transilvaniei cu România“, Editura Junimea, 1978). Între membrii ligii, alături de nume ilustre ale culturii românești ca V. A. Urechia, A. D. Xenopol, Grigore Tocilescu, Dimitrie Onciul, Nicolae Iorga (care va înceta din viață ca președinte), Vasile Părvan, Alexandru Odobescu, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Alexandru Vlahuță, I. L. Caragiale, George Cosbuc, Ioan Slavici, Mihail Sadoveanu ș.a., le întâlnim și pe acelea ale unor savanți precum Victor Babeș, creatorul bacteriologiei și seroterapiei moderne, Thoma Ionescu, părintele chirurgiei românești și creatorul școlii neurovegetative pe plan mondial, Simion Mehedinți, geograf de talie internațională, Traian Lalescu, unul dintre fondatorii teoriei ecuațiilor integrale, Dimitrie Pompeiu, matematician cu contribuții de referință la teoria funcțiilor și a calculului funcțional, Constantin Istrati, întemeietorii școlii românești de chimie etc. Încă în 1891, de pildă, Simion Mehedinți a semnat Memoriul studenților universitari români privitor la situația românilor din Transilvania și Ungaria (înlocuitor de Ioan Slavici), dezlănțuind înăsprirea treptată a condiției românilor, situația lor de inferioritate într-un teritoriu, Transilvania, temporar și samavolnic rupt de patria-mamă, dind totodată glas voinței tuturor românilor de a lucra pentru Unire.

Tot cu privire la Simion Mehedinți, cu contribuții de seamă la stabilirea obiectului geografiei și la precizarea locului ei în sistemul științelor, documentele au păstrat dovada că, după procesul memorandiștilor, el i-a vizitat în închisoarea de la Seghedin pe dr. Ioan Ratiu, pe Vasile Lucaciu și pe ceilalți, ale căror idealuri le împărtășea și pentru care a militat cu ardore.

Istoria medicinei consemnează cu respect activitatea lui Victor Babeș (1854—1926), autorul (în colaborare cu A. V. Cornil) a celui dintâi tratat de bacteriologie din lume, descoperitorul a 50 de agenți patogeni, dintre care unii, babeșiile, îi poartă numele. Deși prins până peste cap de treburile sale științifice, împărțite între laborator, spital și catedră, cel care continua să fie considerat, cu argumente, unul dintre precursorii folosirii antibioticelor în bolile infecțioase s-a situat

ferm împotriva nedreptăților din Transilvania, notînd că „asupritorii se slujesc de mijloace care se găsesc în contradicție cu principiile de umanitate și civilizație modernă“. Dealtfel, exprimîndu-și dezaprobarea față de o asemenea politică de forță, Babeș a refuzat să participe, în august 1909, la un congres internațional de medicină organizat la Budapesta, pe care l-a boicotat întregii Asociație a medicilor din București, prezidată de Thoma Ionescu. Explicînd refuzul, Thoma Ionescu a întocmit un amplu memoriu, pe care l-a expediat mai multor societăți europene de medicină, o parte din medicii francezi, cei cehi și sirbi adoptînd aceeași atitudine. În preajma și în timpul conferinței de pace, cînd activitatea în emigrație în folosul Marii Uniri s-a intensificat, cel mai redevabil centru fiind Ecole Internationales des Hautes Etudes Sociales din Paris (unde în fiecare marți se ținea o conferință despre România), Thoma Ionescu a jucat, de asemenea, un rol important, ajungînd să fie numit profesor titular al Școlii. Pe aceeași poziție profund patriotică, de apărare și răspundere a idealurilor Unirii, s-au mai situat, între alții, alții, Gheorghe Murgoci Munteanu, creatorul agrogeologiei și președintele al Comisiei internaționale de cartografierea solului (1923), și bănașeanul Traian Lalescu devenit (după 1908) profesor de matematică la București. Modul în care Lalescu își expune, riguros, științific, punctele de vedere în „Problema etnografică a Banatului“ (inclusiv în „Marea Unire a românilor în izvoare narative“, Editura Eminescu, 1984, pag. 407) rămîne un model de concizie și limpezime a argumentației, încă o probă convingătoare că oamenii de știință, chiar dacă din diverse domenii, s-au alăturat prin acțiunea și prin scrisul lor maselor populare, înscriindu-se ca simpli soldați, devotați cauzei, în realizarea actului Unirii. Un alt medic progresist, Nicolae Lupu nota că, înfăptuind Unirea, „vom scăpa de provincialismul în care am stat mult timp. Și, dintotdeauna receptivi la noile idei și la noile probleme ale zilei, noi vom introduce mereu o civilizație mai înaltă și o libertate mai mare“ (ibidem, pag. 456).

Ar mai fi, pe această atît de generoasă temă, multe de spus și de evocat. Ne oprim însă aici, mîndri să fi descoperit, noi, cei care ducăm acum, sub înțeleaptă conducere a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o lume nouă, că nu puțin au fost oamenii de știință care, dimpreună cu poporul și alături de el, au luptat pentru Marea Unire, consacrandu-i voințe și energii, contribuind la consfințirea unui adevăr istoric obiectiv: unitatea românilor în cuget și simțire. E dealtfel și misiunea pe care, mai mult ca oricînd, și-o asumă oamenii de știință de azi, întreaga intelectualitate a țării participînd activ la ridicarea României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație.

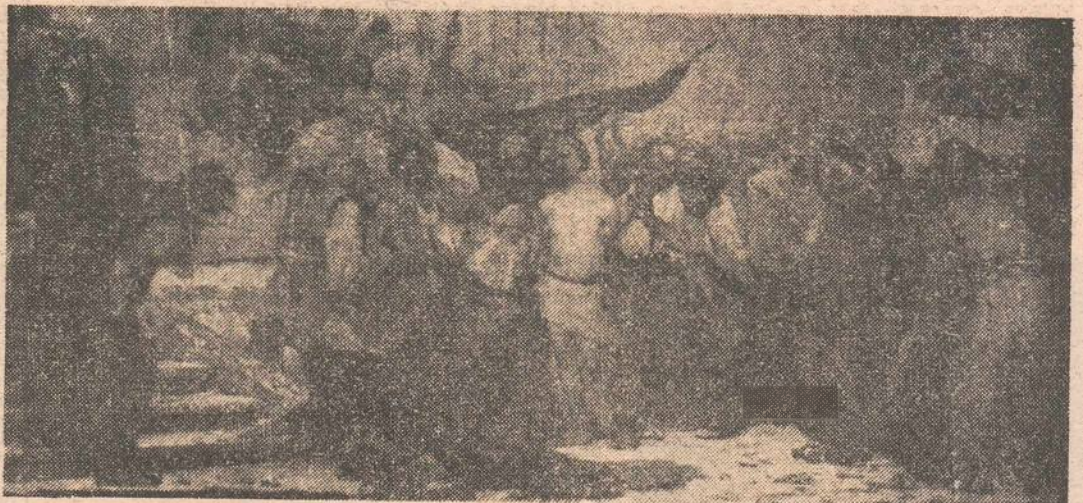
OVIDIU IOANIȚOIA

(Urmare din pag. 1)

cuprinsul cărui caracterul de a fi valid al unui ideal transpus în faptă se traduce prin progres, bunăstare, demnitate umană. S-a muncit în acești ani cu nădejde și au fost obținute succese remarcabile, unele dintre acestea fiind de-a dreptul vitale pentru destinul țării. În același timp, prin crearea unor forme instituționalizate de exercitare a ei, democrația a devenit o realitate încorporată substanței vieții naționale. Din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost înființat Frontul Democrației și Unității Socialiste, tribună și formă de expresie nemijlocită a voinței întregului popor. Contribuția fiecărui cetățean la fapta obștii, asumarea unor răspunderi și eforturi pe măsura telurilor comunității tuturor fiilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, redimensionarea intereselor personale în raport cu interesul general au edificat în noi înșine sentimentul acut al istoriei prin credința că tot ce se întîmplă, și stabilirea proiectelor țării și împlinirea acestor proiecte, ne privește personal. Acest sentiment fiind o altă expresie a realității conform căreia conștiința este un factor de progres,

Pictorii și idealul Unirii

Triada Marii Uniri

Toți marii pictori români sînt pictori ai Unirii, pentru că ei dezvoltă un limbaj propriu și unitar, asemănător și echivalent cu forța expresivă a limbii române și a teritoriului ei poetic, spiritual. Dacă minunata baladă a Mioriței are o arie de răspundere și circulație bine stabilită (vezi monografia Fochi ș.a.), apoi notațiile pictorilor cu privire la fizionomia și costumele țărănilor români alcătuiesc o hartă națională de o frumusețe, de un pitoresc aparte, la fel de distinct ca teritoriul horelor lui Theodor Aman, simbol al unității, al altor jocuri și reprezentări de Jieni și de Irozi, datini și obiceiuri de iarnă, cu steaua și cu plugușorul.

Rîndurile de acum le datorez moral unei sugestii cuprinse în cuvîntul unui poet rostit în vechea piață de la Alba Iulia, pe al cărui caldarim din pietre de riu imaginația îl ajută să audă pașii călărilor lui Mihai Viteazul, să simtă pașii lui Horia, crăișor al Dacilor în răscoală, tot peste rosturile de piatră pe unde s-a scurs singele lui să vadă pășind delegații munteni și moldoveni, alături de cei 100 000 ai satelor transilvane rostindu-se pentru unire.

Torn deci, imaginea din acea zi, în plumb sau în ceară pierdută profilul pietreilor celor vechi și rostuirea lor, netezită de atîția pași și adîncită de atîtea plo. Scot apoi desenul care mi-a rămas din tipărită și rămîn pe mîsa de lucru cu o stranie pasăre bătînd din 3 și 4 aripi deodată, parcă pentru a sfredeli cerul cu ecoul acelor pași dragi și de neuitat. Mă uit bine la forma parcă de fagure straniu, mare, paralelipipedic, care se compune în fața mea și-mi dau deodată seama că ochii mei recunosc formidabila construcție serigrafică a picturii Eugen Tăutu ridicată la noua și dintotdeauna românească universitate din Sibiu, pentru a elogia chipul lui Mihai Vodă Viteazul. Tiparul scos de pe acele pietre vechi, cu plumb topit, sau cu ceară, este modelul tuturor marilor, fantasticilor sale lucrări, muzică simfonică serialistă, puternică voce, de neconfundat a unuia din cei mai dăruți poeți

ai formei și culorii, pe care i-a dat generația actuală a artelor românești. Tot ce a scris în arta din ultimele două decenii este alcătuit din ritmul bine compus și susținut, al peceții pietrelor din cetate, de la Alba Iulia. Culoarele se filtrează prin griuri de cristal și de plumb cînd compun chipul de legendă și de amintire al lui Mihai Viteazul, ca în muzica unui imens vitraliu, cit cerul întreg al patriei.

De aici gîndul și pasul mă duc în fața picturii monumentale „Execuția lui Horia“ reasezată cu grijă, de două decenii pe timpanul marii galerii din Palatul Culturii de la Iași. Este opera de căpetenie a unui dăruit pictor care a ilustrat pînă în 1933 școala ieșeană, Gheorghe Popovici. Mulți ani dusmani ai adevărului și ai hotarelor transilvănene, paznici plățiți ai dictatului de la Viena, au ținut imaginea împăturită și presată de lazi și vrafuri de arhivă în beciurile marii clădiri. Și acum se mai văd striurile verticale pe chipul lui Horia, încoronat cu fierul roșu, și al mamei sale, care cade de durere și de plîns la picioarele lui. Tirită de călăi, din fața scării eșafodului, femeia cu părul alb, numai în ie și catrință, este cuprinsă de fiorul iernii alb, cenușii, murdare, de fiorul morții fiului ei cel fără de moarte, ca tot neamul lui cel impietrit în durere și suferință. Jubilează călăii și citeva măști urite, sadice, sînt cuprinși de paloarea fricii groții și nemșii, se strecoară discret judecătorii imperiali, parcă pentru a nu fi zăriți de lume și de istorie. Cit de bine, de adevărat, de frățește a simțit pictorul moldovean tragedia eroică, simbolul înălțării prin jertfă a unui întreg neam, o poate spune doar prozatorul transilvan, istoricul, biograful, dar și sufletul vibrînd al fiecărui elev de limbă română care se oprește înfiorat în fața marii lucrări de la Iași.

Gîndul și pasul mă duc în fața lucrărilor adunate aniversar în marea colecție de artă a Palatului, la București. Din mulțimea de documente de preț și de imagini gîndite și realizate cu fastul monumental al culorii de sărbătoare, mă opresc cu

fața cernită și parcă absorbită de fresca groasă, de peretele cîndva umez, tencuiala cu umbre cenușii, de vechimea de plumb a pereților de temniță și de cetate, pe care Virgil Alămașan își semnează „Eposul legendar“ și alte evocări ale șirului de generații care încep cu regii Daciei, se opresc o clipă în Alba, cu pasul sunînd de zale al marelui Mihai și al oștenilor lui credincioși, din trei țări române, se luminează apoi în jurul frunții lui Bălcescu și suie cu alai de chipuri vii spre istoria de astăzi și făuritorii ei. Pictorul muntean vine și el, ca nume, de dincolo de munte, are darul narațiunii ca nimeni altul și frumusețea de gest nobil a respectului de vechime și adevăr. Monumentalitatea lucrărilor, țaria lor în veac, este sugerată de pictura în alburi și griuri colorate, o reținere, o sobrietate, o lipsă de stridență, cu totul bărbătești, subliniază puterea de a reține entuziasmul în gesturi. Sînt fapte de piatră picturii lui.

Triada pe care am evocat-o aici, în fața cetitorului nu-i decît o privire, din ochiul poetului, peste țară și prin popasurile ei în istorie, rare străluciri de faptă edificatoare, iluminări ale gîndului nostru dintotdeauna, cu ajutorul căruia am străbătut istoria, acest dar al nostru către noi, pe care nimeni nu ni l-a dat și nimeni nu ni-l poate lua. Semnificația celor trei momente de pictură, semnate de trei români din trei provincii dintotdeauna unite, prin secole desprînse și dezbinăte de trei imperii diferite, ne ajută să regăsim gîndul Unirii ca fir al întregii noastre suferințe și măriri sufletești în tot ce a fost și va fi istorie românească. Arta nu-i o simplă oglindă oarecare sau o dublă amplificare la infinit între două oglinzi, una subiectivă, alta obiectivă, ea este chiar clădirea idealului în real, adică regăsirea de sine, după odiseea rătăcirilor și a instrăinărilor de atîtea ori cauzatoare de moarte. Pictura este încă o dovadă că sufletul ne-a rămas întreg, unic, în unitatea lui, și viu.

RADU NEGRU

Frontul unității noastre

în anumite împrejurări chiar cel mai important factor de progres. Pentru că în înfăptuirea operei constructive cu care am fost și sîntem și vom fi întotdeauna datori, așezăm fiecareia dintre generațiile care ne-au premers ori ne vor urma, așezăm fiecareia rînd de oameni din istoria țării, mai înainte de toate am avut și avem nevoie de noi înșine, adică de toate resursele noastre fizice și sufletești, de tot ceea ce oamenii acestei țări reprezintă ca potențial de energie și de creație. Și este o realitate că în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste se împlinesc, astăzi, convergența programatică a tot ceea ce în spațiul românesc înseamnă faptă și idee. Certitudinea de a ne fi înscris pașii în ritmurile caracteristice comunităților care și-au propus drept țel atingerea unui înalt nivel de civilizație și cultură, un neconținut progres, stă umăr la umăr cu certitudinea că unul dintre titlurile de glorie ale anilor noștri este reprezentat chiar de relevarea adevărului că politica partidului comunistilor români, în esența ei, conti-

nua în cuget și faptă cele mai înaintate și generoase demersuri și strădăni din istoria noastră, că ruptura românilor cu trecutul nu a avut și nu are în vedere o despărțire de idealurile dintotdeauna ale poporului care sîntem, de nobilele tradiții ce ne acordă distincții între națiunile lumii. Prin rostirea, la tribuna Congresului al IX-lea, a acestui adevăr deosebit de tonic pentru toți filii pămîntului românesc, s-a revigorat în susși substratul adînc al patriotismului nostru și succesele obținute în cele două decenii care au trecut de atunci își găsesc astfel o explicație majoră prin chiar patriotismul chemat a se exprima prin rodnicia muncii individuale sau colective. Iar regăsirea crezului luminos al unor vizionari, al înaintașilor, în chiar temelia a tot ceea ce în viața românilor înseamnă inițiativă, elan, demers social creator, atribuie Epocii Nicolae Ceaușescu meritul nepieritor de a se înscrie în cartea de istorie în mod fundamental prin felul cum a înțeles că mai ales într-o carte de istorie o filă se reazăim pe alta. Pe acest temei în care sînt cu-

prinse resursele de fertilitate ale oricărui proiect de viitor, hotărârile Congresului al XIII-lea al partidului vor fi înfăptuite prin munca plină de abnegație și dăruire a întregului popor. Elaborate în spiritul orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu aceste proiecte au fost supuse judecării obștești, conform practicii profund democratice statornicite în viața politică a României socialiste, astfel încît forma lor definitivă s-a impregnat cu peccetea înțelepciunii colective, prin litera și prin spiritul lor aceste proiecte de viitor fiind un exemplu strălucit și o dovadă în plus că dialogul permanent pe care secretarul general al partidului îl întretine cu țara, cu oamenii ei, prilejuiește înfăptuirii noi și deosebit de fertile ale creativității politice. Temeinicia acestui angajament, a acestei hotărîri de a privi mai departe, de a consolida victorii repurtate cu trudă derivă dintr-o experiență trăită plenar, aceea a unității și democrației noastre, a simțului datoriei prin care ne identificăm a fi nici mai mult dar nici mai puțin decît ceea ce spunea un mare istoric, patria-la un moment dat.

DUMITRU ELIADE

Simbătă, la Pitești, finala europeană

la polo :

Cupa cupelor stă bine în vitrina clubului Dinamo!

Vlad Hagiu, acum e rindul tău!
Fotografie de
AUREL NEAGU

În prima mână a finalei Cupei cupelor la polo, Dinamo București a pierdut la limita întâlnirea de la Budapesta: 11-12 cu Vasas. Martorii oculari afirmă, și trebuie să le dăm crezare, că bucareștii ar fi meritat cel puțin un rezultat de egalitate, ei conducând mult timp pe tabela de marcaj și având chiar, în minutul 18 (se joacă 4 reprize à câte 7 minute fiecare), un avantaj de două goluri (8-6). Finalul a fost însă mai puțin fast pentru elevii antrenorului de Iuliu Capsa și Dinu Popescu, victoria revenind budapeștilor. Chiar dacă au lăsat o frumoasă impresie în piscina „Komjádi”, specialiștii subliniind că meciul lor l-a depășit, în virtuozitate și frumusețe, pe cel dintre BVSC Budapesta și Spandau 04 din finala Cupei campionilor (disputat cu o zi mai devreme în același bazin), mulții noștri campioni au obligația să analizeze cu luciditate și discernământ erorile comise în partida tur (cite au fost!), socotind că până una, alta oaspeții vin la partida decisivă cu avantajul unui gol! Altfel spus, o înfringere, cum a fost cea de la Budapesta, cit de onorabilă, rămâne tot o înfringere și, pentru simbătă, așa trebuie privit meciul. El trebuie pregătit cu maximă atenție și nu ne îndoiim că, știind competența tehnicienilor dinamoviști și puterea de luptă a jucătorilor lor, poloștii noștri vor face tot ce vor putea pentru a obține o izbândă care să-i permită lui Ante Lambașu, președintele Ligii europene de natație și observator al acestora la Pitești, să le înmîneze lor mult doritul trofeu. Mult a fost, puțin a mai rămas, o singură întâlnire, să le urăm dinamoviștilor succes, convingși că stă în capacitatea lor de a lăsa orice dovă, să-l realizeze, oferind iubitorilor sportului românesc satisfacția Cupei cupelor!

Din câte am înțeles de la antrenorul Iuliu Capsa, avizată asupra valorii partenerilor de întrecere (care sunt încă deținătorii în titlu ai Cupei campionilor), ca și asupra lipsurilor acestora (o echipă mai degrabă robustă decât rapidă), jucătorii noștri se antrenează în aceste zile cu multă râvnă, cuvântul lor de ordine fiind unul singur: victoria cit mai confortabilă.

Meciul retur se va desfășura, am mai spus-o, la Pitești, simbătă, cu începere de la ora 16, el urmând să fie arbitrat de Klarici (Iugoslavia) și „Blan” (R.F.G.). Bazinul olimpic din Trivale, de care răspunde (și răspunde bine!) arbitru de fotbal A. Nicolescu, e pregătit până în cele mai mici amănunte să-și primească oaspeții, în apă și, deopotrivă, în tribune, scontându-se, ca și la partida cu Sisley Pescara, pe un public numeros și înflăcărat, în stare să-i poarte pe dinamoviști spre izbândă. Vasas și-a anunțat sosirea pentru vineri, poloștii unguri urmând să fie găzduiți de hotelul „Muntenia”. O ultimă informație: dacă Dinamo va câștiga la un singur gol diferență, întâlnirea se va prelungi, în polo, spre deosebire de fotbal, numărul punctelor marcate în deplasare necontând.

ROBERT COSMOC:

„I-am pus pe băieți la treabă“

— Dumneata ești conștient, Robert Cosmoc, că poți concura pentru titlul de antrenor al anului?

— Ce spui?!
— Să socotim: până la venirea duminică, înaintea meciului cu Dinamo, „Poli” Timișoara luase 3 puncte din 9 partide, după care, în următoarele 6 întâlniri, a luat 10, două dintre ele în deplasare! Care să fie secretul acestei reveniri spectaculoase?

— Celor care se miră, și sînt destui, le răspund așa: n-am făcut nici o minune! I-am pus pe băieți la treabă, alit. Așezându-i altfel în teren, lăsându-i să se exprime.

— Echipa era nepregătită?
— Nu cit să fi avut numai 3 puncte. Datele medicale, confirmate și la Centrul „23 August” din București, mi-au arătat însă deficiențe mari la rezistența specifică. Rezistența generală era mai bună. Poate că a contat, îmi dau cu părerea, lipsa de experiență a lui Dumitru, dar sînt tentat să cred că el a avut o altă dominantă.

În afara echipei, căreia îi impresionasem, asta i-aș reproșa în primul rînd, o stare de spirit proastă. În ciuda valorii lor, jucătorii se resemnasera. N-aș vrea însă să fiu prea aspru: Dumitru încă nu și-a spus, ca antrenor, ultimul cuvînt. E tînar, timpul nu-l presează.

— Să înțeleg că „Poli” are valoare?

— Are, ea e o echipă de prim-mele 6. Cîteva băieți ar putea juca oricînd în orice formație din elita fotbalului nostru.

— Nu le pronunța numele, s-ar putea să și joace, foarte curînd!

— Am fost și sînt pentru circulația valorilor, așa că nu mă tem. Circulație, de acord, dar în cadrul unor schimbări reciproce avantajoase. Cînd ziceam ce ziceam, mă refeream întîi și întîi la Rotariu, care a și trecut pe la lotul de tineret, la Giuchici și la Moise. Dar nu-s singurii.

— S-a modificat și sistemul de joc?

— Da. Echipa aplica un 4-3-3 cam romantic și, încă mai grav, în viteză a doua. Am trecut la

4-4-2, reconsiderînd cîteva jucători.

— De pildă?

— L-am pus pe Sabou, fozositarareori și mai mult ca fundas, mijlocas de acoperire, sesizînd intuiția și puterea lui de muncă. Din Șulea, fost mijlocas, și el mai mult rezervă, am făcut un libero cum, susțin eu, n-au multe divizionare A.

— Lotul s-a mai îmbogățit?

— Nu. E același. Doar că Bolba, Ionuț, Oancea și alții au cîștigat în forță. Cîștigînd în forță, au cîștigat și în încredere.

— Totul în doar cîteva săptămîni?

— Am exploatat, la maximum, întreruperea de campanie survenită cu prilejul meciului cu Turcia. Am plecat la Valea lui Liman, unde am efectuat și 3 antrenamente pe zi. Știam că vine sfîrșitul sezonului și că, si din cauza timpului nefavorabil, mulți o vor lăsa mai moale. N-am mizat adică numai pe retur, ci am încercat să recuperăm cit mai mult acum. Ne-a ieșit, ce pot să zic? Trebuie însă să menționez că am avut, și avem, un sprijin total, recondiționat din partea organelor locale și a publicului.

— Cum a reacționat publicul?

— La început, firește, cu circumspecție. Apoi a trecut îngădă echipă, tot mai aproape.

La peluză

Restanțe

Rotariu confirmă. La București, în meciul cu Victoria, a adus echipei sale o splendidă cunună. Ca și Petcu Hunedoarei în fata Sportului Studentesc. Balaci revine. Balint urcă în topul golgeterilor. Epocile de grandoare sportivă sînt însoțite de un soi de orbire. După egalul pe Wembley, cine ar mai fi văzut străluciri aiurea, la Timișoara, Hunedoara, sau Rîmniciu Vilcea? Necesitatea vine întotdeauna cu propriile-i soluții. În umbra lui Klein și Mateuț, Gabor și Văcutu, travaliul lui Petcu ar fi putut împărtași destinul anonim al lacurilor de acumulare. Ispititoare, tentația transferurilor de idoli cuprinde în febrilitatea ei pericolul improvizității. Despre destinul îngrat al lui Petcu am mai scris. Neșansa l-a urmărit multă vreme cu neîncrederea care decantează valorile de nonvalori. L-am remarcat, în trecere, și pe Rotariu; un talent extraordinar, am scris și nu m-am înșelat. Nici unul dintre ei n-a apărut peste noapte. Petcu și Hagiu au avut pe rînd soarta meciului în miinile lor. Doar Petcu a fructificat-o. Viata se joacă cu personajele sale, le urcă și le coboară, le pune în situații dintre cele mai bizare. Le preface uitate și revine la ele tocmai cînd se așteaptă cel mai puțin. Într-un fel, soarta lui Petcu se aseamănă cu a lui Stoica; îi desparte doar vîrsta.

La masa presei a circulat o idee ciudată și spre surprinderea mea ea a prins. Văd că o idee, ca să umble prin lume, trebuie să ofere o atracție comună unei anumite dispoziții a spiritului ceea ce conținea mai mult decît cantitatea de adevăr pe care ea o conține. În meciul cu Irlanda de Nord, a aruncat cineva, Lucescu trebuia să meargă la meci nul. Am

pierdut deci numai fiindcă am dorit să cîștigăm. Dacă mergeam la meci egal, irlandezii n-ar fi marcat golul acela. În momentul respectiv, atît irlandezii cit și noi aveam șapte puncte. Și fiecare cite un meci în deplasare. Noi ar fi trebuit să remizăm cu irlandezii în meci direct acasă la noi și să lăsam pe seama Angliei sarcina de a ne califica la mondiale. Ca să nu mai spun că promotorii, post-festum, ai acestei păreri sînt cei care la timpul respectiv pronosticau posibilitatea unei înfringeri a României în Turcia. N-aș fi revenit la aceste socoteli puerile, dacă substratul etic al unei astfel de viziuni n-ar contraveni flagrant ideii-lui de culețantă, demitate și măreție sportivă pe care mă strădui de o bună bucată de vreme să-l promovez în acest colț de pagină. După rezultatele grupei și după cite am văzut noi înșine, nord-irlandezii sînt sub valoarea echipei noastre naționale. Avem confruntare directă, la noi acasă, cu un adversar mai puțin omogen, meciul egal nu ne asigură calificarea, care ar urma să dispute pe alte stadioane, de către alte echipe, și noi să ne propunem remiza în locul organizării jocului, a unei selecții lucide, a unei tactici adecvate, a unei înțelepciuni în joc? Cum ne-am putea spăla rușinea unui astfel de gînd? Unde să ne ascundem puchi-noasa inchipture? Am pierdut calificarea la București: în mod necesar irlandezii au obținut-o în deplasare, fiindcă numai așa se cîștigă laurii sportivi, în confruntare directă, prin curaj și îndrăzneală.

Un duel interesant de ultimă oră: Steaua și Dinamo, cu o nouă conducere tehnică, dispută la un interval de cîteva zile jocuri cu un adversar comun: Gloria Buzău. Greu pentru toate trei echipele, dar cel mai greu e pentru Gloria. Poate se va putea renunța cîndva la sistemul restanțelor.

NICOLAE CRISTACHE

— Tradiția fotbalului timișorean nu te-a jenat?

— În ce sens?

— Se spune că unde toți se priceap, viața unui antrenor e mai dificilă: unui trag într-o parte, alții într-alta, fiecare își dă cu părerea, se bagă!

— Nu-i rău să ascuți, dar de hotărît, să hotărâști numai tu. Pentru că tu răspunzi și, la o adică, tu plătești.

— Alțeva, Robert Cosmoc: luînd o echipă ca „Poli”, la -5, nu ți-ai dat seama cit riști?

— Ba da, de aceea am și vrut, înainte să zic da să văd jucătorii. În 3 zile am făcut 3 meciuri, cu Corvinul, cu U.T.A. și cu C.S.M. Lugoj, m-am lămurit și am acceptat.

— Cum te-ai lămurit?

— Am înțeles că lucrurile se pot îndrepta. De ce 3 meciuri? Pentru că în 90 de minute orice jucător te poate păcăli. În 270 însă, e mai greu.

— Care a fost primul semn al revirimentului?

— Victoria obținută în fata lui Dinamo: a venit ca un balon de oxigen. Apoi, acumulările s-au exprimat mai ales la București, unde am învins pe Victoria, recuperînd din minusul de la „adevăr”.

— A fost o izbîndă ușoară?

— Victoria e o echipă bună. Nimîni nu cîștigă ușor la ea.

— Să privim lucrurile drept și să spunem dacă Robert Cosmoc a însemnat o șansă pentru „Poli” și „Poli” a însemnat o șansă pentru Robert Cosmoc după atîția ani de divizia B. Greșese?

— După exact un deceniu, în 1975 despărțindu-mă de F.C. Bihor. Cred că ai dreptate. La cei 54 de ani ai mei, acesta poate fi unul din ultimele trenuri. E și motivul pentru care m-am angajat la treabă cu toate forțele, cu toate energiile. Am avut și norocul unei echipe receptivă și cuminți. Al unei echipe cu valori.

— Mai sînt multe de îmbunătățit?

— Firește. Pregătirea fizică am făcut-o din mers, cu puțin la os. Nici de organizarea jocului nu sînt foarte mulțumit, socotînd că Rotariu, Sabou, Bolba, Bozeșan II, Andrieș, alții, încă foarte tineri, mai pot crește.

— Ce va urma?

— Să batem duminică pe A.S.A., acasă, și să luăm, în ultima etapă, un punct la Pitești. El ar fi peste plan. Ne propusese 15 pentru tur, dar știi cum e omul? Cînd simte că poate, vrea cit mai mult!

— Mulțumesc, Robert Cosmoc, și succes!

OVIDIU IOANIȚOIA

Viața unei mari campioane

O
FATA
TUTE
DE
PICIOR

3

Ora 10 — antrenamentul de bază, care însumează 12-14 km, format în special din alergare pe distanțe scurte de 200-400 m sub formă de intervale, sau distanțe lungi 1000-2000 m sub forma repetărilor. Ambele cu intensitate foarte ridicată.

După acest antrenament și după dejunul care se servește la ora 15, urmează 1-1½ h de somn.

Ora 16.30 — al treilea antrenament al zilei, care de obicei este format numai din alergare de durată de circa 10-12 km și la o intensitate medie.

Acastă alergare trebuie să urmeze obligatoriu după antrenamentul de intensitate mare făcut dimineața. Împreună cu somnul de la prînz, ea are menirea să relaxeze, să odihnească și să oxigeneze musculatura, ceea ce, dacă adăugăm somnul de noapte ce urmează, reface aproape complet organismul pentru efortul de a doua zi!

Într-o zi dedicată sportului, în care nu are obșnuitele obligații de serviciu, Maricica Puică acumulează circa 50 km și astfel de zile sînt nenumărate într-un an. Sigur că există și zile mai ușoare, pentru a evita monotonia în pregătire, dar nici una din ele nu repetă programul altuia, fiecare avînd specificul și intensitatea ei.

Ce rămîne neschimbat, de la o zi la alta, de acest gen, cu excepțiile de rigoare, este deșteptarea la ora 7 și culcarea la ora 21.30.

Este minunat, ne mărturisea Maricica, să primești flori din simpatie și admirație, să dai autografe unor sinceri și entuziaști spectatori. Să ți se facă fotografii alb-negru sau color, în timpul zilei, în amurg sau noaptea, pe stadion, pe stradă sau la aeroport.

Dar cel mai plăcut lucru, pentru mine născută, cum vă spuneam, la Iași, în Tîcău, nu departe de bojdeuca

Serial Flacăra

lui Creangă, este să hoinăresc prin țară, nu alergînd din nou pe stadioane sau cu mașina spre campionate naționale, ci pe-ndelete, ca turist. Să plec spre Moldova și Bucovina, în munți sau la mare. Mi-ar plăcea odată să merg în deltă — nu mi-e teamă de țîțari.

— Cînd? îl întreb mereu pe Nelu, dar el, diplomat și echivoc, dă mereu din umeri, parcă vrînd să spună: „Știi că nu depinde de mine, ci de calendar”. Alud decît al dumneavoastră și cu foarte puține zile în roșu.

— Și apoi ca să mă îmbune?

— Cine știe, poate la anul...
Nu este chiar plăcut să te bombardeze mereu, în timpul concursului, ziua, dar mai ales noaptea, cu necruțătoarele și enervantele „flashuri” fotografii. Dar te obișnuiești cu orice, așa cum te obișnuiești cu distanțe și ritmuri noi de alergare.

Se pare că pe Nadia, pe Virginia Ruzici, pe patinatoarele Fleming sau Rodina nu le stingherea această „avalanșă” de curiozitate, dar adevărul este că în sporturile lor fotografii slau la distanță. La noi e altfel și fotografii parca se întrec ca să sufoce o atletă, și așa obosită după cursă, sau să-i strice într-o întrecere de cros ritmul de alergare, și așa neritimic din cauza traseului dificil și a obstacolelor gîndite cu multă și parcă diabolică imaginație.

Dar Maricica, fată bună, își spune că, în fond, ei nu își fac decît datoria, așa cum și-o face și ea alergînd. Să fim deci... oameni.

Dar să ne întoarcem la autografe. Este ciudat și minunat să vezi că oamenii au nevoie sufletească de numele tău, de semnătura ta.

După cursa de 33 de mîle pe care a cîștigat-o în

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● „Cine aprinde mai repede un băț de chibrit?” Dacă așa s-ar intitula, un concurs, ce credeți, cei de la Fabrica de chibrituri București ar ocupa primele 3 locuri? Da, zic eu, dacă ar fi concurenți și dacă timpul ar fi nelimitat. C.T.C.-iștii respectivei unități producătoare folosesc oare numai brichete? (Vasile Mic, Călinești-Oaș nr. 340, județul Satu-Mare)

● **Consiliul popular al orașului Costești, județul Argeș**, „Gospodarul Marin C. Stancu în vîrstă și bolnav a fost ajutat spre a preda la reformă a bovină adultă și la I.A.S. Costești 2 tauriși pentru îngrășare, urmînd ca această din urmă unitate să mai preia două bovine tinere într-un timp relativ scurt, cel în cauză rămînînd astfel cu animalele de care nu se poate lipsi: două vaci cu lapte și două capete tineret taurin”.

● **Costică Strezoiu din Rîmnicu Sărat, cart. N. Bălcescu, bl. 1B, ap.14**, ne scrie că în ziua de 29 septembrie a.c., împreună cu soția sa, a intenționat a se duce la socrii în satul Al. Odobescu. Nu au mai ajuns însă la destinație cei doi intrucit, pare-se, șoferul aflat în acea dimineață la volanul autobuzului 31-BZ-514 era indispus și doar la o mică observație făcută de unul din soții Strezoiu (că de ce portbagajul e plin cu mere și nu destinat bagajelor) i-a și pofit pe aceștia jos: „Ceremonia”, sintem inconștințați de semnatarul scrisorii, nu a fost tocmai plăcută. Încă un amănunt: soții Strezoiu compostaseră biletele. Conducerea I.T. Auto Buzău îl va felicita oare pe șoferul în cauză? Sintem pe recepție.

● De la **Sucursala județeană CEC Caraș-Severin** primim o completare de răspuns la acela al procuraturii județene, referitor la sustragerea de către Dorel Hreboriuc a sumei de 6.000 lei din libretul CEC aparținînd lui Victor Mihali din Borsă (aflat împreună cu delinquentul la muncă silvice în zona Reșiței). Astfel ni se face cunoscut că, deși libretul nu figura pe lista celor pierdute, datorită supercalității de care a dat dovadă lucrătoarea Alexandra Bușu de la CEC Reșița (și pe care a semnalat-o revista noastră la această rubrică) a fost sancționată conform art. 100, litera „a” din Codul muncii.

● Rezolvări pe care sintem în măsură a le face cunoscute: **Consiliul popular al sectorului 6 București** a rezolvat cererea Ecaterinei Pricină, în sensul că aceasta a fost repartizată spre a munci la Uzinele Chimice Române; **Consiliul Popular județean Argeș** rezolvă în mod favorabil situația profesională a Mirelei I. Marin — ea a fost încadrată pe un post TESA la Cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor din comuna Cocu; **Consiliul popular al municipiului Tirgoviste** ne înștiințează că Gheorghita Dumitru, mamă a doi copii și cu situație familială grea, a fost repartizată în muncă la A.E.S.C.L. Tirgoviste.

● Muncitorul Gheorghe Petre s-a aflat pînă nu demult într-o situație cel puțin îngrijorătoare. Datorită faptului că nu a prezentat în timp certificat medical

(fiind bolnav), unitatea unde el lucra de 37 de ani — Întreprinderea de morărit și panificație Giurgiu — i-a desfacut contractul de muncă. Intervenind, **Consiliul popular al județului Giurgiu** a stabilit ca Gh. P. să fie internat în Spitalul județean Giurgiu, iar după externare să-și reia activitatea la același loc de muncă.

● În numele cetățenilor din comuna Braniste, inclusiv al celor din satele Măluț și Cireșoaia, tovarășii de la **Consiliul popular al comunei Braniste, județul Bistrița-Năsăud**, ne roagă să intervenim spre a fi ajutați să rezolve problema transportului în comun pe ruta Dej-Cireșoaia, prin preajma căruia nu există linie ferată. Între cele două localități s-a putut circula ireproșabil pînă pe 5 noiembrie a.c., iar orarul s-a dovedit a fi cel potrivit.

● De la **D.G.A.I.A. Buzău** primim răspuns la sesizarea lui Eugen Lica, șofer la I.E.L.I.F. Buzău, că, prin Decizia nr. 137/1985 a conducătorului respectivei unități, E.L. a fost trecut pe un vehicul corespunzător, iar retribuția fiindu-i stabilită la 2.326 lei, cum era normal.

● Din motive de sănătate ne cer sprijinul Neculai Stratulat și Cotoi Anica din București. Răspunsurile Direcției sanitare a municipiului București: S-a dispus Dispensariului policlinic de copii al Sectorului 3 internarea copilului în cauză la Căminul-spital Plătirești. Acesta în primul caz, iar în al doilea: Cotoi Anica a fost internată la Spitalul clinic al sectorului 4 și, dacă analizele vor dovedi necesitatea internării bolnavei la Spitalul Fundeni, se va proceda în consecință.

● În revista „Flacăra” nr. 18/1985 am citit o însemnare a apreciatului dr. Ioan Corneanu din Satu Mare, privind unele fapte de curaj dovedite de un grup de români din Mofșinu Mic, județul Satu Mare, pentru păstrarea limbii române amenințată cu desființarea de către fostul regim austro-ungar — ne scrie **Ioan Bota din Florești, strada Avram Iancu nr. 34, județul Cluj**, iar **Ștefan Zetea, Aleea Băișor nr. 13 ap. 121, Cluj-Napoca**, ne scrie asemănător. Pentru a păstra întocmai adevărul istoric, sint de părere cei doi semnatari, se cuvine a preciza că repetatele fapte de bărbăție și curaj ale românilor transilvăneni s-au petrecut în anul 1912, iar în fruntea grupului s-a situat Gheorghe Mureșanu, președintele de mai apoi al ASTREI — Filiala Carei.

● **Anna Giursz din București, str. Valea Oitului nr. 16 bl. A28, sc. 3, ap. 44, Sector 6**, ne-a scris în legătură cu impozitele și taxele ce le are de plătit. De la circumscripția financiară a respectivului sector, aflăm că, în perioada octombrie 1984 — februarie 1985, reținerile din pensia Annei Giursz au reprezentat: 901 lei impozit (cu majorări legale) pentru 1984, iar restul rate lunare (inclusiv una restantă, cu majorări) pentru plata apartamentului propriu. Problema acestui mijloc de locuință (motoreta) va fi ea rezolvată. Anume la adresa indicată în sesizare va fi impus cu taxa legală respectivă fostul sot al celei ce ne-a scris, inclusiv

pentru anul trecut, iar suma deja plătită (pentru 1984) va intra în contul celorlate impozite pe anul în curs.

● În rezolvarea unor probleme interesînd unitatea unde lucrez, m-am „lovit” de niște inițiale oarecum bizare, precum: I.L.U.T.M.B., I.A.R.C.T.M., I.A.V.S.M., ori altele mai lungi și mai sofisticate, de-și împleticesc limba nu alta, atunci cînd le pronunți. Mai mult ca atât, oameni ai respectivelor unități nu pot reproduce în cuvinte denumirea exactă a locului de unde își iau retribuțiile. Atunci la ce bun? Un alt exemplu ce îl am la îndemînă: întreprinderea ce se ocupă cu semințele și materialul sădător se subscrie acum cu inițialele: I.A.D.C.V.S.M.S. (fie-mi iertat de am „mîncat” vreo literă) și nu AGROSEM, cum toți copiii o știu înainte. Nu se poate găsi o soluție? ne întreabă **Nicolae Roboțin din Timișoara**.

● **C. Iordache (str. Mașina de piine nr. 8, Sectorul 2, București)** făcuse cîteva observații, nefondate, desigur, cu privire la atribuirea numelui de Traian unei străzi și unui hotel din Brăila. Iată și răspunsul **Consiliului popular al municipiului Brăila**: Avînd în vedere istoria patriei și poporului nostru, noi sintem singurul popor latin care păstrează numele Romei. După cum se știe, numele lui Traian a fost și este venerat în folclorul nostru (ne aducem aminte de colinde, de „bădița Traian” și de jocurile „Traianu”). Moștenirea latină este prezentă în toate componentele culturii și civilizației neamului nostru. „Petecetea Romei”, cum spunea marele Iorga, este un titlu de mîndrie pentru istoria noastră națională. A nega aportul Romei la istoria și cultura română înseamnă a ne nega pe noi înșine! Gîndim și vorbim în limba Romei. Psihologia și viața noastră au nenumărate trăsături latine. Așadar, cinstirea lui Traian și, implicit a Romei eterne, reprezintă un act de recunoștință pentru strămoșii noștri daco-romani.

● Mai mulți cetățeni ne-au solicitat sprijinul în vederea reglementării situației lor locative. Mulțumindu-le factorilor de resort pentru solitudine, redăm cîteva din cazurile soluționate favorabil. **Consiliul popular al județului Ialomița**, manifestînd înțelegere pentru situația inginerului chimist Constantin Olteanu din Slobozia, a repartizat familiei acestuia un apartament cu 3 camere în blocul 1-B, sc. B, etaj 2, ap. 6; **Consiliul popular al municipiului Tulcea** a rezolvat, problema disputei locative între familiile Vasile Carastoian și Smarandache, în sensul că apartamentul i-a fost acordat primei familii, iar celei de-a doua, de asemenea, i s-a repartizat din fondul locativ de stat un

apartament; **Consiliul popular al Sectorului 6, București**, urmare a scrisorii Ecaterinei Morar, țînînd cont că soțul acesteia este om al muncii la întreprinderea de piele sintetică, a hotărît să-i repartizeze și acestei familii un apartament cu două camere; **Consiliul popular al Sectorului 1, București** aprobă pentru Elena Pirjol din București, str. Timișana nr. 9, prelungirea cazării provizorii, în locuința de la numărul de mai sus, pe încă 12 luni.

● **Întîlnirea fiilor satului din Popești-Deal-Prodănești, comuna Golești, județul Vilcea**, a constituit un prilej de mare bucurie pentru cei veniți și cei decasă, țîne să ne relateze Laura Vega din Rîmnicu Vilcea, str. Republicii nr. 32. Cu prilejul acestei s-au sărbătorit 100 de ani de la înființarea primei școli din acest frumos sat vilcean.

● Potrivit art. 150 din Codul muncii, durata pauzei pentru alăptarea copilului este de o jumătate de oră și se acordă la intervale de cel mult 3 ore. Timpul total acordat pentru pauză, inclusiv deplasările la domiciliu și înapoi, nu poate depăși 2 ore zilnic. Neputîndu-se încadra într-un astfel de program, Teodora Anton din Călărași a solicitat sprijinul revistei să o ajute în a-și cumula pauzele pentru alăptare și a lucra astfel consecutiv 6 ore, pînă la împlinirea de către copil a vârstei de 9 luni. **Consiliul popular al județului Călărași** a soluționat prompt și în mod favorabil cererea.

● **Constantin Pantoș din Padova, județul Bacău**, semnaleză revistei că, în cadrul unității C.A.P. din localitate, în locul numit „Părăgini”, 15 ha cultivate cu în pînă sîmînță s-au făcut... „paragină” și circa două ha floarea-soarelui la „Cimitir Schitu”, de asemenea. Despre coceni de porumb (netăiați), ce să mai vorbim...

● **Primim de la Procuratura județului Buzău**: Prin sentința penală nr. 7/II/1985, Tribunalul județean Bacău a condamnat-o pe Jenica Stoian (fost administrator-contabil la Asociația de locatari de pe lângă Centralele termice 1 și 2 Buzău — n.n.) la 12 ani închisoare, rețînînd în sarcina sa un prejudiciu de 251.601 lei. Iulia Lupu, fost revizor, a primit și el 5 ani închisoare și a fost obligat la despăgubiri civile pînă la concurența sumei de 24.200 lei (cit în-înșuși a beneficiat — în bunuri și bani — pentru mușamalizarea situației și prezentarea de concluzii eronate prin actele de control).

● **Consiliul popular al sectorului agricol Ilfov**, în urma intervenției noastre, eliberează actele de proprietate și este de acord cu vânzarea către cetățeni din cadrul comunei Jilava a două vaci de către Dumitru Florea, om în vîrstă de 80 de

ani. C.A.P.-ul Jilava a hotărît să cumpere o vacă bună de lapte de la octogenarul gospodar din localitate. E vorba, zice bătrînul, de o pradă a stafetei.

● **Zaharia Roșila din Cluj-Napoca, str. 13 Septembrie nr. 2, ap. 17**, după ce apreciază articolele publicate în revista noastră la rubrica intitulată: „S.O.S. — apele minerale”, constată cu amărăciune că, deși sintem bogăți, chiar foarte bogăți în izvoare de ape minerale, în magazinele alimentare acest produs este întîlnit cu o inexplicabilă lipsă de ritmicitate. În același context, propune reglementarea eternei probleme a sticlelor de diverse mărimi și a capaceelor, a lăzilor.

● Referitor la articolul apărut în „Flacăra” nr. 45/8 noiembrie a.c., **Centrul de librărie Bacău** ne trimite un răspuns ce merită a-1 citi cu atenție: „Deficiențele semnalate la Librăria „Vasile Alecsandri” corespund realității. O spunem încă de la început că sintem foarte supărați pe noi înșine că am ajuns să fim criticați aspru și încă pe merit. În ziua de 12 noiembrie a.c. s-a organizat o analiză temeinică — pe alocuri dură. Referitor la cele 3 avize care au sosit de la depozit la librărie, cu bani în loc de carte, vă informăm cu toată sinceritatea (și uneori sinceritatea costă) că noi din depozit nu vindem carte”.

● La Sinaia a avut loc recent cea de-a treia ediție a Zilelor prahovene de terapie pe tema: „Tratamentul și recuperarea în bolile aparatului osteoarticular”. Organizată de Filiala Prahova a Societății de Științe Medicale din R.S.R. și Direcția sanitară a județului Prahova, manifestarea cu caracter național intrată deja în tradiția științifică a vieții medicale prahovene, s-a desfășurat sub deviza „Primum non nocere, deinde vindecare” și a cuprins în programul său prezentarea a peste o sută de referate și comunicări științifice reieșite din cercetarea și studiarea patologiei reumatismale cu aplicabilitate în practica curentă medicală, numai cadrele medico-sanitare și cercetătorii din Prahova susțînînd 25 de lucrări. De menționat că, în continuare, a fost prezentat volumul I al cărții „Tratamentul bolilor cronice în medicina internă” de dr. M. Belascu, apărută în Editura „Dacia” din Cluj-Napoca, iar masa rotundă organizată cu acest prilej pe tema „Soldul dureror cu aplicații terapeutice interdisciplinare s-a bucurat de o participare prestigioasă din partea firmei elvețiene „Ciba-Geigy” și a unor recunoscuți specialiști din Timișoara și Ploiești. Semnează: dr. Ioan Neagu, Ploiești, str. Teiuș nr. 3 A.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țîn zilnic între orele 11 — 14.

Serial Flacăra

California, profesorul universitar de limbi clasice și scriitorul Eric Segal, autorul lui „Love Story”, a declarat ziaristilor:

— A fost cumplit. Nu, nu cursa. Am strîns atîtea miini cite n-am strîns în viața mea ca profesor și scriitor.

— Și totuși a fost plăcut? au insistat ziaristii.

— Da, plăcut. Dar, inchipuiți-vă că după atîtea zimbete și surisuri față de atîtea oameni entuziaști și necunoscuți, abia îmi puteam deschide gura.

— Dv. și așa scrieți...

— Da, dar sint profesor și trebuia să vorbesc. Dar, lăsînd gluma, este pasionant să vezi ce poate face entuziasmul din oameni, chiar din cei mai tăcuți și rezervați. Da, sigur, oamenii au nevoie de bucurie și alergarea cred că este unul din primele noastre instincte...

— Intr-adevăr, așa este tot ce a mai putut spune după o alergare de peste 50 de km profesorul Segal. Noi, toți cei care am practicat sportul știm ce plăcere ne făcea să dăm un autograf, indiferent cui și după ce cursă, celebră și anonimă. Mai înțelept spus, autografele și dedicațiile sint dovada afecțiunii, dragostei și solidarității umane. Să ascultăm și părerea Maricicăi Puică.

— N-am gîndit niciodată în viață că semnătura mea va fi căutată, dorită, smulsă, după o alergare pe care o voi cîștiga. Dar lucrul acesta, în loc să mă schie, să mă nerveze, îmi place. Am să vă povestesc două întîmplări, deși dacă mă gîndesc bine au fost nenumărate...

— După întoarcerea noastră de la Los Angeles am fost invitată, firește la... Iași, să povestesc tinerilor de la Liceul „Costache Negruzzi” cum a fost, ce m-a impresionat și alte lucruri care îmi pasionează și le stîrnesc imaginația.

— A fost minunat, dar greu de mers printre atîția elevi și, punct culminant, cînd la urmă fiecare a vrut să aibă cite un autograf. Cred că mi-am scris atunci numele pe caiete, cărți, hirtii, hirtioare, orare aproape de o mie de ori, sau poate așa mi s-a părut mie. Da, a fost plăcut, cald, bine. Și parcă atunci, într-o clipă, am uitat kilometrii grei din atîtea antrenamente și frigul și ploaia, toate cite au fost.

— Dar, mai grozav, de fapt mai surprinzător și mai vesel, a fost odată, după o Balcaniadă în Iugoslavia, țîn mînte, în anul 1981.

— Era tirziu, în noapte și obosiți și cu dor de casă, ajunsesem în sfîrșit la graniță. Și deodată, buimacă, că sint zgîlțită de Nelu, care se chinuia să mă trezească.

— S-a întîmplat ceva? întreb eu înspăimîntată.

— Da s-a-ntîmplat. Pune-ți ceva pe ține și hai să coborim. Ai să vezi...

— Încă adormită, cu pași nesiguri, cobor din tren, fără nici o curiozitate. Pe peron, parcă aliniați, cu hirtii și pixuri pregătite din vreme, grănicerii iugoslavi așteptau autografele mele... Unul mai curajos mă amenință:

— Să știți că pînă nu ne semnați la toți, nu dăm drumul la tren...

— Da, e plăcut să semnezi și chiar să răspunzi, nu din amabilitate, ci din prietenie, oamenilor, la întrebări.

— Privesc cu îngîndurare și emoții caietele cartonate, în roșu și albastru, aliniate cuminte în bibliotecă, alături de cîteva bibelouri aduse din țări îndepărtate.

— Și în noapte, tirziu, cînd îmi filtrez gîndurile și încep, ca un contabil sau un inginer constructor, calculele, toate aceste caiete încep să-mi vorbească în taină, mult, ca unui prieten bun.

— Îmi sint dragi, aceste caiete, asezate ordonat, cumîn-

te, pe ani, ca niște manuscrise de scriitor sau partituri de muzician, caietele anilor noștri cei mai dragi. În ele am lipit cu soco multe dintre articolele apărute înainte sau după competiții și uneori le răsfoim ca niște albume de amintiri sau ca niște ghiduri profesionale, inspirîndu-ne pentru noi „torturi”...

— Da, într-adevăr, viața unui campion nu înseamnă numai flori, autografe și interviuri, ci și... planuri de antrenament, ulterior transformate în muncă.

— Aceste planuri de antrenament sint primele lucruri pe care le face antrenorul (înainte de a trece la treabă). Cel mai important este cel pe un an de zile, urmează planul de etapă, sau, în cazul meu, pe o lună de zile, vine ciclul săptămînal și se termină cu planul (conspicuit) de lectie al fiecărui antrenament.

— Toate sint elaborate într-o continuitate perfectă, formînd un tot armonios, care are la bază două principii fundamentale: de la ușor la greu și de la puțin la mult.

— Un plan de antrenament trebuie să aibă însumat în el și eșalonat pe zile, săptămîni și luni:

— obiectivul de performanță și de loc: Locurile de pregătire; Numărul orelor de efort ce se vor efectua; Numărul antrenamentelor ce le va efectua; Totalul kilometrilor de parcurs, defalcați pe: Al. Aerobă; Al. Anaerobă; Al. Mixtă. Totalul kilometrilor, de exerciții speciale efectuate în pantă. Numărul, numele și locurile de desfășurare ale concursurilor la care va participa; Evoluția performanțelor de-a lungul concursurilor; Data obținerii obiectivului de performanță și de loc.

ION PUICĂ

Continuare în numărul viitor

Să reabilităm o zicală

În ultima vreme, când economisirea căldurii, a energiei cu care o producem, a devenit un imperativ cetățesc general, etansarea ferestrelor nici nu mai ține doar de grija pentru tine însuși și pentru ai tăi ea se încadrează în marea grijă cu care se evită risipa de energie.

Asadar, cum își poate etansa omul ferestrele, acceptând că nu-i lipsește nici un geam și cit de ușor este să inocuiască un geam spart pentru a se repune în concordantă cu pretențiile aceleiași etansări? Se știe că mijlocul cel mai răspândit și mai ieftin de a etansa o fereastră este adăugarea unor șipci care se bat, în exterior, pe rama de lemn, pentru a astupa locurile prin care pătrunde frigul, vântul și iese căldura. Am pornit în căutarea respectivelor șipci. La atelierul de timplărie din piața Drumul Taberei (șef de atelier Ion Columbeanu), nu există obiectul căutat. Mi se spune că s-ar putea să se găsească prin Cringași. Alături, la atelierul de rame, nr. 38, al Cooperativei „Tehnica sticlei”, nu s-au găsit niciodată șipci de etansat ferestre. Este așafat, însă, numărul de telefon al cooperativei. La telefon, mi se spune că atelierele cooperativei au asemenea șipci. Sunt întrebat unde locuiesc. Într-un cartier în care nu este nici un atelier de acest gen, zic, în Pajura. O, dar la dumneavoastră există atelier, mi se spune cu căldură. Este lângă cinematograful „Infrățirea între popoare”. Și există, într-adevăr, acolo centrul numărul 14. Adresa: bulevardul Bucureștii Noi, nr. 64. Este cel mai apropiat loc unde se poate duce cu fereastră sau de unde poate plimba în brațe un geam oricine stă în cartierul Pajura. Chiar sub afișul care cere probabil lucrătorilor de aici, să utilizeze cele 480 de minute numai în interesul clienților și al unității, îl întreb pe Petre Ciupuliga (poartă ecuson) de șipci pentru etansat ferestre. „N-avem și n-am ținut niciodată!” Șeful centrului, Valentin Pașcalău, deși mai departe de amintitul afiș, spune însă clar altceva: „Am avut, dar s-au terminat. Așa arată (găsește o rămășiță) și costă 5,50 lei metrul. (Interesul clienților este înțeles în cele mai diverse moduri — n.n.) Nu știu când vom mai primi șipci din astea. Acum avem numai sculptate, la 13,50 lei metrul. Deocamdată ne descurcăm destul de greu cu geamurile de ferestre.” Între timp, doi bărbați au intrat cu câteva cercevele și află același lucru care-i lasă fără grai: fără geam erau de-acasă.

Pe bulevardul 1 Mai, la nr. 69, centrul de geamuri al ICRAL Pajura îl are ca șef pe Petre Pantea. „N-avem șipci. De cerut se cer foarte mult. Într-o vreme am vrut să aduc și eu, de la un unchi al meu care le face singur, ca este autorizat. Are prăvălie particulară lângă cinema Buzesti. Spuneți că v-am trimis eu și vădă. E și mai rău că n-avem geamuri.” Tot e 1 Mai, la nr. 94, se află centrul nr. 48 al Cooperativei „Tehnica sticlei”. Șeful, Gheorghe Brad, zice că a primit șipci. S-au terminat. Costau 5,35 lei metrul. (Alt preț!?) S-au vândut vreo 8 000 de metri. Gheorghe Brad e necăjit că vin oamenii

cu ferestrele după ei, dar n-are geamuri decît de 6 milimetri grosime. „Cooperativa primește geamuri de la Scăieni. Când primește. La noi au venit săptămîna trecută și s-au terminat în două zile. Uitați-vă la elevii de pe trotuarul de vizavi cum umblă cu fereastră după ei să caute geamuri în altă parte, dar n-au unde găsi, că nu sînt nicăieri. Noi ne cunoaștem, geamgii, știm ce e în tot Bucureștiul, că toți sîntem din județul Cluj, din comuna Margău, comuna de geamgii, poate ați auzit. La cooperativă ni se spune să vorbim frumos cu oamenii și să zicem că vom primi geamuri, să mai întrebe.” Am aflat deci și de ce toți geamgii din București vorbesc domol, în dulcele grai din Apuseni.

Pînă să descopăr mica firmă de pe Buzesti a unchiului lui Petre Pantea, intru la centru nr. 4 al Cooperativei „Tehnica sticlei”. Calea Buzesti, nr. 19 Șef de centru: Ioan Ciurtin. Evident, tot de la Margău venit, în tinerețe. Nu are șipciile căutate. Cîneva sosește cu două rame de fereastră fără geamuri. Este îndrumat la Gheorghe Brad. Îi spun că vin de acolo și că se plînge și el de același lucru. Cetățeanul este rugat să mai întreb zilele viitoare. I se vorbește frumos cu blîndete chiar. În fine, intru și alături, la atelierul particular, autorizat, al Suzanei Rauca. Dînsa are 72 de ani, soțul, Alexandru Rauca, are 73. Au șipci cu carul. „Pe aiese, zice gazda, că eu le fac, am atelier autorizat.” Cei doi sînt tot din Margău, firește. Șipciile costă 5 lei metrul, sînt sensibil mai groase decît cele de la cooperativă, care mai și lipsesc. Un client care se dovedește a fi o colecție de anecdote, la aproape 6 metri și nu se lasă pînă nu dă doar 15 lei, dar se desparte vesel de meșter.

Pe strada Bărăției, la nr. 35, Vasile Atanasiu, șeful atelierului de galerii al Cooperativei „Mobilă și tapiserie” mă convinge că lumea nu se reduce la „Tehnica sticlei” și la „Tehnometal”: „Atelierele de mobilă nu țin șipci de etansat ferestre, dar aceste șipci se fac la un atelier al cooperativei noastre, pe lângă Hala Traian, nu știu exact adresa. Acolo, la atelier, se și vind.”

În lipsa geamurilor și a șipcilor (care se găsește cu pretul unor îndelungi căutări, de parcă ai umbla după mărfa din Insula Paștelui), oamenii plîmbă degeaba rame de ferestre pe străzi, ca să afle că trebuie să le mai care în spinare și altă dată, pentru că „tocmai ne lipsesc geamurile de ferestre”. Acuma, iarna, ne lipsesc: la vară o să fie berechet. Ba, ca să fim exacti, nu se găsește, geam obișnuit, că din cel de 6 milimetri am întîlnit, dar cum să pui la geam asemenea transparentă blindată. Să fie mai ușor de produs sau cumva, planul la greutate, determină fabricile să trimită la piață sortimentele utile. Cît despre șipciile de etansat ferestre, ele beneficiază în ochii celor care ar trebui să le așeze în calea solicitanților de aureola lucrului însemnat. Măcar la vreme de iarnă, însă, ele capătă mare însemnătate pentru cei care le caută. Și solicitanții sînt cetățeni pe care o uitată vorbă frumoasă îi con-

sidera, pînă nu de mult stăpîni — în calitate de clienți — ai celor plătiți să-i servească. Ce-ar fi să ne reamintim acea

dreaptă și folositoare zicală? Pînă nu trece iarna.

DORIN GHERGHINESCU ■

Puși să vindă apă minerală, ei se țin de șprițuri!

Teșeni s-au obișnuit cu ideea că, deși nu sînt producători de apă minerală, au, în schimb un frumos magazin de prezentare și desfășurare numit, firește, APEMIN. Cu sediul pe strada Cuza Vodă, numărul 10. Însăși titulatura, de prezentare și desfășurare, te edifica asupra rostului său. Toată gama sortimentală de ape minerale, produsă de întreprinderea de ape minerale Vatra Dornei este pusă la dispoziția cetățeanului. Ceea ce onorează cartea de vizită a unității furnizoare. De aici, credem, și grija de a-l concepe funcțional, atrăgător Spațiul a fost repartizat de primăria orașului Iași în 1978.

Gîndul fiecărui, mărturisit sau nu, este ca, ori de cite ori intrăm într-un magazin, vinzătorul să facă-n așa fel încît să nu plecăm fără să fi cumpărat ceva. Ceea ce ne face să credem că și în interiorul unității cu pricina a fost gîndit în ideea asta. Avînd în vedere astfel maniera publicitară de valorificare a produsului. Nu-i totuna, dacă este alimentară sau de confecții, de cosmetice sau tricotate, chiar dacă, în cazul apelor minerale primavă, ele tot se consumă, nu-i mai puțin adevărat că prezintă importanță și felul în care ele sînt prezentate. Așa că, producătorul n-a omis acest aspect. Dar să vedem magazinul. Însotită de Eugenia Toma, secretara cu problemele sociale ale municipiului și Viorel Tiron, directorul Direcției comerciale județene i-am trecut pragul la orele șase fără un șert, seara. Nu bănuim că era aproape de închidere. Nimic de zis, în interior peretii sînt plasați cu lemn furnizat de Fabrica de mobilă din Rădăuți, rafturile și ele ingenios concepute, iar alte spații de etalare a sticlelor au forma unor butoaie, din care parcă țîșnește apa. De asemenea, iluminatul, prin aplicarea, discret amplasate, dau o notă plăcută. Cițiva cumpărători, spre surprinderea noastră, solicitau bere la litru. La început am crezut că am gre-

șit magazinul, dar zîrînd, mai apoi, apă minerală, am întrebat de șefa unității. Prin bunăvoința unui bărbat îmbrăcat în halat alb și care aranja sticle pe raft, am înțeles că tovarășa responsabilă este în biroul ei. Am intrat și am dat peste o mică petrecere. Vasile Cioacă, muncitor, Petru Gîngu, muncitor, Ion Ciomagă, muncitor, soția lui Cioacă, și responsabilă, Marioara Bădilă, erau nu la un pahar de Cotnari. Prezența noastră nu i-a stînjinit prea tare. Numai atunci cînd ne-am declinat identitatea, șefa unității a catadicsit să ne întrebă ce dorim. Doream să aflăm cite ceva despre... inofensivă apă minerală! Pentru că, totuși Cotnariul nu intra în sfera noastră de interes. Cîte sortimente de apă minerală primește? Cum cite? Cele etalate. Adică? Poiana Negri, la jumătăți și litru, Șaru Dornei, Dorna și Aurora cu lămiie, Zilnic, nu era cazul, dar per total cam 4200 — 5200 — 6700 de sticle. Berea era justificată în baza unui contract cu Fabrica de bere Iași, din ianuarie 1985, care prevedea aprovizionarea cu 7300 litri pe săptămîna. Ce știe conducerea din toate astea, cît știe, cum și cînd știe, cam greu de răs-puns. Greutăți apar și atunci cînd întreprinderea e în aceeași localitate cu magazinul, dar a-a, unul la Iași și altul la Vatra Dornei? În obligațiile sale de serviciu intrau și deplasările o dată sau de două ori pe lună, de la caz la caz, la Vatra Dornei. Marioara Bădilă n-a mai ajuns din iulie, iar conducerea nu are cunoștință de starea lucrurilor constatate de comisiile Direcției comerciale municipale, după cum nu are cunoștință nici de sesizările din Caietul de sugestii și sesizări al unității. Și e păcat că o intenție bună, concretizată prin aceste unități de prezentare și desfășurare a produselor, să devină altceva. E păcat că o experiență valoroasă să fie stîrbită de indiferență și indisciplina.

MARIA BOGDAN ■

După... Samantha, la „Capra Neagră”

Dacă aș fi fost singură în acțiunea întreprinsă în Poiana Brașovului, sînt și acum convinsă, aș fi zis că am visat, întimplările la care am asistat fiind, mai degrabă, decupate dintr-un film cu Samantha. Plecaser, asadar, din Brașov în Poiană, însoțind o echipă a oamenilor muncii de la „Tractorul” care-și propusese verificarea restaurantului „Capra Neagră” și a complexului multifuncțional „Favorit”. Ne-am prezentat, în postură de clienți, lăsîndu-ne la garderobă paltoanele, plătînd intrarea — cite 30 lei de persoană. Încă de la intrare ne-a primit șeful de sală care ne-a condus la două din mesele libere ale localului,

foarte bine amplasate. Un local care se respectă — ne-am spus — învaluit fiind de o atmosferă caldă, cu muzică bună, cu un ring de dans tentant. Nici nu apucaserăm să ne dezmetim cînd ospătărița Maria Nistor s-a apropiat de noi, preluînd comanda. Am cerut, mai întîi, fripturi și cite o sticlă de apă minerală. Cînd ne-au fost aduse am solicitat și băuturi: martini, coniac, votcă. Odată adusă și băutura am rugat-o pe Maria Nistor să ridice tot ce adusesse pentru control. Doi dintre membrii echipei, așezați la o masă separată, și-au dus singuri farfuriile. Cel de-al treilea a rămas la masă așteptînd să vină un ospătar să le ridice. Chel-

nărița o luase înainte ducînd lava cu băuturi. Face ce face și cînd ajunge la bar se împiedică și varsă paharul cu votcă ce ridică cele mai multe semne de întrebare privind cantitatea. Se pun pe teigheaua barului cele două fripturi aduse de membrii echipei. Începe măsuratoarea la litraj. Toate 4 paharele aveau lipsă! La cel de o sută votcă, ramas neatins — lipseau 7 mililitri; la cel vîrșat, după ce s-a adunat și ultima picătură de pe tavă, și după ce se mai scad 5 liniute pe considerent că poate nu se recupe-rase totul — 11 mililitri; la coniac — 1,5 iar la martini — 1. Barmanul Octavian Pop încerca niște scuze, vreme în care unul din membrii echipei constată că cele două fripturi aduse de ei, disparuseră de pe teighea! Întrebăm în dreapta, în stînga, întrebăm și șeful de unitate Petru Roth, apărut chiar atunci. Nimeni din personal nu știa nimic! Se volatizaseră! Tre-cușe, pare-se, Samantha pe acolo!

Nu se știa, în momentul acelei fantomatice dispariții, că mai existau în local încă două fripturi. Un membru al echipei pleacă după ele și nu le mai lasă din mină pînă în fața bucătarului șef, Gheorghe Scir-neci, caruia i le predă sub ochii șefului. Noi trebuia doar să ocolim un stîlp pentru a ne face intrarea în camera cu cîntarul. Asistăm uimiți la altă minune: din cele două farfurii — în care ni se serviseră doar cite 5-6 bucățele de cartofi — icesea acum abur ca dintr-o locomoti-vă! Peste puțini cartofi-garnitură apăruseră alții, luați direct din cratiță de pe foc pentru a face prea plinul farfuriilor. Cu toată evidența — aburul dînd de gol rapiditatea de mină a bucătarului șef — acesta în-cerca să nege faptul. Mi se pă-ruse la masă că friptura „mea” este cam anemică dar nici să aibă 70 grame, în loc de 90 nu mă așteptam. Motivația că el, bucătarul șef, nu cîntărește fie-care bucală mi se pare, în ce mă privește, cu totul anormală: eu urma să mîncînc doar upa — și anume pe cea de 70 grame — și nu 5 bucăți care, în total ar fi trebuit să dea grama-jul! Iar la bani as fi dat cît pentru o friptură normală!

Ca și cînd nu ne-ar fi ajuns atmosfera de mister în care intrasem odată cu pătrunderea în bucătărie, aflăm că unei perechi de liniere dispăruseră din farfurii puii fripti în vreme ce se aflau pe ringul de dans... În sfîrșit, tot misterioasei năluci i se poate pune în spate lipsa termometrului din frigiderul de semipreparat (precum și graficul acestuia!), după cum, lipsa clementarelor batiste, atît de necesare guturaiului de sezon, descoperită la personalul unității.

Abia la complexul multifuncțional „Favorit” ne-am revenit — altă evă cît și insolitorii mei — Ion Brezeanu, Gheorghe Colceag și Pavel Jitaru.

Stăm de vorbă cu tovarășul Dumitru Burtea, directorul coordonator al O.N.T. „Carpați” despre cele întimplate în Poiană. Îi convoacă imediat, telefonic, pentru a doua zi pe toți cei implicați în povestea de la „Capra Neagră”. Deocamdată! Ne asigură că o astfel de comportare — care e departe de cea a unui lucrător în comerțul de azi — va fi supusă dezbaterii colectivului, după cum și analizei șefilor de unitate împreună cu care se vor lua convenitele măsuri de sancționare. În ceea ce ne privește, așteptăm măsurile.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Cronica șoselei

Fără comentarii

Maniera în care un autoturism se deplasează pe stradă, pe șosea, arată în multe cazuri fără echivoc unele trăsături de caracter și caracteristici de temperament ale celui de la volan. Într-una din zile, cînd asfaltul străzilor era plin de bălți, șoferul unei Daciei, foarte grăbit (s-a dovedit că nici el nu știa de ce), depășește o coloană de trei autoturisme și, despicînd apa băltoacelor, aidomă unei bărci cu motor, udă din cap pînă-n picioroaie un grup de copii care se deplasau de la atelierul unde efectuaseră orele de practică, la sediul școlii. Șirul care mergea paralel cu zidurile clădirilor ori a gardurilor a fost mai puțin afectat de jetul puternic de apă, amestecat cu noroi. Cei de la marginea trotuarului, făcuți ciuciu-lete, se uită, însă, consternați

la hainele pline de apă și încercă, fiecare cum poate, să le curețe cit de cit. Prima urgență o reprezintă miștile și obrazul O fetiță, cam de 10-11 ani, începe să plîngă înăbușit după ce și-a examinat paltonașul ei cochec, gri deschis, transformat în pepit, cu care, mărturiseste ea printre sughituri, mămica a îmbrăcat-o azi pentru prima oară.

Indignat de atitudinea celui care le-a administrat dusul copiilor, șoferul unui autoturism, în fața căruia s-a derulat întreaga scenă, în momentul cînd ajunge paralel cu vinovatul, deschide geamul și cu calm, politicos, atrage atenția pilotului asupra faptei sale. „Puteați să evitați stropirea copiilor mergînd mai încet, mai ales că aici, la stop, tot erați nevoiți să opriți. Uitați-vă la hainele lor

în ce hal sînt. Poate și dv. aveți copii...”

Nici nu-și termină omul cuvintele și se pomeneste împros-cat cu un torrent de injurături, care de care mai colorate. Cum apăruse culoarea galbenă a semaforului și nu mai avea timp să-și reverse ploaia de grosolănii, înainte de a demara, huliganul a ținut să lanseze, în final o amenințare; „Ei lasă-ți arăt eu ține, moralistule!”

Și într-adevăr, s-a ținut de cuvînt. La prima intersecție, cum strada era îngustă și cu sens unic, el brachează brusc la stînga și o blochează aproape în întregime. În spate, puzderie de mașini de toate soiurile: camioane, autobuze, mașini mici, mă rog, aglomerație specifică orelor de prînz. Pe bătăran nu-l interesează nimeni și nimic. „Pot să claxoneze pînă a-surzesc, atît e cit și cei din jur. Eu am treabă cu dumnealui” și, stacojiu la față, se îndreaptă către șoferul care a îndrăznit să-l „admonesteze”.

„Cînd am văzut maniera în care se îndreaptă spre mine insul respectiv, mărturisesc ul-

terior șoferul, m-am felicitat că ușile din față, contrar obiceiului, erau încuiate pe dinafară. Cu pași repezi, huliganul s-a apropiat de mașină a încercat cu putere să deschidă ușa din dreptul postului de pilotaj și, vîzînd că-i încuiată, a făcut înconjurul mașinii repetînd figura la ușa din dreapta șoferului. Eșecul l-a scos pur și simplu din minți. A continuat să reverse valul de grosolănii începînd, concomitent, să bată cu pumnii în geamul lateral și în parbriz. Noroc că fabrica de la Buzău face sticla rezistentă și nu se sparge cu una cu două. Circulația era blocată, mașinile din spate claxonau, cițiva șoferi, coborîți din mașini, se îndreptau deja spre noi. În-tîind, probabil, că riscă să fie luat de guler, dat la o parte și prodat miliției, istericul a ținut, ca o supremă dovadă a disprețului ce mi-l purta (și a moji-ciei sale extreme), să mai facă un gest reprezentînd așa, un fel de corolar al atitudinii ce o avusese pînă atunci, și anume, să scuipe pe parbrizul mașinii mele!”

Comentariile sînt de prisos. Cîțitorilor, pe bună dreptate, indignați de această întimplare, le spunem doar că agresorul a fost identificat și, în afară de măsurile prevăzute de lege, a fost trimis la o instituție medicală pentru a stabili dacă e sănătos sau nu.

Oricum, se impune precizarea că din rîndul unor asemenea indivizi se recrutează atotii actori de agresivitate în trafic, a depășirilor pe muchie de cuțit, a celor care refuză acordarea dreptului de prioritate sau care rulează la cițiva centimetri în spatele portbagajului din față, a „fietorilor” de curbe, a celor care gonesc bîgînd spaima în partenerii de trafic etc.

Desori, ci se autopedepesc, intrînd în pomii, în ziduri, parapeți, ori pur și simplu în decor. Dar nu rarori, oameni absolut nevinovați, plătesc cu viața agresivitatea, barbaria unor asemenea indivizi care, reproducînd cuvintele unui cunoscut automobilist, trebuie eliminată din trafic, precum buruienile dintr-o cultură sănătoasă.

VICTOR BEDA ■

Salonul ingenuității

Am început prin a face un test. Am stat un timp pe trotuarul de vizavi urmărind reacțiile celor care treceau prin dreptul panoului. Unii, absorbiți de gânduri sau foarte grăbiți, nu-l observau. Cei mai mulți însă, citind din mers panoul, mai făceau cițiva pași, se opreau, reveneau și intrau. Un „Salon al ingenuității” te trage parcă fără să vrei de minecă invitându-te să-l vizitezi. Să recunoaștem că oricât de profan ai fi în ale tehnicii, nu se poate să nu te fascineze acel joc subtil al minții omenești care dă naștere unei idei origi-

formator și consumind foarte puțină energie. Am aflat, reținând un crâmpei de discuție, că el era autorul instalației. Nu-și găsisse încă o cameră la hotel, dar nu se îndura să plece de lângă lămpile sale. Voia să se convingă — normal, nu? — că ceea ce realizase interesă. Un altul, un tânăr de data asta, Gheorghe Parascan, tehnician la Institutul de cercetări silvice din Bacău, era copleșit de bucuria că are, în sfârșit, ocazia să-și expună ideile (peste 20!) după multe nopți de trudă consumate în singurătatea camerei sale de lucru. N-a venit aici cu certitudinea că tot ceea ce a gândit este perfect, ci la un dialog, dialog ce, implicit, îi oferă o șansă. L-am incitat la o discuție. S-a comportat cu o modestie surprinzătoare pentru cineva care și-a propus să „se lupte cu imposibilul” — căci o luptă cu imposibilul este, la urma urmei, pasionantul efort al unui inventator.

Salonul se află la cea de-a doua ediție. Anul trecut (am aflat asta de la Ștefan Niculescu Maier, inginer la I.P.A., Gabriel Năstase, inginer la I.M.G.B., și Gheorghe Parascan, ca să numesc doar trei dintre inimoșii organizatori ai mani-

chipa sa au reușit să replanteze porțiunea secționată, reținându-i astfel accidentatului posibilitatea de a-și relua în viitor munca. Dealțul, Alexandru Păcurar, la puțină vreme după operație, a și început să își miște degetele. Să mai adăugăm că această intervenție este o premieră pentru chirurgia plastică și reparatorie băimăreană. Pentru reușita ei echipa de medici merită toate laudele.

● În patrimoniul Muzeului Unirii din Alba Iulia au intrat recent două monede de aur emise de împăratul roman Nero între anii 63—68, și descoperite întâmplător de o elevă din Localitatea. Monede de acest fel au fost găsite foarte rar pe teritoriul țării noastre. Socolindu-le și pe acestea din urmă, până acum au fost scoase la lumină numai 10.

● Mare bucurie printre copiii și tinerii Brașovului. S-a deschis patinoarul de sub Timpa!

● S-au împlinit 300 de ani de existență a exploatării sării în Slănic Prahova. Cu acest prilej, a fost deschisă o interesantă expoziție cuprinzând documente despre istoricul și tehnica exploatării sării în țara noastră.

fapt pe care cu îl consider îmbucurător. Zilele trecute, la tirgul și expoziția de contractări a articolelor produse de meșterii tuturor cooperativei de artizanat din țară, manifestare găzduită de unul din pavilioanele expoziției de lângă Casa Științei, mi-a fost dat să văd, printre alte minunate exponate, și-un set de gube „fabricate” de două cooperative, „Arta maramureșeană” din Sighetu Marmăției și „Prestarea” din Negrești-Oaș. Am fost curios să știu dacă gubele au atras atenția contractanților. Și-am constatat că toate marile magazine ale țării au contractat sute și sute de gube, că meșterii celor două cooperative abia vor pridi să onoreze comenzile. Dar iată, pentru cei ce vor avea șansa să-și cumpere o gubă, numele acestor minunate femei ale căror miini și gânduri și suflet, chiar, le-au plămădit: Ileana Mihnea și Maria Pop din Săpînța, Maria Pop din Visuș și Floarea Mariș din Dragomirești, sau, din partea atelierului de creație, Maria Ungur; citiți desore meșterii din Negrești-Oaș. Vom nota că ele sînt răspindite prin satele Certeze, Tur, Lechința, Huta, ba chiar și-n comuna bi-

Elena Grigorescu. Dirijează Cornel Trăilescu. Concertul cu opera Don Giovanni va avea loc joi, 5 decembrie, la ora 18.

Evenimentul astronomic al anului

Începînd cu ultimele zile ale acestei luni, și specialiștii și amatorii vor putea urmări evenimentul astronomic al anului: reîntîlnirea cu celebra cometă Halley. „Pe cer sînt tot atîtea comete cîtăși sînt în ocean”, zicea Kepler, dar cometa Halley are, se pare, un farmec aparte. De aceea nu e de mirare că se bucură de multe comentarii (și într-o tînturerie am auzit discutîndu-se despre ea), stîrnind curiozitatea. Că nu totdeauna opiniile sînt competente, asta-i altă problemă. Evenimentul e eveniment și nu trebuie scăpat!

Cum la Observatorul Astronomic al municipiului București se fac deja „patrulări” sistematice în zona bolții cerești în care se află acum cometa (în timpul uneia, inginerul Dan Vidican, membru al Astroclubului, a și reușit, cu cîteva zile în urmă, să obțină primele imagini fotografice), am apelat la dr. Harald Alexandrescu, rugîndu-l să ne dea cîteva informații privind acest eveniment astronomic. Firește, toată lumea știe că o cometă are un nucleu alcătuit din gheață, plus gaze înghețate și o coadă luminoasă alcătuită din pulberi (dealtfel, „cometă” înseamnă în grecește „stea pletoasă”), dar nespecialiștii nu știu că, pînă acum, cea cunoscută sub numele Halley (după savantul Edmund Halley care i-a calculat în secolul al XVII-lea orbita) a apărut în cîmpul vizual al pămîntului de 31 de ori. Prima ei descriere se găsește în texte chinezesti datînd din anul 467 î.e.n., iar în anul 837 e.n. s-a apărut cel mai mult de pămînt. La noi în țară este menționată în cronicile anului 1456. Conform estimărilor, cometa Halley va mai „trăi” încă aproximativ 25.000 de ani, după care își va înceta existența, odată cu dezagregarea nucleului. Anunțîndu-se de Soare, ea se află în aceste zile, în cadrul noii rotații pe care ne-o acordă. La cea mai mică distanță de Pămînt, 0,62 U.A. (unități astronomice), desigur, „mieș” e un fel de a spune, deoarece o unitate astronomică este egală cu 149.600.000 de kilometri!

Merită, credem, să amintim cîteva lucruri, care dacă n-ar fi fost consemnate ni s-ar părea de-a dreptul neverosimile, despre reacțiile stîrnite de-a lungul timpului de această nevinovată stea cu tronă luminoasă (ca dealtfel, de toate fenomenele cerești mai puțin obișnuite). E drept că „Halley” n-a avut cîntea de a se fi trîș împotriva ei, cum s-a întîmplat cu o altă cometă pe timpul lui Alfonso al VI-lea al Spaniei, în schimb a fost învinuită de diverse epidemii, de producerea unor catastrofe, ba, a ajuns chiar în situația de a fi făcută responsabilă de căderea Constantinopolului! Supărat, papa Calixt al III-lea a și excomunicat-o! În vremuri mai puțin amice cu știința, ea și alte surate ale ei au exacerbat imaginația celor predispuși la fantasmă, dar li s-a întîmplat și unor oameni cu carte să-și piardă cumpătul. Iată cit de teribilă i s-a părut celebrului chirurg Ambroise Paré imaginea unei frumoase comete din 1527: „Aspectul ei era atît de groaznic încît a băgat spaima în suflete. Unii mureau de frică, iar alții cădeau la pat. Era un astru de o lungime neobișnuită, avînd o culoare sîngerie. La baza lui se zărea o mină care strîngea o spadă lungă de foc cu trei stele la vîrf. Pe ambele părți ale acestui astru înspăimîntător se puteau vedea săbii și pumnale înșingurate”.

Desigur astăzi asemenea superstiții și exagerări ne fac cel mult să zîmbim. Evenimentul în sine a rămas, fără îndoială, spectaculos. Dar el a cîștigat o valoare strict științifică, reprezentînd o sursă de obținere a unor date prețioase privind gena sistemului nostru solar.

Și la Observatorul Astronomic al municipiului București se vor face pe toată perioada în care cometa va fi vizibilă în țara noastră (pînă în jurul datei de 20 ianuarie 1986, apoi, la următoarea apropiere de Pămînt, în primăvară), observații vizuale și fotografice. În seriile cu cer senin, bucureștenii vor avea și ei posibilitatea s-o privească prin lunetele și telescoapele instalate special pe terasa Observatorului.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

nale. Mi-am părăsit deci postul de observație și m-am amestecat printre vizitatori. N-am regretat. Și asta din două motive: primul, pentru că am avut ce vedea; al doilea, pentru că am întîlnit cîteva oameni foarte interesați cu care am discutat sau pur și simplu numai i-am observat. Să reiau: exponatele atrag atenția din capul locului. La simpla lectură a cartușului de prezentare. De pildă: un aeromodel teleghidat tip Rogallo, cu autonomie de zbor de 45 de minute, utilizabil de la imprașterea insecticidelor, transportul medicamentelor în zone greu accesibile, pînă la observații meteorologice, avînd nevoie — pentru decolare — de o suprafață plană de numai 50 metri lungime și, rețineți!, costul orei de zbor fiind de numai 12 lei... sau un soray reincărcabil... sau roata de avion cu dispozitiv de protecție a anvelopelor... sau instalațiile de captare a energiei solare realizate din materiale textile, țevi de plastic, etc... sau pompele cu recuperarea energiei... Iată numai cîteva exemple.

Publicul unei astfel de expoziții este, în mod fatal, eterogen. Am zărit, astfel, alături de grupuri de specialiști ai diverselor întreprinderi bucurestene, oameni mai puțin avizați, dar la fel de atrași de noutatea și caracterul util al exponatelor. Un public divers, care pune întrebări la fel de diverse; unele poate naive, altele dovedind un interes particular, specializat. Într-un colț, un bătrîn stătea „lipit” de o instalație de lămpi funcționînd cu becuri obișnuite de lanternă, dar, surprinzător!, alimentate direct de la rețea, fără intermediul vreunui trans-

festării) au fost numai 17 participanți. Cinci dintre lucrările prezentate atunci au primit brevete de invenții și inovații. La ediția din acest an sînt peste 50 de expozanți. Semn că pulsul interesului față de salon este în creștere.

În încheiere, și pentru a reda mai exact, mai adevărat, valoarea acestui salon, organizat de către Comitetul de partid al sectorului 4 în colaborare cu revista „Știință și tehnică”, reproduc o însemnare, dintre multe din caietul de impresii, aparținînd directorului general al Institutului de cercetări și proiectări pentru tehnologia construcțiilor de mașini, Carol Manițu: „Deosebit de interesantă, instructivă și IMPORTANTĂ această manifestare. Propun preluarea unor probleme pentru experimentare în institute și întreprinderi. Noi am și preluat o astfel de idee pentru studiu”. Felicitări organizatorilor și tuturor celor care au contribuit la reușita acestui Salon.

● Ziarul din Baia Mare relatează despre o intervenție chirurgicală deosebită. Alexandru Păcurar, electromecanic, la E.M. Baia Sprie, tată a patru copii, a suferit un accident grav, soldat cu secționarea completă a unui brat. Adus de urgență la Spitalul județean, el a fost supus unei operații delicate care a durat mai bine de șapte ore, operație în cursul căreia dr. Nicolae Ionescu și e-

● Săptămîna trecută s-au reluat spectacolele la Delfinariul acoperit din Constanța. În distribuție, doi noi „actori”: George și Cristinel. Fără pic de trac, ei și-au jucat impecabil rolurile. Un debut promițător!

● Peste brațul stîng al Dunării, la Moldova Nouă, se construiește un pod, avînd performanțe demne de semnalat. Deschiderea dintre pilonii principali de susținere din albia fluviului atinge 160 de metri, ceea ce va situa podul pe locul al doilea, din acest punct de vedere, între cele existente pînă acum în țară. Lungimea totală va fi de 720 de metri iar înălțimea, în final, va măsura 87 de metri. Din cele cinci pile pe care va fi așezat podul, la 4 se muncește intens. Deci se naste un drum nou peste apele Dunării.

● Aflăm din ziarul „Milcovul” că la Liceul „Unirea” din Focșani este deschisă o expoziție de carte rară consacrată lui Eminescu. Pe lângă numeroase lucrări de și desore marele nostru poet, unele chiar unicate neconsemnate nici în bibliografia de prestigiu, expoziția mai cuprinde și o colecție de ilustrații la opera eminesciană.

● În prag de iarnă ne face plăcere să aflăm că se lucrează la completarea amenajărilor celui mai mare camping de pe litoral, „Mamaia”, și la executarea instalațiilor de captare a energiei solare pentru asigurarea apei calde în viitorul sezon estival.

● Și la Pitești se devansează timpul: se pregătesc acum corurile și mișmele primăverii și verii viitoare. Pe străzi și în parcuri, echipe specializate plantează 180.000 de bulbi de lălele și narcise, peste 250.000 de răsăduri de panselă, miozotis și păralute, 11.500 de trandafiri și 36.000 de arbori și arbuști.

Gube sau alendelonuri

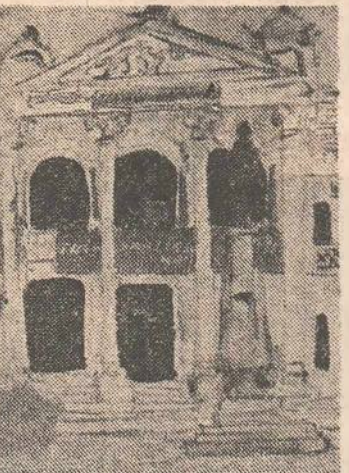
Am citit odată, cîndva, mai de demult, un anunț cu o grafie ciudată, dar justificată din punct de vedere gramatical: „Primim comenzi pentru alendelonuri”. Textul voia să spună, dincolo de comunicarea în sine, că scurta de piele îmblănită ce a luat numele artistului Alain Delon, a devenit un substantiv comun și deci trebuie scris ca atare. Mi-am adus aminte de acest text în clipa în care am văzut, și ar fi mai corect să spun am admirat, frumusețea, eleganța, linia modernă, aerul șic al unor sumane purtate de niște oșeni. Ba chiar am încercat un astfel de suman ca să văd cum îmi stă (nu spun cum îmi stătea!) și mărturisesc că m-am simțit foarte bine în el. Erau călduroase, foarte lejere. Deși destul de greu, aproape că nu-l simțeam. Iar stofa, din lină aspră și adevărată, avînd o culoare de brun închis, îmi crea impresia că port o haină străveche, verificată, în timp, ca funcționalitate și ca estetică. Am aflat atunci că în graiul oșenesc se numesc gube. Să zicem că, într-un anumite fel, am explicat titlul acestei însemnări. Însemnarea însă mi-a fost prilejuită de-un

zar numită Orașul Nou, și ele au fost reprezentate la tirg de către Elena Balaban, numită „mama modelelor”, de Maria Finta și Maria Dragoș. Cînd va va fi bine în gube, dacă vi le veți cumpăra, cînd vă veți simți mindri de ele, gîndiți-vă și la aceste femei din atît de „mindră și străveche” țară a Oașului. (Victor Niță).

Invitație la Operă

● Sub bagheta lui Cornel Trăilescu, în spectacolul de astăseară cu Traviata, cele trei roluri principale vor fi interpretate de Marina Mirea, Florin Diaconescu și Nicolae Urziceanu.

● Fiind încă în pregătire pentru premiera scenică, opera

Don Giovanni de Mozart va fi prezentată în concert sîmbătă, 30 noiembrie, la ora 18. Sub conducerea muzicală a dirijorului Cornel Trăilescu, vor interpreta: Alexandru Agache (de la Opera Română din Cluj-Napoca), Victoria Bezetti, Ștefăniță Lascu, Teodor Ciurdea, Sanda Sandru, Alexandru Moisiuc, Ștefan Teodorescu, Elena Grigorescu.

● Matineul de duminică prezintă baletul Coppelia de Delibes. Dansează Maria Cumbari, Gheorghe Angheluş și Adrian Caracaş. Dirijează Carol Litvin.

● Traviata de Verdi este programată și pentru duminică seara la ora 18, cu Lucia Tibuleac, Florin Georgescu, Lucian Marinescu. La pupitru Lucian Anca.

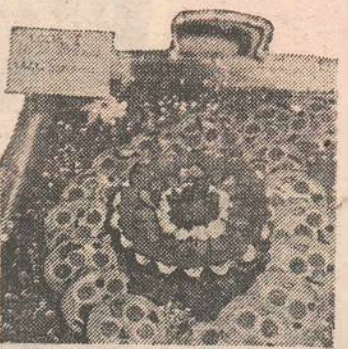
● Basul Nicolae Florei va interpreta rolul Mefisto din Faust de Gounod, luni 2 decembrie (ora 17). În rolul titular va cînta tenorul Florin Diaconescu, iar în Margareta — Elena Grigorescu. La pupitru Carol Litvin.

● Marti 3 și miercuri 4 decembrie (ora 18), Opera bucuresteană va găzdui două Spectacole extraordinare de artă tradițională din R.P. Chineza.

● Dan Șerban, de la Opera Română din Cluj-Napoca, va interpreta în concert rolul lui Don Giovanni din opera cu același nume de W.A. Mozart, alături de Victoria Bezetti, Ștefăniță Lascu, Teodor Ciurdea, Sanda Sandru, Alexandru Moisiuc, Ștefan Teodorescu,

dar în cadrul unui util schimb de experiență între generații — și o serie de maistri în arta culinară și bucătări cu înaltă calificare.

Pe ansamblu, concursul — organizat de către Direcția generală comercială a municipiului București și de comitetul sindicatelor din comerț — a dovedit că, atunci cînd există dorință de a face, dublată de pu-

țină ingenuitate, rezultatele pot fi superioare celor pe care le știm prea bine din viața noastră de zi cu zi. Nu ne rămîne decît să așteptăm — sperăm ca nu foarte mult — să aflăm pretutîndeni produse asemenea celor expuse la „Hanul lui Manuc”. Abia atunci vom spune că acest concurs (necesar) pentru evidențierea unor reale posibilități de îmbunătățire a meniurilor din unitățile de alimentație publică s-a dovedit și util. (Dan Mucenic)

Un concurs necesar

Săptămîna trecută, o expoziție de preparate culinare (găzduită de unul din saloanele restaurantului „Hanul lui Manuc”) a finalizat etapa de la nivelul Capitalei a concursului pentru desemnarea celor mai buni bucătari, ospătari, cofetari și patiseri. Un concurs privit și tratat de toți factorii responsabili cu mult mai multă atenție și seriozitate decît pînă acum, începînd de la organizarea propriu-zisă (nici chiar alegerea localului n-a fost întîmplătoare, colectivul acestuia pregătindu-se, în acest fel — după spusele șefului de complex, Dumitru Constantinescu, și ale șefului de sală, Dumitru Barbu — pentru sărbătorirea, peste nu multă vreme, a 15 ani de la inaugurarea, în actuala formă, a hanului) și mergînd la noutățile de conținut în privința aprecierii concurenților. Exemplul cel mai edificator îl prezintă chiar câștigătoarea concursului, tînăra Ștefania Hamzu, care a oferit ca probă a priceperii sale într-ale gastronomiei un aperitiv din stavrid și o ruladă de porc cu legume. Se poate remarca, în acest context, grija pentru valorificarea superioară a legumelor, preparatele cele mai apreciate fiind așa-numitele „farse”, feluri de mîncare pe bază de legume, care produc un efect deosebit — și ca gust și ca înfățișare — în combinație cu carnea.

Tot ca o noutate față de anii precedenți, la expoziție au participat — în afara concursului,

*„Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor-noștri cei viteji,
a tuturor bărbaților noștri cei mari, care întrupară
în sine individualitatea și cugetarea poporului
spre a o manifesta lumii.*

*Pentru dînsa ei trăiră,
munciră, suferiră și muriră.“*

Io Mihail voievod,
domn al Țării Românești,
al Ardealului
și a toată Țara Moldovei...

Unirea națiunea a făcut-o

Hai să dăm mîna cu mîna

Noi vrem să ne unim cu jara

Peceti domnești aveam doar două steme :
Pe una, e un vultur — să te-nalți !
Pe alta, — un cap de bour, crunt în vreme —
Să-nfrunți, ca el, furtunile-n Carpați !...

Din coapsa unui veac de umilințe
Secura temerară a ieșit :
Mihai Viteazul poartă-n biruințe
Făclia unui vis ce ne-a unit !...

Și-aici, la Alba Iulia, cetate
Cu-atîtea asupriri și nedreptăți,
Românii le-nduraseră pe toate
Visînd mereu unirea pentru toți.

Că-ntreaga Transilvanie e una
Și e-n picioare-n Marea Întruinare
Să își afirme pentru totdeauna
Voința saverană de UNIRE...

Și-am proclamat la Alba, în Cetate,
Poporu-ntreg strigîndu-și milenara
Dorință unanimă, fără moarte :
— „Noi vrem să ne unim pe veci cu ȚARA !...“

DUMITRU SAVU

Prin noi, iubita Românie Liberă-n veci va înflori.